Afrikaans Eerste Addisionele Taal Graad 5

By:
Siyavula Uploaders

Afrikaans Eerste Addisionele Taal Graad 5

By:
Siyavula Uploaders

Online:
< http://cnx.org/content/col10990/1.2/ >

C O N N E X I O N S

Rice University, Houston, Texas

Collection structure revised: September 22, 2009
PDF generated: February 5, 2011
For copyright and attribution information for the modules contained in this collection, see p. 144.

Table of Contents

Chapter 1

Kwartaal 1

1.1 Sportsoorte[1]

1.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

1.1.2 Graad 5

1.1.3 ONTDEK DIE WÊRELD VAN SPORT

1.1.4 Module 1

1.1.5 SPORTSOORTE

1.1.6 Julle eerste spanpoging!

Hoeveel sportsoorte ken julle? Verdeel in spanne van ses. Julle onderwyser is die tydhouer en vraesteller. Julle kry drie minute om elke vraag te beantwoord.

Julle onderwyser sal elke vraag herhaal. BAIE BELANGRIK!

Luister baie mooi na die vereistes van elke sportsoort. Skryf al die sportsoorte neer waaraan julle kan dink. Die span wat die meeste antwoorde reg het, is die wenners!

[1] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26160/1.1/>.

Figure 1.1

[LU 1.3.3]

1.1.7 Gedig

Laat julle onderwyser die volgende gedig hardop vir julle voorlees.

SPORT

Spring, gooi, hardloop, slaan,

Op die veld of op die baan.
Skop met die voet of slaan met die hand,
Speel op gras of grond of sand.
Roei of seil, ski of swem,
Almal wil die resies wen.
In branders, swembad of rivier,
Watersport is groot plesier.
Boks of stoei pas in ‘n kryt,
Rofstoei is kwaai, pasop vir byt!
Gewigoptel vra spiere bou,
Gimnaste moet balans kan hou.
Soveel sport te kies en te keur,
Soveel reëls wat ek moet leer.
Spel maak ons lewens ryk en vol,
Sport speel daarin ‘n reuse-rol.

Ken julle al hierdie sportsoorte wat in die gedig genoem word? Gesels daaroor. Lees die gedig hardop vir ‘n maat. Luister terwyl jou maat dit voorlees. Help mekaar met die uitspraak van die woorde.

[LU 3.7.2]

Soek die woorde in die gedig wat met die volgende woorde rym en skryf hulle neer. Byvoorbeeld *mooi – gooi*

ding	held	hop	kras
manier	koei	nou	kol

Table 1.1

Lees hierdie woorde ‘n paar keer hardop saam.

[LU 3.2.1]

1.1.8 Spel

Mark, Tembu en Ben het die eerste drie plekke in die 100 m behaal. Kan julle agterkom wat hulle posisies was? Skryf hulle name en posisies neer.

Figure 1.2

Mark was
Tembu was
Ben was
Teken die podium en vul elke posisie in.

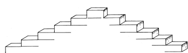

Figure 1.3

Kopieer die tabel en skryf die ontbrekende woorde neer:

een	
twee	
	derde
vier	
	vyfde
	sesde
sewe	
	agste
nege	
tien	

Table 1.2

Lees die woorde en leer hulle. [LU 6.2.9]

1.1.9 Aan watter sportsoort dink ek?

Julle gaan nou 'n vasvraspeletjie speel. Julle moet weer in spanne verdeel. Elke spanlid gaan 'n beurt kry om aan 'n sportsoort te dink. Die res van die span moet dan vrae stel om te bepaal aan watter sportsoort hy/sy dink. Die vloeidiagram hieronder is 'n voorbeeld van hoe die speletjie gespeel word. Die spanlede se vrae word in die reghoeke aangedui en die antwoorde in die sirkels. Die geheim is om so min as moontlik vrae te vra. [LU 2.4.3]

Vrae:

Verdeel nou in spanne. Die spanlid wat aan 'n sportsoort dink, skryf die sportsoort op 'n geheime kaartjie neer.

Gebruik hierdie vloeidiagram om aan te dui hoe vinnig die span die sportsoort waaraan jy gedink het, kon identifiseer.

1.1.10 Verslag van 'n netbalwedstryd

Adil Peterson is kaptein van haar skool, Laerskool Mooiheuwel, se eerste netbalspan. Sy moet Maandag tydens die skool se saalbyeenkoms verslag doen van die vorige Woensdag se netbalwedstryd. Adil het die verslag reeds geskryf, maar sy het glad nie hoofletters gebruik nie. Sy het ook nie punte of vraagtekens aan die einde van die sinne gesit nie. Skryf asseblief die verslag oor met al die hoofletters en leestekens op die regte plekke.

(a) ons netbalspan het verlede woensdag 'n wedstryd gespeel

(b) ons opponente was die laerskool goudland
(c) hulle skool is in sonskyndorp geleë
(d) het julle gehoor hoe ver ons gewen het
(e) ek moet tasneem adams gelukwens
(f) sy het uitstekend gevaar en die eindtelling was 12-6 in mooiheuwels se guns

KONTROLELYS VIR TAALAKTIWITEIT

Maak 'n merkie ([U+F034]) in die toepaslike kolomme.

	Ek het onthou!	Ek het vergeet...?
Ek het elke sin met 'n hoofletter begin.		
Ek het die dae van die week se name met hoofletters geskryf.		
Ek het die skole se name met hoofletters geskryf.		
Ek het die dorpe en stede se name met hoofletters geskryf.		
Ek het name en vanne met hoofletters geskryf.		
Ek het 'n punt aan die einde van elke sin geplaas.		
Indien 'n vraag gevra is, het ek 'n vraagteken gebruik.		

Table 1.3

[LU 6.1.3]

Jy en 'n maat ruil nou julle werk met mekaar om. Hoe het jou maat gevaar?

Maak 'n [U+F09D] in die gepaste kolom.

	Glad nie	Meer as twee	Meer as vier	Almal
Die sinne is met hoofletters begin.				
Die name van dae, mense, dorpe en skole is met hoofletters geskryf.				

continued on next page

Punte is aan einde van die sinne, behalwe (d), geplaas.				
‘n Vraagteken is aan die einde van (d) geplaas.*(Slegs eerste of laaste kolom).*				

Table 1.4

1.1.11 Assessering

LU 1

LUISTER

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne ‘n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):

1.1.1 beantwoord letterlike vrae;

1.3 verstaan mondelinge beskrywings:

1.3.3 teken relevante inligting op (soos in ‘n tabel).

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel (soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?)

3.2 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:

3.2.1 woorde wat rym (soos: koning, toring);

3.3 lees vir inligtng:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos ‘n vloeidiagram);

3.3.5 maak, met ondersteuning, ‘n opsomming van ‘n paragraaf (rangskik byvoorbeeld gegewe sinne om ‘n opsomming te vorm);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.3 gebruik hoofletters en skryftekens (kappie, deelteken, koppelteken) in alledaagse woorde;

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);
6.2.9 determineerders en telwoorde om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

1.1.12 Memorandum

Hierdie modules behels 'n verskeidenheid aktiwiteite en speletjies wat verband hou met sport. Daar word van leerders verwag om hulle woordeskat uit te brei om aan hierdie aktiwiteite en speletjies deel te neem.

Die samestelling van groepe is baie belangrik sodat daar in elke groep leerders met 'n goeie kennis van sport is.

Leerders kan woorde in tweetalige woordeboeke naslaan en terselfdertyd woordeboekvaardighede aanleer.

Die opvoeder moet hulp verleen deur begrippe te verduidelik, indien nodig.

Die opvoeder moet vasstel of leerders reeds die hooftelwoorde ken en verstaan voordat hulle die rangtelwoorde leer.

2.

ding	held	hop	kras
spring	veld	skop	gras
manier	koei	nou	kol
plesier / rivier	stoei	bou / hou	vol / rol

Table 1.5

3. Mark was **eerste**. Tembu was **tweede**. Ben was **derde**.

					eerste					
				tweede		derde				
			vierde				vyfde			
		sesde						sewende		
	agste								negende	
tiende										elfde

Table 1.6

- een eerste
- twee tweede
- drie derde
- vier vierde
- vyf vyfde
- ses sesde
- sewe sewende
- ag / agt agste
- nege neënde / negende
- tien tiende

5.

(a) Ons netbalspan het verlede Woensdag 'n wedstryd gespeel.

(b) Ons opponente was die Laerskool Goudland.
(c) Hulle skool is in Sonskyndorp geleë.
(d) Het julle gehoor hoe ver ons gewen het?
(e) Ek moet Tasneem Adams gelukwens.
(f) Sy het uitstekend gevaar en die eindtelling was 12-6 in Mooiheuwels se guns.

1.2 Groen en Goud[2]

1.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

1.2.2 Graad 5

1.2.3 ONTDEK DIE WÊRELD VAN SPORT

1.2.4 Module 2

1.2.5 GROEN EN GOUD

1.2.6 Ek dra die groen en goud

Ons sal almal graag eendag ons land in 'n sportsoort wou verteenwoordig. Dis egter net die heel bestes wat die Groen en Goud oor hulle koppe kan trek. As jy eendag die geleentheid kon kry om Suid-Afrika te verteenwoordig, watter sportsoort sou jy kies?

Gesels 'n bietjie daaroor. Skryf dan 'n paragraaf oor jou keuse na aanleiding van die volgende vrae. (Onthou om jou sinne met 'n hoofletter te begin en met 'n punt te eindig.) Skryf ook in volsinne.

In watter sportsoort wil jy Suid-Afrika verteenwoordig?

Beoefen jy reeds hierdie sportsoort?

Hoekom kies jy juis hierdie sportsoort? (Gee twee redes).

Het jy al wedstryde of kompetisies in hierdie sportsoort bygewoon of op televisie gesien?

Indien dit 'n spansport is, watter posisie wil jy speel?

Jy sal natuurlik baie trots voel, indien jy hierdie prestasie behaal. Wie sal almal trots wees op jou?

[LU 4.1.6]

Ek dra groen en goud

(gebruik die bostaande opskrif vir jou paragraaf)

Lees jou paragraaf hardop vir jou maat en ruil dan die paragraaf met jou maat om.

Het jou maat dit reggekry om te sê watter sport hy/sy kies en waarom? Gebruik die onderstaande om jou maat te assesseer.

Maak 'n merkie ([U+F04F]) in die toepaslike kolom.

	Nooit	Soms	Dikwels	Altyd
Die sinne begin met hoofletters.				
Name en vanne is met hoofletters geskryf.				
Daar is punte aan die einde van die sinne.				
Al die woorde is Afrikaans.				
Ek verstaan wat geskryf is.				

Table 1.7

[LU 6.1.3]

[2]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26167/1.1/>.

1.2.7 Verbind die prente en woorde.

Die leerkrag verskaf 'n kopie aan elke leerder. Identifiseer elke sportsoort:

Bokshandskoen
Krieketkolf
Paaltjies
Skeidsregter
Gholfstok
Tennisraket
Hokkiestok
Skaatsplank
Beenskut

Table 1.8

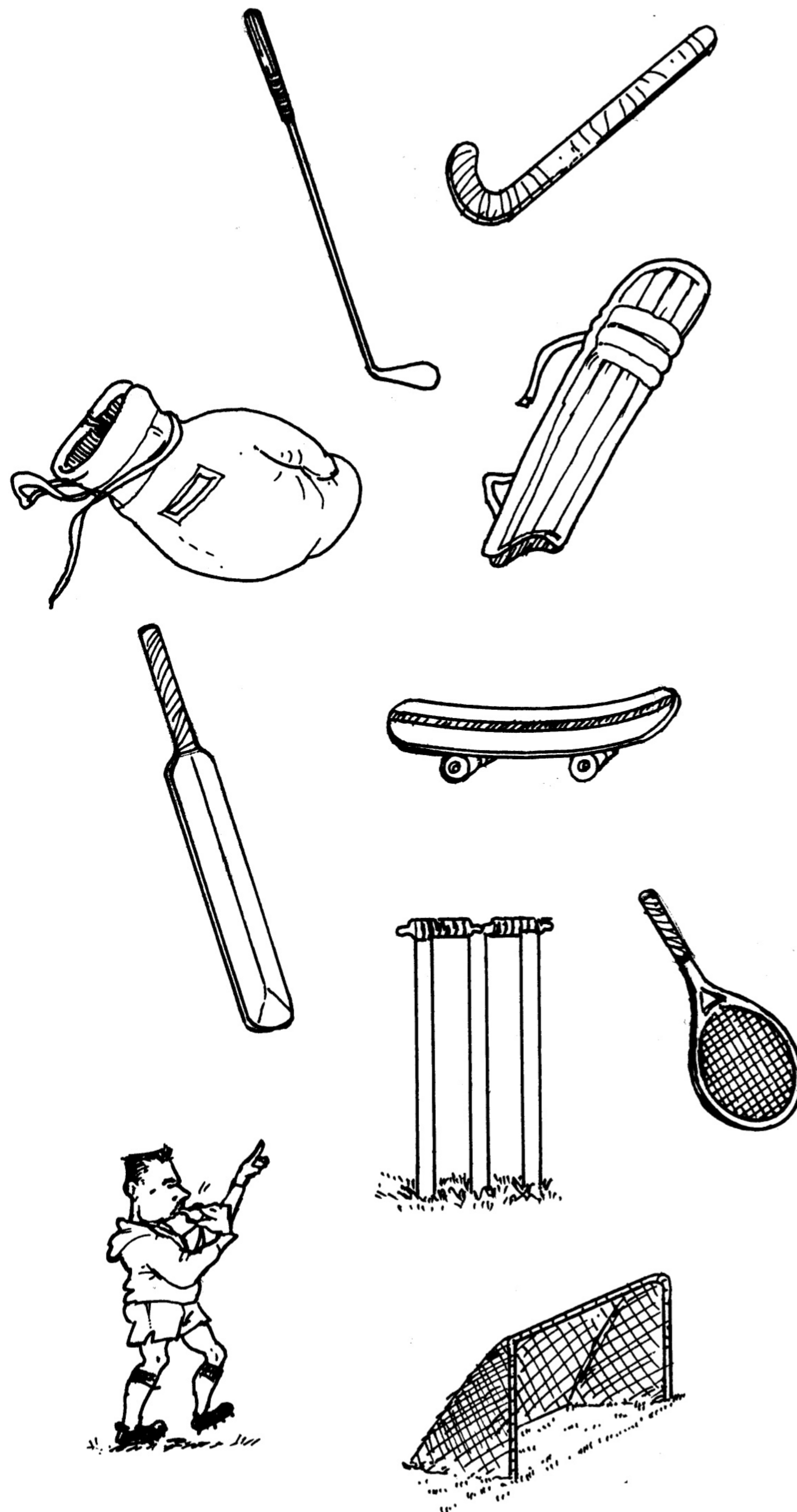

Figure 1.4

[LU 3.1.4]

1.2.8 Pluimbal

Die sinne hieronder vertel ons meer van pluimbal. O aarde, die woorde het deurmekaar geraak! Skryf die sinne oor sodat hulle sin maak. Begin die sinne met die woorde wat met hoofletters geskryf is.

(a) is pluimbalraket lig Die baie.
(b) gansvere Pluimballe van word gemaak.
(c) baan baie is Die tennisbaan soos ‘n
(d) net Die is hoër op tennisbaan as ‘n
(e) as gewen Punte word pluimbal die grond raak die.

[LU 5.2.3]

1.2.9

1.2.10 Julle het Afrikaanse koerante nodig vir die volgende aktiwiteite

Blaai na die sportblad. Kies vir jouself ’n kort beriggie of ’n gedeelte van ‘n berig.

Lees dit ’n paar keer deur en vertel dit oor aan jou groep in jou eie woorde.

Gebruik die volgende om mekaar te assesseer.

Vaar nie goed nie
Vaar redelik goed
Vaar baie goed
Vaar uitstekend

Table 1.9

[LU 2.3.1]

1.2.11 Assessering

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.1 vertel ‘n reeks gebeurtenisse oor deur verbindingswoorde te gebruik;

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.3 speel speletjies wat taal betrek.

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel (soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?)

3.2 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:

3.2.1 woorde wat rym (soos: koning, toring);

3.3 lees vir inligtng:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos ‘n vloeidiagram);

3.3.5 maak, met ondersteuning, ‘n opsomming van ‘n paragraaf (rangskik byvoorbeeld gegewe sinne om ‘n opsomming te vorm);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.1.6 druk mening skriftelik uit en gee ‘n rede daarvoor (soos waarom ‘n boek interessant of vervelig is);

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 5

DINK EN REDENEER

Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.3 rangskik dinge volgend bepaalde kriteria

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.3 gebruik hoofletters en skryftekens (kappie, deelteken, koppelteken) in alledaagse woorde;

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.9 determineerders en telwoorde om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

1.2.12 Memorandum

3.

(a) Die pluimbalraket is baie lig.

(b) Pluimballe word van gansvere gemaak.

(c) Die baan is baie soos ‘n tennisbaan.
(d) Die net is hoër as op ‘n tennisbaan.

(a) Punte word gewen as die pluimbal die grond raak.

1.2.13

1.3 Meer sportsoorte[3]

1.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

1.3.2 Graad 5

1.3.3 ONTDEK DIE WÊRELD VAN SPORT

1.3.4 Module 3

1.3.5 MEER SPORTSOORTE

1.3.6 Kom ons ontdek meer sportsoorte

Julle onderwyser sal julle in vyf groepe verdeel. Elke groep moet ‘n sportsoort kies. Julle groep moet saam ‘n groot plakkaat vir die klas ontwerp wat julle kan gebruik om die sportsoort aan julle maats bekend te stel.

Verkry soveel inligting as moontlik. Slaan in boeke na en gebruik die Internet.

Probeer ook om inligting te verkry oor die ontstaan van die sportsoort. Gebruik al die interessante feite.

Julle kan teken, foto’s gebruik, koerantuitknipsels en prente uit tydskrifte of koerante gebruik.

Spring aan die werk. Julle onderwyser sal sê wanneer dit ingelewer moet word.

[LU 3.3.5; 4.4.1]

1.3.7 MEERVOUDE

Hier is ‘n voorbeeld van ‘n sokkerspeler se dieet vir een dag:

Ontbyt:
een glas vrugtesap
een bak graankos
een gekookte eier
een sny roosterbrood
een appel
Middagete:
een bord pasta
een bordjie slaai
een broodrolletjie
een wiggie kaas
Aandete:
een groot biefstuk
een gebakte aartappel of een koppie rys
een porsie groente
nagereg: jellie en vla of
vrugteslaai en vla
Hoeveel spelers is daar in ‘n sokkerspan?

[3]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26168/1.1/>.

Help my om die spyskaart so te verander dat die hele sokkerspan saam kan eet. Skryf die spyskaart volledig oor op 'n skoon vel papier of in jou werkboek.

Elf _ vrugtesap
Elf _ graankos
Elf gekookte _
Elf _ roosterbrood
Elf _
Elf _ pasta
El f_ slaai
Elf _
Elf _ kaas
Elf groot _
Elf gebakte _ of elf _ rys
Elf _ groente
_ jellie en vla of vrugteslaai en vla
Ons het die woorde verander na MEERVOUDE.
Die meeste woorde kry -**e** in die meervoud.

EEN	MEER AS EEN
glas	glase
sny	snye
bord	borde

Table 1.10

EEN	MEER AS EEN
bak	bakke
rol	rolle
stuk	stukke

Table 1.11

EEN	MEER AS EEN
peer	pere
brood	brode
uur	ure

Table 1.12

EEN	MEER AS EEN
eier	eiers
appel	appels
koppie	koppies

Table 1.13

EEN	MEER AS EEN
vrug	vrugte
nagereg	nageregte
gesig	gesigte

Table 1.14

1.3.8 [LU 6.2.6]

1.3.9 Kom ons speel woordsokker!

Verdeel die klas in twee spanne. Leerders kies hulle eie spanname.

Teken op die bord ‘n baan soortgelyk aan die illustrasie, met die vertikale strepe 30 cm van mekaar en die bal in die middel.(‘n Magnetiese voorwerp is ideaal om as bal te gebruik).

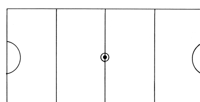

Figure 1.5

‘n Leerder van span X vra aan ‘n leerder van span Y om die meervoud van ‘n woord op die bord te skryf.

Indien die woord korrek geskryf is, word die bal 30 cm in die rigting van die doellyn geskuif. Indien dit verkeerd geskryf is, word die bal 30 cm in die teenoorgestelde rigting verskuif.

Span Y word gevra om ‘n meervoud te skryf.

Na elke doel word die bal na die middellyn geskuif.

Die span met die meeste doele wen.

[LU 2.4.3]

1.3.10 ‘n Begripstoets

Lees die leesstuk en beantwoord dan die vrae.

In 1770 het ‘n Amerikaner, Eli Whitney, die heel eerste skaatsplank ontwerp. Dit was regtig net ‘n plank met vier wieletjies aan die onderkant. Niemand het egter belang gestel nie. Skaatsplankry het eers 200 jaar later gewild geraak.

Skaatsplankry kan baie gevaarlik wees omdat ryers maklik teen ‘n hoë spoed kan val. Skaatsplankryers moet spesiale klere dra om hulle te beskerm. Hulle dra heupskutte, knieskutte en elmboogskutte omdat dit die liggaamsdele is waarop hulle meesal val. Handskoene beskerm die handpalms. ‘n Valhelm is noodsaaklik om die kop te beskerm. Basketbalstewels beskerm die enkels en tone en is die beste stewels vir skaatsplankry.

Wanneer iemand leer om skaatsplank te ry, moet hy of sy eerstens besluit watter houding die gemaklikste is. Die natuurlikste houding is om die linkervoet voor die regtervoet te sit. Sommige mense verkies om die regtervoet voor te sit. Dit maak nie saak nie, solank die voorste voet net agter die voorste as is en die agterste voet teen die skopstert heel agter.

(a) Wanneer is die heel eerste skaatsplank ontwerp? **(1)**

(b) Van watter land was Eli Whitney afkomstig? **(1)**
(c) Hoe lank het dit geduur voordat skaatsplankry gewild geword het? **(1)**
(d) Skryf die volgende sinne oor en voeg die ontbrekende woorde in.

Skaatsplankry kan baie _ wees en daarom moet skaatsplankryers die regte klere dra om hulle te _ . 'n _ is noodsaaklik om die kop te beskerm. **(3)**

(a) Kies die regte antwoord en skryf die sin volledig oor.

Die beste skoene vir skaatsplankry is (tennisskoene, rugbystewels, basketbalstewels). **(1)**

(a) Hoekom is hierdie skoene die beste? **(2)**
(b) Is die volgende stelling waar of onwaar?

Die agterste voet moet net agter die voorste as wees. _ _ **(1)**

(a) Voorsien die leesstuk van 'n opskrif. **(1)**

TOTAAL: 10
[LU 3.6.1]

1.3.11 Kom ons voer 'n onderhoud!

Rolspeel 'n onderhoud met 'n bekende sportpersoonlikheid op televisie.
Sit in pare. Besluit wie die onderhoud voer en wie die sportman/-vrou is.
Kies die sportpersoonlikheid. (Dit kan ook iemand wees wat al ouer is en nie meer die sport beoefen nie).
Besluit watter vrae gevra kan word sodat julle navorsing kan doen oor die sportpersoonlikheid se geskiedenis, persoonlike lewe en oor die sport self.
Skryf jou vrae neer as jy die onderhoudvoerder is
OF
Skryf jou antwoorde neer as jy die sportpersoonlikheid is.
[LU 2.2.1]

1.3.12 Assessering

LU 2
PRAAT
Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:
2.1.2 neem deel aan 'n gesprek oor 'n bekende onderwerp;
2.1.3 lug mening en gee 'n rede daarvoor;
2.1.4 druk gevoelens uit;
2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:
2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:
2.3.1 vertel 'n reeks gebeurtenisse oor deur verbindingswoorde te gebruik;
2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:
2.4.3 speel speletjies wat taal betrek.
LU 3
LEES EN KYK
Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel (soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?)

3.2 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:

3.2.1 woorde wat rym (soos: koning, toring);

3.3 lees vir inligtng:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos ‘n vloeidiagram);

3.3.5 maak, met ondersteuning, ‘n opsomming van ‘n paragraaf (rangskik byvoorbeeld gegewe sinne om ‘n opsomming te vorm);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.1.6 druk mening skriftelik uit en gee ‘n rede daarvoor (soos waarom ‘n boek interessant of vervelig is);

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.3 gebruik hoofletters en skryftekens (kappie, deelteken, koppelteken) in alledaagse woorde;

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.9 determineerders en telwoorde om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

1.3.13 Memorandum

2.

- glase
- bakke
- eiers
- snye
- appels

- borde
- bordjies
- broodrolletjies

- wiggies
- biefstukke
- aartappels, koppies
- porsies
- nageregte:

3.

(a) 1770
(b) Amerika (OF die VSA)
(c) 200 jaar
(d) gevaarlik, beskerm, valhelm
(e) basketbalstewels
(f) Hulle beskerm die enkels en tone.
(g) Onwaar
(h) Eie opskrif, bv. skaatsplankry

1.4 Geweld in sport[4]

1.4.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

1.4.2 Graad 5

1.4.3 ONTDEK DIE WÊRELD VAN SPORT

1.4.4 Module 4

1.4.5 GEWELD IN SPORT

Lees hardop wat die volgende mense te sê het oor geweld in sport.

[4]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26163/1.1/>.

Figure 1.6

Elke mens word een of ander tyd kwaad, ook sportmanne op die sportveld. Die toeskouers by sportwedstryde kan ook kwaad word. Het julle al kwaad geword terwyl julle 'n wedstryd speel of na een kyk?

Gesels in groepe oor die redes vir geweld by sport.

Wanneer word spelers kwaad?

Wanneer word toeskouers kwaad?

Watter rol speel die skeidsregter?

Is dit reg of verkeerd om kwaad te word?

Hoe kan geweld voorkom word?

Kopieer hierdie tabel. Beoordeel die geweld by die volgende sportsoorte met 'n telling van 0 tot 5.

0 : geen geweld

5 : baie geweld

Sportsoort	Beoordeling
1. Krieket	
1. Netbal	
1. Hokkie	
1. Atletiek	
1. Boks	
1. Karate	
1. Tennis	
1. Rugby	
1. Sokker	
1. Stoei	

Table 1.15

[LU 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4]

1.4.6 1. Die hond en die hokkiespelers

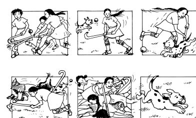

Figure 1.7

Kyk baie mooi na die prentjies. Skryf een of twee sinne oor elke prentjie om sodoende te vertel wat gebeur. Lees dit hardop vir jou maat. Ruil om met jou maat en voltooi 'n kopie van die volgende tabel deur ‘n in die blokkie van jou keuse te plaas.

MAKKERASSESSERING

	Glad nie	Soms	Dikwels	Altyd
Sinne begin met hoofletters en eindig met punte.				
Die woorde is reg gespel.				
Die sinskonstruksie is goed.				
Dit is in goeie Afrikaans geskryf.				
Die storie is verstaanbaar en sinvol.				

Table 1.16

[LU 4.1.3]

1.4.7 2. Voorlesing

Julle onderwyser gaan nou ‘n baie kort stukkie voorlees. Luister baie mooi. Nadat julle dit drie maal gehoor het, gaan daar vrae gestel word wat julle hieronder moet beantwoord.

Sara is ‘n tien jaar oue dogter. Sy is baie opgewonde, want sy gaan vandag weer perdry. Perdry is haar gunsteling sportsoort en ‘n ideale sportsoort vir mense wat lief is vir diere. Sara en haar ouers bly in ‘n woonstel en sy kan nie haar eie perd aanhou nie. ‘n Mens moet ‘n stal hê as ‘n mens ‘n perd aanhou, asook genoeg ruimte vir die perd om oefening te kry.

(a) Wat is die dogtertjie se naam?
(b) Wat is haar gunsteling sportsoort?
(c) Waarvoor moet 'n mens lief wees as jy wil perdry?
(d) Kies die regte antwoord:

‘n Perd bly in ‘n (stal, hok, kraal).

(a) Waar of onwaar?

Die dogter bly in ‘n huis.

[LU 1.1.1]

1.4.8 Assessering

LU 1

LUISTER

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne ‘n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):

1.1.1 beantwoord letterlike vrae;

1.3 verstaan mondelinge beskrywings:

1.3.3 teken relevante inligting op (soos in ‘n tabel).

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.1 vertel ‘n reeks gebeurtenisse oor deur verbindingswoorde te gebruik;

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.3 speel speletjies wat taal betrek.

LU 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.1.6 druk mening skriftelik uit en gee ‘n rede daarvoor (soos waarom ‘n boek interessant of vervelig is);

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

1.4.9 Memorandum

1.

- (Eie sinne. Hierdie is slegs voorbeelde.)
- Die meisies het hokkie gespeel.
- Die hondjie het op die veld gehardloop en die bal probeer gryp.
- Een van die meisies het hom probeer keer en hom met haar hokkiestok weggekeer.
- Die hokkiestok het per ongeluk om ‘n ander meisie se been gehaak. Die hondjie kon lustig agter die bal aanhardloop, want skielik het ‘n hele klomp meisies oormekaargeval. Uiteindelik het die hondjie met die bal in sy bek weggehardloop.

2.

(a) Sara

(b) perdry

(c) diere

(d) stal
(e) waar

Chapter 2

Kwartaal 2

2.1 Stede en bedienswaardighede[1]

2.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.1.2 Graad 5

2.1.3 WAAR TAFELBERG BEGIN

2.1.4 Module 5

2.1.5 STEDE EN BESIENSWAARDIGHEDE

1. Kom ons toets ‘n bietjie julle algemene kennis deur middel van ‘n lekker speletjie.

Julle gaan kolomme soos op die volgende bladsy gebruik. Verdeel nou in julle groepe. Een van die groeplede moet die letters van die alfabet op ‘n stuk papier skryf. Sommige letters kan uitgelaat word, bv. C, F, I, Q, U, X, Y en Z. Versprei die letters op die papier.

Elke groeplid kry ‘n beurt om sy of haar oë toe te maak en met ‘n potlood op die papier te druk.

Die letter waarop die potlood te lande kom, word dan gebruik. Elkeen skryf ‘n woord wat met daardie letter begin onder elke kategorie. Die eerste speler wat elke kategorie voltooi het, skree: “Stop!” en dan moet almal hulle penne neersit. Die spelers lees dan hulle antwoorde voor. Wanneer jy ‘n antwoord het wat niemand anders het nie, kry jy tien punte. Wanneer jou antwoord dieselfde as iemand anders s’n is, kry jy vyf punte.

Die speler met die hoogste telling wen die ronde. Die volgende speler maak sy oë toe en kies ‘n letter. Die spel gaan voort so lank as wat die tyd toelaat.

‘n Voorbeeld (F) is reeds vir julle gedoen.

Ek hoop julle het die speletjie geniet en baie goed gevaar.

Moes julle groep dalk die letters K en/of L gebruik? Mag ek dan

raai dat een of meer van julle groep KAAPSTAD en/of LONDEN by die kategorie “Dorpe of Stede” neergeskryf het?

Dis die stede wat ek ook sou gekies het. Kaapstad en Londen is twee van die bekendste stede in die wêreld!

[1] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26170/1.1/>.

LAND	STAD of DORP	DIER	BLOMME. GROENTE of VRUGTE	SPORTSTER, POPSTER of AKTEUR / AKTRISE	PUNTE
Frankryk	Franschhoek	Flamink	Framboos	Fred Flint-stone	50

Table 2.1

1. **Hier volg nou twee kaarte met die bekendste besienswaardighede van hierdie twee stede. Bestudeer dit saam in julle groep en kyk of julle al die ooreenkomste kan raaksien. Skryf hulle dan neer in kolomme soos aangedui. 'n Ooreenkoms is bv. 'n kerk. Skryf ook die name van die verskillende plekke neer. Die eerste voorbeeld is reeds gedoen.**

OOREENKOMSTE

KAAPSTAD	LONDEN
'n Kerk: *Groote Kerk*	'n Kerk: *Westminster Abbey*
.	

Table 2.2

[LU 5.2.5]

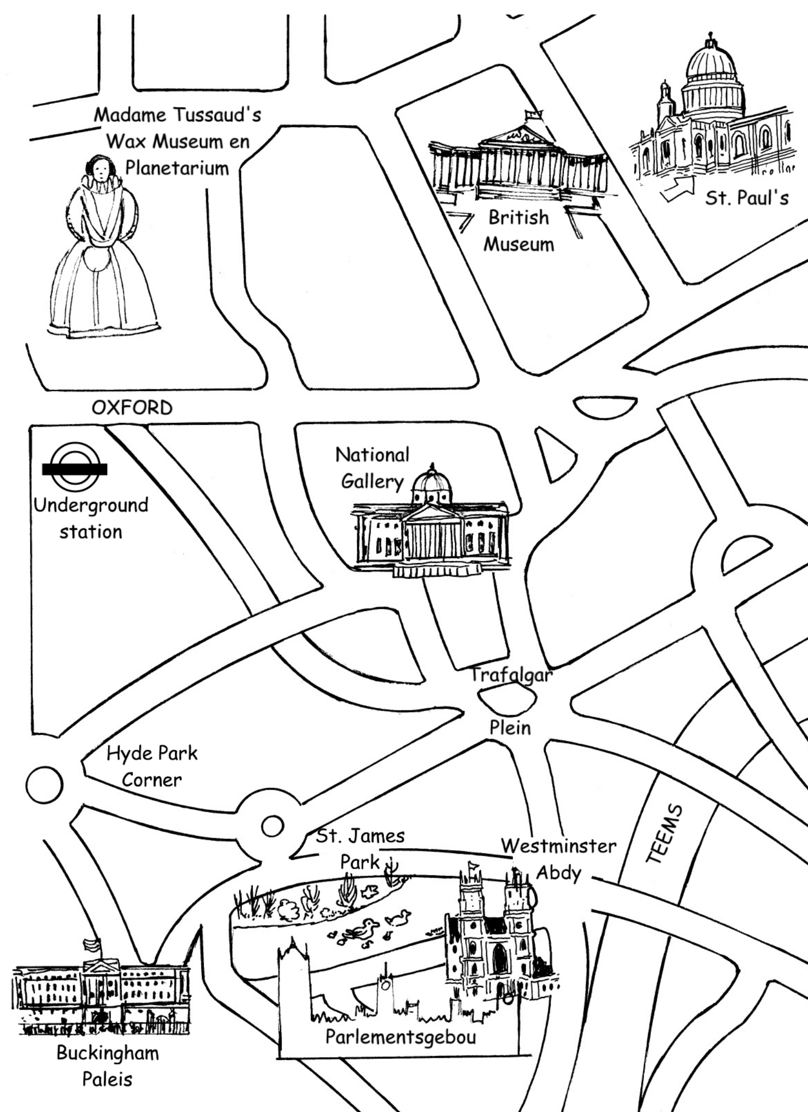

Figure 2.1

Londen

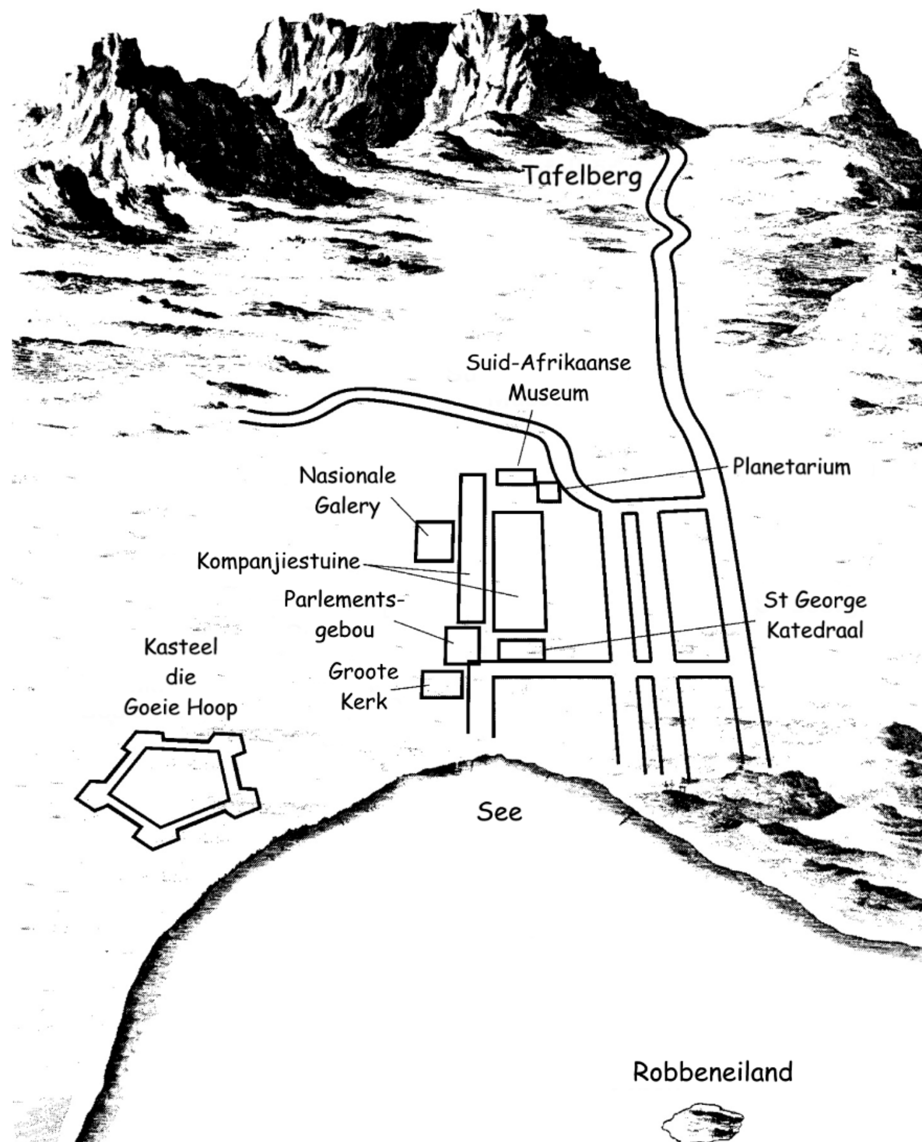

Figure 2.2

Kaapstad
VERSKILLE

a) Wat het Kaapstad wat Londen nie het nie? (Skryf slegs die plekke en/of die name neer.)
b) Wat het Londen wat Kaapstad nie het nie?

[LU 5.2.5]

a) As een van julle dalk reeds in Londen was, kan julle gerus vir die klas of groep meer van hierdie groot wêreldstad vertel.

Gesels nou 'n bietjie in julle groep oor Kaapstad.

1. Watter plekke of besienswaardighede is die moeite werd om te besoek?

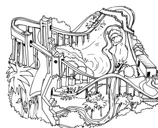

Figure 2.3

Jy en ‘n maat gaan nou ‘n dialoog skryf en vir die groep kom rollees.

Een van julle is ‘n reisagent in Kaapstad. Die ander een is ‘n toeris wat Kaapstad vir die heel eerste keer kom besoek. Die toeris wil weet watter besienswaardighede in Kaapstad geskik sal wees vir kinders. Die toeris gee vir die reisagent ‘n aanduiding van waarin sy kinders belangstel deur middel van vrae. Dit help die reisagent dan in sy aanbevelings. Die toeris wil ook weet waar hierdie plekke is, hoe lank dit neem om daar te kom, besoektye, ens.

‘n lys van plekke wat julle kan aanbeveel:

Twee Oseane Akwarium

Telkom Eksploratorium Waterfront

Suid-Afrikaanse Museum (Tuine)

Boulders Strand (Simonstad)

Sankub (Table View)

World of Birds (Houtbaai)

Kaap die Goeie Hoop Natuurreservaat en Kaappunt

Kirstenbosch Botaniese Tuine

“MTN Science Centre” (Century City)

Ratanga Junction (Century City)

Kasteel die Goeie Hoop

Bootrit na Robbeneiland

(Indien enige van julle al in Londen was en die stad goed genoeg ken, mag julle ‘n dialoog rollees waar die toeris Londen vir die eerste keer besoek, i.p.v. Kaapstad.)

Indien julle onderwyser dit toelaat, kan julle aantrek vir die rollees van die dialoog. Die reisagent kan baie netjies aantrek, terwyl die toeris soos ‘n tipiese toeris kan aantrek met ontspanningsdrag, ‘n kamera, ‘n hoed of pet op die kop, ‘n sonbril, ens. Skryf die woorde van elke rolspeler as volg neer, en gebruik soveel opmerkings as wat die onderwysere voorstel.

Reisagent:

Toeris:

Reisagent:

Toeris:

[LU 2.1.1; LU 4.6.1]

Gebruik die onderstaande assesseringsruit om die maats te assesseer:

	Kan baie verbeter	Redelik	Goed	Uitstekend	

Table 2.3

Name van leerders	Afrikaanse taalgebruik	Duidelikheid en hoorbaarheid van spraak	Geslaagdheid van dialoog	Aanbiedinge

Table 2.4

1. Lees nou die onderstaande leesstuk minstens twee maal aandagtig deur.

Londen, die hoofstad van Engeland in Groot-Brittanje, is die grootste stad in die land. Hierdie stad is reeds meer as 2 000 jaar oud. Romeinse soldate het Brittanje in 43 v. C. ingeneem en dit Londinium genoem. Vandaar die naam Londen. Daar is baie bekende geboue en besienswaardighede in Londen, en ook sommer baie parke. Daar is ook baie winkels in die stad wat baie bekend is, bv. Harrods en die wonderlike speelgoedwinkel, Hamleys.

Kaapstad word ook die Moederstad genoem omdat dit die heel eerste stad was hier aan die suidpunt van Afrika. Hierdie stad is in 1652 gestig toe Jan van Riebeeck hier aangekom het om 'n verversingspos te stig. Tafelberg is Kaapstad se bekendste landmerk. Min stede in die wêreld se natuurskoon is so pragtig soos Kaapstad s'n. Kaapstad is baie gewild onder vakansiegangers en die mense besoek graag plekke soos Robbeneiland en Kirstenbosch Botaniese Tuin.

Beantwoord nou die onderstaande vrae deur slegs 'n regmerk ([U+F034]) in die WAAR kolom of 'n kruisie ([U+F038]) in die ONWAAR kolom te maak.

		Waar	Onwaar		
a) Londen is die hoofstad van Engeland.					

continued on next page

b) Londen is amper 2 000 jaar oud.					
c) Die Romeine het Suid-Afrika in 43 v.C. ingeneem.					
d) Die stad se naam was eers Londinium.					
e) Daar is geen parke in Londen nie.					
f) Kaapstad word ook die Moederstad genoem.					
g) Jan Van Riebeeck het ‘n ververs-ingspos in Kaapstad kom stig.					

continued on next page

h) Die Waterfront is Kaapstad se bekendste landmerk.					
i) Kaapstad is bekend vir sy natuurskoon.					
j) Robbeneiland en Kirstenbosch Botaniese Tuin is bekende plekke in Londen.					
Selfassessering onder leiding van die opvoeder: **Totaal uit 10**					

Table 2.5

[LU 3.1.2]

Kyk hoeveel van die teenoorgesteldes van die onderstreepte woorde jy kan invul. Die eerste een is reeds gedoen. Jy kan dit saam met 'n maat doen. Skryf die volle sin met die ontbrekende woord neer.

a) *Kaapstad is groot en nie klein nie.*
b) Baie van die geboue is **oud** en nie _ nie.
c) Tafelberg is <u>hoog</u> en nie _ nie.
d) Daar woon **baie** mense in Kaapstad en nie _ nie.
e) Baie van die strate is **lank** en nie _ nie.
f) Kaapstad is 'n baie **mooi** stad en nie _ nie.
g) In die somer kom die son **vroeg** op en nie _ nie.
h) Alle mense, **oud** en _ , geniet Kaapstad se natuurskoon.
i) Die mense wat Tafelberg klim, is **dapper** en nie _ nie.
j) Wanneer jy die berg wil klim, moet jou bene **sterk** wees en nie _ nie.
k) In die somer is dit **warm** en nie _ nie.
l) In die winter is dit **nat** en nie _ nie.
m) In die winter speel die kinders **binne** en nie _ nie.
n) Kaapstad was die **eerste** stad in Suid-Afrika en nie die _ nie.
o) Jan Van Riebeeck was **fluks** en nie _ nie.
p) Arme Jan Van Riebeeck het seker soms **dom** gevoel in die vreemde land en nie _ nie.
q) Kos was toe ook **skaars** en nie _ nie.
r) Hy het ook nie geweet of wat hy doen **reg** of _ is nie.
s) Die diere was toe **wild** en nie _ nie.
t) Hulle het van die wildediere geskiet. Die diere was dus nie **lewendig** nie, maar _ .

Selfassessering onder leiding van die opvoeder. Maak seker dat julle die korrekte antwoorde invul wanneer julle antwoorde verkeerd is.

[LU 6.2.3]

2.1.6 Assessering

LU 2

PRAATDie leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.1 stel en beantwoord vrae;

2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:

2.4.3 speel speletjies wat taal betrek.

LU 3

LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.2 die boodskap van die storie (waar gepas);

3.3 lees vir inligting:

3.3.2 lees en volg tekste wat prosedures betrek;

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste taal- en leesvlak

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.1 gebruik 'n woordeboek.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.2 skryf 'n reeks instruksies;

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp 'n eenvoudige plakkaat of kennisgewing;

4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en –gebruik:

4.6.1 verstaan en begin verskillende skryfstyle gebruik (bv. gesproke of informele styl en skriftelike of formele styl).

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.1 verduidelik sekere konsepte wat in ander leerareas gebruik word (bv. reëls in die natuur, in Natuurwetenskap);

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.5 identifiseer ooreenkomste en verskille.

5.2.7 beskryf oorsaak en gevolg;

5.2.8 gee menings en redes daarvoor;

5.4 dra inligting van een modus na 'n ander oor:

5.4.3 gebruik inligting uit 'n grafiek, tabel of diagram om 'n teks te skryf.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en –konsonante (soos: jaar/jare; pen/penne);

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om skriftelik te kommunikeer:

6.2.3 die verskillende tydsvorme (soos: Sy lees 'n boek; Hy het die werk gedoen; Ons sal die wedstryd wen);

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.14 hoofsaaklik die aktiewe vorm, maar kan die passiewe vorm begin gebruik (soos: Baie tale word in SA gepraat; Die tale word in SA gepraat; Die telefoon is in die 20ste eeu uitgevind);

2.1.7 Memorandum

2. OOREENKOMSTE

KAAPSTAD	LONDEN
'n Kerk: Groote Kerk	'n Kerk: Westminster Abdy
'n Kerk: St. George-katedraal	'n Kerk: St. Paul's
'n Museum: Suid-Afrikaanse Museum	'n Museum: British Museum
'n Tuin: Kompanjiestuin	'n Tuin: St. James Park
'n Planetarium	'n Planetarium
Parlementsgebou	Houses of Parliament
'n Galery: Nasionale Galery	'n Galery: National Gallery

Table 2.6

VERSKILLE

(a) 'n Berg: Tafelberg

'n Kasteel: Kasteel die Goeie Hoop

Die see

(b) 'n Wasmuseum: Madame Tussaud's Wax Museum

'n Rivier: Thames River (Afr. Teems)

'n Ondergrondse stasie

'n Paleis: Buckingham Palace

4.

		Waar	Onwaar
a)	Londen is die hoofstad van Engeland.	X	
b)	Londen is amper 2 000 jaar oud.		X
c)	Die Romeine het Suid-Afrika in 43 v.C. ingeneem.		X
d)	Die stad se naam was eers Londinium.	X	
e)	Daar is geen parke in Londen nie.		X
f)	Kaapstad word ook die Moederstad genoem.	X	
g)	Jan Van Riebeeck het 'n verversingspos in Kaapstad kom stig.	X	
h)	Die Waterfront is Kaapstad se bekendste landmerk.		X
i)	Kaapstad is bekend vir sy natuurskoon.	X	
j)	Robbeneiland en Kirstenbosch Botaniese Tuin is bekende plekke in Londen.		X

Table 2.7

5.
(b) nuut (k) koud
(c) laag (l) droog
(d) min (m) buite
(e) kort (n) laaste
(f) lelik (o) lui
(g) laat (p) slim
(h) jonk (q) volop
(i) bang (r) verkeerd
(j) swak (s) mak
(t) dood

2.2 Toeriste en hul gidse[2]

2.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.2.2 Graad 5

2.2.3 WAAR TAFELBERG BEGIN

2.2.4 Module 6

2.2.5 TOERISTE EN HUL GIDSE

1. Vandag was weer ‘n besige dag in Kaapstad. Daar was baie toeriste wat die besienswaardighede besoek het. Hieronder is die name van vyf besienswaardighede.

- Gebruik die leidrade om die rooster te voltooi sodat jy kan agterkom watter toeris waar besoek afgelê het.

Trek ‘n **X** in die kolom wanneer jy weet die toeris het nie by ‘n sekere plek besoek afgelê nie.

Maak ‘n **O** in die kolom wanneer jy vasgestel het of hy/sy wel by ‘n sekere plek besoek afgelê het.

[2]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26176/1.1/>.

	Tafelberg	Robbeneiland	Waterfront	Kasteel	Kirstenbosch
William Walker					
Gertrude Schwarz					
Hans van den Hoof					
Bantle Tibe					
Daniel Kim					

Table 2.8

Leidrade
i) *William Walker* het ‘n plek besoek wat met **K** begin.
ii) *Hans van den Hoof* het ‘n plek besoek waarvan die naam uit **12 letters** bestaan.
iii) Die persoon wat *Tafelberg* besoek het, se naam begin met ‘n **B**.
iv) *Daniel Kim* het ‘n plek besoek waarvan die naam met die letter **L** eindig.

- Het julle al een of meer van hierdie plekke besoek? Gesels ‘n bietjie in julle groepe daaroor. Bespreek die volgende dinge:

Waar is dit?
Hoe kan ‘n mens daar kom?
Wat sien of doen ‘n mens daar?
Hoe oud of nuut is hierdie plek?
Hoeveel tyd kan ‘n mens daar deurbring?

- ’n Toeristegids waarin al die besienswaardighede beskryf word, het ’n paar drukfoute. Kyk of julle kan agterkom watter woorde nie by die volgende plekke pas nie. Trek ’n streep met jou potlood deur die woorde in die tweede kolom wat nie pas nie.

AKWARIUM	WATERFRONT
Seeperdjies	Biblioteke
Korale	Hotelle
Springbokke	Restaurante
Pikkewyne	Supermark
Skulpe	Parkeergarages
Bobbejane	Rolprentteaters
Palings	Dieretuin
Tenks	Poskantoor
Haaie	Banke
	Klereboetieks

Table 2.9

[LU 5.2.5]

1. Sandra Abrahams is in Graad 5 in die Laerskool Duineveld. Sy gaan vandag saam met haar klas op ‘n uitstappie na Kirstenbosch Botaniese Tuin. Hieronder is ‘n klompie horlosies geteken wat aandui hoe hulle onderwyser die dag beplan het. (Dit verg fyn beplanning van ‘n onderwyser wanneer ‘n klas op ‘n uitstappie gaan.)

- Lees die tye hardop saam met ‘n maat. Julle kan die tye skriftelik voltooi met die hulp van julle opvoeder.

Die bus vertrek vanaf die skool.

Figure 2.4

Die bus arriveer by Kirstenbosch.

Figure 2.5

Leerders kan vir 15 minute ontspan.

Figure 2.6

Tyd vir middagete.

Figure 2.7

Bus vertrek vanaf Kirstenbosch.

Figure 2.8

Bus arriveer by die skool.

Figure 2.9

Spel

- Kyk of jy die volgende woorde kan gebruik waar hulle die beste pas:

horlosie minute ure wysers
dae weke maande
sekondes skrikkeljaar sewe

(i) ‘n Mens gebruik ‘n _ om uit te vind hoe laat dit is.
(ii) Daar is sestig _ in een minuut.
(iii) In elke uur is daar sestig _ .
(iv) ‘n Dag bestaan uit vier-en-twintig _ .
(v) Ons kry _ dae in ‘n week.
(vi) Daar is twaalf _ in ‘n jaar.
(vii) ‘n Jaar het 365 _ behalwe ‘n _ wat uit 366 dae bestaan.
(viii) Ons kry twee-en-vyftig _ in ‘n jaar.
(ix) ‘n Mens noem die “arms” van ‘n horlosie die _ .

[LU 5.1.2; 6.1.2]
Selfassessering onder leiding van die opvoeder.
Leer hierdie woorde sodat jy hulle korrek kan spel.

2.2.6 Assessering

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.1 verduidelik sekere konsepte wat in ander leerareas gebruik word (bv. reëls in die natuur, in Natuurwetenskap);

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;
5.2 gebruik taal om te dink:
5.2.5 identifiseer ooreenkomste en verskille.
5.2.7 beskryf oorsaak en gevolg;
5.2.8 gee menings en redes daarvoor;
5.4 dra inligting van een modus na 'n ander oor:
5.4.3 gebruik inligting uit 'n grafiek, tabel of diagram om 'n teks te skryf.
LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en –konsonante (soos: jaar/jare; pen/penne);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om skriftelik te kommunikeer:
6.2.3 die verskillende tydsvorme (soos: Sy lees 'n boek; Hy het die werk gedoen; Ons sal die wedstryd wen);
6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);
6.2.14 hoofsaaklik die aktiewe vorm, maar kan die passiewe vorm begin gebruik (soos: Baie tale word in SA gepraat; Die tale word in SA gepraat; Die telefoon is in die 20ste eeu uitgevind);

2.2.7 Memorandum

1. (c)

AKWARIUM	WATERFRONT
Visse	Biblioteke
Seeperdjies	Hotelle
Korale	Restaurante
Springbokke	Supermarkte
Pikkewyne	Parkeergarages
Skulpe	Rolprentteaters
Bobbejane	Dieretuin
Palings	Poskantore
Tenks	Banke
Haaie	Klereboetieks

Table 2.10

2 (b)
1. horlosie
2. sekondes
3. minute
4. ure
5. sewe
6. maande
7. dae; skrikkeljaar

8. weke
9. wysers

2.3 'n Uitstappie[3]

2.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.3.2 Graad 5

2.3.3 WAAR TAFELBERG BEGIN

2.3.4 Module 7

2.3.5 'N UITSTAPPIE

Die volgende is slegs 'n "speletjie" en "verbeeldingsvlug".

1. Die onderwyser beplan vir julle klas ook 'n uitstappie! Julle klas gaan 'n hele skooldag bo-opTafelberg deurbring. Julle gaan gelukkig nie die berg uitklim nie, maar met die kabelkarretjie ry.

Voordat julle egter vertrek, moet julle eers besluit wat julle mag saamneem, wat julle alles moet onthou, hoe julle julle moet gedra, ens.

Verdeel in julle groepe. Die eerste groeplid begin deur te sê: "Ons het na Tafelberg toe gegaan en ek het _ saamgeneem." (Noem enige item van jou keuse.)

Die volgende groeplid sê dan: "Ons het na Tafelberg toe gegaan en het _ saamgeneem." (Noem die item van die eerste groeplid en voeg jou eie item by.)

Die derde groeplid herhaal die eerste twee items en voeg sy eie item by die lys.

Die speletjie gaan op dié wyse voort en elke groeplid moet items byvoeg en hulle in die regte volgorde herhaal. Indien 'n groeplid die items in verkeerde volgorde gee of van die items vergeet, is hy uit.

Die speletjie kan herhaal word en in plaas daarvan dat items opgenoem en bygevoeg word, kan leerders opnoem hoe hulle hulle moet gedra, bv. "Ons moet bymekaar bly." "Ons moet na mnr. / mev. / mej. (opvoeder se van) luister."

[LU 2.4.]

Die prentjies hieronder illustreer nou hoe julle klas op julle denkbeeldige uitstappie na Tafelberg toe gaan. Skryf een tot drie sinne oor elke prentjie sodat jy eintlik 'n kort storietjie skryf. Gebruik die woorde by die prentjies om dit vir jou maklik te maak. Moenie jou sinne nommer nie! Gesels eers in julle groepe oor die prentjies.

Figure 2.10

---

uitstappie, Tafelberg,skooldrag, kospakkie

[3] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26206/1.1/>.

Figure 2.11

vertrek, opgewonde,sit langs maat

Figure 2.12

bang, hart klop vinnig,al hoër

Figure 2.13

uitsig, asemrowend, klein en ver

Figure 2.14

kospakkie, eet, drink,dassies in son

Figure 2.15

spyt, uitstappie verby,terug skool toe

Figure 2.16

heerlike dag,bedank

Figure 2.17

tuis, vertel my ma van wonderlike ondervinding
"Ons klas besoek Tafelberg". (Skryf 'n paragraaf oor hierdie ondervinding) [LU 4.1.3]
a) Kontrolelys (Maak 'n regmerkie [U+F034] in die Ja-kolom en kruisie [U+F038] in die Nee-kolom).

		JA		NEE
Ek begin al die sinne met hoofletters.				
Ek gebruik punte aan die einde van sinne.				
Ek gebruik uitroeptekens wanneer ek iets beklemtoon.				
Ek begin die name van mense en plekke met hoofletters.				
Ek kan verstaan wat ek geskryf het.				

Table 2.11

1. Bestudeer die skets en kyk of jy die volgende voorwerpe kan raaksien. Trek 'n sirkel om elke voorwerp met 'n kleurpotlood en nommer hulle soos aangedui:

Figure 2.18

‘n leë koeldrankblikkie
‘n plastiekwinkelsak
‘n glasbottel
‘n plastiekbottel
aartappelskyfiesakkie

a). Gesels in julle groep oor hierdie voorwerpe en hoe dit die omgewing bederf. Wat noem ons dit? Watter soorte besoedeling kry ‘n mens alles? Wat kan ons doen om besoedeling te beperk? Waar sien of hoor jy van besoedeling?

b) Julle gaan elkeen ‘n beurt kry om twee minute lank oor besoedeling te praat. Hou die volgende in gedagte wanneer jy voorberei:

Watter soorte besoedeling kry ons alles?
Waar in jou omgewing is daar baie besoedeling?
Wie besoedel die omgewing?
Word daar iets gedoen aan die besoedeling?
Wat kan daar gedoen word om die besoedeling minder te maak?
Wat kan jy doen om besoedeling te verminder?
[LU 5.1.1; 5.2.7; 5.2.8]

1. Lees die onderstaande leesstuk minstens twee maal aandagtig deur.

TAFELBERG

Het jy al gewonder waar Tafelberg sy naam vandaan gekry het? Ja, dis omdat die berg se bokant so plat soos ‘n tafel lyk. Soms hang daar ‘n wit suidoostewolk bo-oor Tafelberg en lyk dit kompleet soos ‘n tafeldoek. Die suidoostewind word ook die “Kaapse Dokter” genoem omdat die wind die gemors en besoedeling wegwaai.

Daar is twee maniere om bo-op die berg te kom. ‘n Mens kan met ‘n kabelkarretjie ry of die berg klim. Daar is baie roetes vir bergklimmers. Die berg se hoogste punt is by Maclear se baken wat 1 085,9 meter hoog is.

Tafelberg is ook bekend vir sy rykdom aan plante, ook flora genoem. Daar is reeds 2 622 soorte geïdentifiseer. Die beroemdste blom wat op die berg gekry kan word, is die rooi disa. Die blom word ook die “Trots van Tafelberg” genoem.

Die meeste van die ongeveer vyftig soogdierspesies is klein en hulle is ook meesal nagdiere. Die dassie en die bobbejaan is die bekendste soorte. Daar is ook baie voëlsoorte, waaronder die pragtige witkruisarend.

Tafelberg is ‘n nasionale monument omdat dit deel uitmaak van elke Suid-Afrikaner se erfenis. Brande bly egter ‘n gevaar en rig dikwels groot skade aan.

Beantwoord nou die volgende vrae:

Kies die regte antwoorde uit dié tussen hakies: **(2)**

- Tafelberg se ”tafeldoek” (“kleed”) is gewoonlik (wit wolke; rook, sneeu).
- Die Kaapse Dokter is die (noordwestewind; suidoostewind, noordoostewind).

Verskaf die ontbrekende woorde: **(3)**

- ‘n Mens kan bo-op die berg kom deur dit te _ of met die _ te ry.
- Die berg se hoogste punt is by _ se baken.

Skryf slegs die antwoorde neer: **(3)**

- Wat is ‘n ander naam vir die plantegroei? .
- Watter blom word ook die “Trots van Tafelberg” genoem?
- Watter voëlsoort word op Tafelberg aangetref?

Skryf die volgende stellings oor sodat hulle waar is: **(2)**

- Tafelberg is ‘n Nasionale Museum vir elke Suid-Afrikaner.
- Reën bly ‘n gevaar en kan skade aanrig.
- **As jy regtig op ‘n verbeeldingsvlug kan gaan, stel jouself die volgende voor:** Tafelberg met sy wolke-tafeldoek is gedek soos ‘n tafel, met reuse wat aansit om te eet!

Kom ons verander die berg na ‘n plat klip waarby dwergies aansit om te eet! Dan praat ons nie van ‘n tafel nie, maar van ‘n tafeltjie. Daar is ‘n tafeldoekie oor die klip. Ons noem dit **verkleinwoorde**.

Besluit saam as ‘n groep wat die verkleinwoorde van die volgende woorde is en skryf hulle neer:

Hierdie woorde kry ‘n -_ aan die einde:

a) ‘n Groot boek, maar ‘n klein _

‘n Groot vurk, maar ‘n klein _
‘n Groot glas, maar ‘n klein _

Hierdie woorde kry ‘n -_ aan die einde:

a) ‘n Groot stoel, maar ‘n klein _

‘n Groot venster, maar ‘n klein _
‘n Groot dier, maar ’n klein _

Hierdie woorde kry ‘n -_ aan die einde:

a) ‘n Groot bord, maar ‘n klein _

‘n Groot mot, maar ‘n klein _
‘n Groot hand, maar ‘n klein _

Hierdie woorde kry ‘n -_ aan die einde:

a) ‘n Groot boom, maar ‘n klein _

‘n Groot wurm, maar ’n klein _
‘n Groot besem, maar ‘n klein _
(Hierdie woorde eindig meesal op ‘n -m.*)*
[LU 6.2.6]

Hierdie woorde kry nog ’n medeklinker en ’n -ie aan die einde:

a) ‘n Groot klip, maar ‘n klein _

‘n Groot bok, maar ‘n klein _
‘n Groot lig, maar ‘n klein _
(Hierdie woorde eindig op ‘n enkelklinker *en ‘n* enkelmedeklinker.*)*

Hierdie woorde verloor een van die klinkers en kry ’n -ie aan die einde:

a) ‘n Groot skaap, maar ‘n klein _

'n Groot maag, maar 'n klein _

'n Groot roos, maar 'n klein _

(Hierdie woorde het dubbelklinkers.)

Hierdie woorde kry 'n -_ aan die einde

a) 'n Groot slang, maar 'n klein _

'n Groot ring, maar 'n klein _

'n Groot wang, maar 'n klein _

(Hierdie woorde het een klinker *en eindig op* -ng.*)*

Hierdie woorde kry nog 'n medeklinker en -etjie aan die einde:

a) 'n Groot dam, maar 'n klein _

'n Groot blom, maar 'n klein _

'n Groot man, maar 'n klein _

(Hierdie woorde het een klinker *en eindig op 'n* -m *of* -n.*)*

Hierdie woorde kry 'n –nkie aan die einde:

a) 'n Groot toring, maar 'n klein _

'n Groot heining, maar 'n klein _

'n Groot woning, maar 'n klein _

(Hierdie woorde het twee lettergrepe en eindig op 'n -ning.)

2.3.6 Assessering

LU 3

LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.2 die boodskap van die storie (waar gepas);

3.3 lees vir inligting:

3.3.2 lees en volg tekste wat prosedures betrek;

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste taal- en leesvlak

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.1 gebruik 'n woordeboek.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.2 skryf 'n reeks instruksies;

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp 'n eenvoudige plakkaat of kennisgewing;

4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en –gebruik:

4.6.1 verstaan en begin verskillende skryfstyle gebruik (bv. gesproke of informele styl en skriftelike of formele styl).

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.1 verduidelik sekere konsepte wat in ander leerareas gebruik word (bv. reëls in die natuur, in Natuurwetenskap);

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.5 identifiseer ooreenkomste en verskille.

5.2.7 beskryf oorsaak en gevolg;

5.2.8 gee menings en redes daarvoor;

5.4 dra inligting van een modus na 'n ander oor:

5.4.3 gebruik inligting uit 'n grafiek, tabel of diagram om 'n teks te skryf.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en –konsonante (soos: jaar/jare; pen/penne);

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om skriftelik te kommunikeer:

6.2.3 die verskillende tydsvorme (soos: Sy lees 'n boek; Hy het die werk gedoen; Ons sal die wedstryd wen);

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.14 hoofsaaklik die aktiewe vorm, maar kan die passiewe vorm begin gebruik (soos: Baie tale word in SA gepraat; Die tale word in SA gepraat; Die telefoon is in die 20ste eeu uitgevind);

2.3.7 Memorandum

3.

(a) wit wolke

(b) suidoostewind

(c) klim; kabelkarretjie

(d) Maclear

(e) flora

(f) die rooi disa

(g) witkruisarend

(h) Tafelberg is 'n nasionale monument vir elke Suid-Afrikaner.

(i) Brande bly 'n gevaar en kan skade aanrig.

4.

(a) boekie; vurkie; glasie

(b) stoeltjie; venstertjie; diertjie

(c) bordjie; motjie; handjie

(d) boompie; wurmpie; besempie

(e) klippie; bokkie; liggie

(f) skapie; magie; rosie

(g) slangetjie; ringetjie; wangetjie

(h) dammetjie; blommetjie; mannetjie

(i) torinkie; heininkie; woninkie

2.4 Inheemse plante en diere[4]

2.4.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.4.2 Graad 5

2.4.3 WAAR TAFELBERG BEGIN

2.4.4 Module 8

2.4.5 INHEEMSE PLANTE EN DIERE

1. **Van die bekendste botaniese tuine in die wêreld, is die Kirstenbosch Botaniese Tuin wat teen die oostelike hange van Tafelberg geleë is. In hierdie tuin groei daar byna 6 000 inheemse plantsoorte. Daar is ook baie voëlsoorte en diersoorte, o.a. jakkalse, muishonde en tarentale.**

Slaan die volgende woorde na en skryf hulle betekenisse neer:

botaniese

inheemse

Hier volg nou 'n skets van 'n toneeltjie in die Kirstenbosch Botaniese Tuin waarop ons 'n klompie diere sien. Kyk of julle die diere kan identifiseer met behulp van die raaiselrympies. Voorsien dan die sketse van die diersoorte van byskrifte:

Figure 2.19

Eekhorinkie

Sy stert is wollerig en dik,daar sit hy in die boom se mik.Vinnig en rats is dié klein knaap,maar nie familie van die aap!

Brilwewer

Kyk net hoe vlytig weef en vlieg hy.Sowaar, sy nes hang oor die water.Sy sorg en vernuf verbaas my:veilig bly sy kuikens later!

Tarentaal

Sy lyf is groot en bont gespikkel,tog vlieg hy sonder 'n gesukkel.Sy kop is kleurvol en mooi helder,In die Kaap sien jy hom baie, en nie selde!

Muishond

Sy koppie is klein en sy beentjies is kort,maar die lyf en stert kan nogal lank word.Sy jassie is grys en sy kloue is swart;hy woon onder die rots of sommer in 'n gat.

Dassie

'n Mens sou kon sê hy is vet,Let op dat hy geen stertjie het!Hy sit nou en bak in die son op 'n klip,maar as die son skuif, sal hy agterna wip.

Lees die rympies vir mekaar voor in die groep.

[4]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26184/1.1/>.

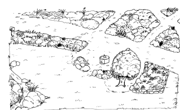

Figure 2.20

1. Hierdie is ‘n baie klein deeltjie van Kirstenbosch soos gesien vanuit die lug. Weet julle wat ‘n kruietuin is? In Engels is dit ‘n “herb garden”. ‘n Mens kry natuurlik baie kruiesoorte. Gebruik ‘n woordeboek en slaan die Afrikaanse name van die volgende kruiesoorte na. Doen dit sommer saam in julle groep.

Lavender: Rosemary:

Thyme: Mint:

Basil: Parsley :

Waarvoor word kruie gebruik? Besluit saam as ‘n groep op ‘n antwoord en skryf slegs een sin neer.

Hieronder volg ‘n resep vir botterbroodjies waarvan kruie ‘n baie belangrike bestanddeel is:

Bestanddele:

1 koppie *meelblom*1 koppie *gerasperde kaas*1 teelepel *gemengde kruie*1 teelepel *hoenderekstrak*2 teelepels *bakpoeier*$\frac{1}{2}$ teelepel *mosterd*1 *eier* geklits$\frac{1}{2}$ koppie *melk*

Metode:

- Verhit die oond tot 200 °C.
- Plaas die meelblom, kaas, kruie, hoenderekstrak, bakpoeier en mosterd in ‘n mengbak en meng liggies met ‘n houtlepel.
- Voeg die eier en melk by en roer deeglik.
- Rol deeg liggies uit op ‘n plank wat met meelblom bestrooi is.
- Gebruik ‘n koekiedrukker of ‘n glas om die deeg uit te druk.
- Plaas die botterbroodjies op ‘n gesmeerde bakplaat.
- Bak tien minute lank in die vooraf verhitte oond.

Ek hoop julle is nou sommer honger en lus om ook iets te ete te maak!

Besluit op ‘n maklike resep wat julle in die klas kan demonstreer. (Dit kan ongelukkig nie iets wees wat gebak moet word nie.) Voorbeelde van wat julle kan maak is:

‘n toebroodjie

‘n slaai

‘n nagereg, bv. jellie of ‘n pakkie kitsnagereg

‘n koppie koffie of tee

Skryf eers jou resep neer. Onthou om sowel die bestanddele as die metode neer te skryf!

[LU 3.3.2; 3.7.1; 4.1.2]

Demonstreer nou aan jou maats hoe om hierdie resep voor te berei.

3. Lees die sinne in kolom A. Skryf hulle oor deur ’n ander woordorde te gebruik, soos die voorbeeldsin in kolom B . Voltooi die nuwe sinne deur hulle op ’n skoon vel papier of in jou werkboek uit te skryf. Onthou, d ie sinne moet nog presies dieselfde beteken!

A	B
Voorbeeld:	
Teen die oostelike hange van Tafelberg lê Kirstenbosch.	Kirstenbosch lê _ van Tafelberg.
Antwoord: Kirstenbosch lê teen die oostelike hange van Tafelberg.	
a) Kirstenbosch is een van die bekendste botaniese tuine in die wêreld.	Een van die _ in die wêreld is _ .
b) In die tuin kry ons ‘n lewende museum van Suid-Afrikaanse plante.	Ons kry ‘n _ van _ in die tuin.
c) Die tuin is in 1913 deur ene Pearson gestig.	In _ is die tuin _ ene _ gestig.
d) Daar is oral bordjies in die tuin wat inligting gee oor die plante.	Bordjies _ is oral in die tuin.
e) Slegs inheemse flora word in die tuin gekweek en bewaar.	In die tuin word _ bewaar.

Table 2.12

Ruil nou jou sinne om met ‘n maat s’n. Onder die leiding van die opvoeder kan jy die maat se werk assesseer.

[LU 6.2.14]

1. Die volgende storie handel oor een van die diere wat ons op Tafelberg aantref. Berei jouself voor om die storie hardop in die klas voor te lees.

Waarom het Dassie nie ‘n stert nie?

Baie, baie lank gelede het die diere in Afrika geen sterte gehad nie. Op ‘n dag word al die diere beveel om onder ‘n groot kremetartboom te vergader. Daar sal elkeen ‘n stert kan kies wat hy die graagste wil hê. Die diere is baie opgewonde en stap vinnig na die kremetartboom toe. Daar is ‘n yslike versameling sterte: dun sterte, dik sterte, stomp sterte, pluimsterte, lang sterte, kort sterte, vet sterte – elke soort stert wat jy jou kan voorstel!

Al die diere, behalwe Dassie, is op pad om ‘n stert te kies. Dit is vanoggend ‘n bietjie koud en reënerig en Dassie skuil onder ‘n rots, want hy hou nie daarvan as sy ore en pels nat word nie. Eindelik hou die reën op en Dassie strek hom uit op ‘n klip sodat hy eers ‘n bietjie in die sonnetjie kan warm bak.

Dis tog te lekker en Dassie het nie lus om ‘n stert te gaan uitsoek nie. Hy sal later roer om ‘n stert te gaan kies. Dassie sit maar en kyk hoe al die ander diere verbystap op pad na die kremetartboom toe.

Dassie raak al hoe luier en vaker. Sommige van die diere is al op pad terug en swaai hulle nuwe sterte trots rond. Dassie kyk na almal en besluit watter soort stert hy sal kies. Hy kan nie help om te lag as Seekoei verbystap nie! Dis nou regtig ‘n lawwe stertjie vir so ‘n groot lyf!

Laat die middag, terwyl die son sak, besluit Dassie dat hy maar ‘n stert moet gaan uitsoek. Terwyl Dassie op pad is, kom Vlakvark van voor af aangehardloop. “Jy is te laat!” sê Vlakvark vir Dassie. “Daar is niks meer sterte oor nie!” Nou skrik Dassie baie groot en hardloop tot by die kremetartboom. Vlakvark het

nie gejok nie – daar is nie 'n enkele stert oor nie. Dassie soek en soek oral om die kremetartboom. Hy soek totdat die maan al hoog sit. "Ai," sê hy vir homself, "al kry ek maar net so 'n donsige klossie soos Haas."

Dit was alles tevergeefs. Tot vandag toe het Dassie nie 'n stert nie. Maar hy was mos lui en wou nie die opdrag uitvoer nie. Dit is sy verdiende loon!

1. Verdeel nou in julle groepe (verkieslik in groepe van ses). Elke groep gaan 'n brosjure ontwerp en maak. Die brosjure sal meer inligting gee oor Tafelberg as 'n besienswaardigheid vir toeriste. Elke groeplid is verantwoordelik vir een bladsy.

Gebruik 'n A4-grootte vel papier. Vou die papier in drie gelyke dele in die breedte.

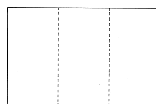

Figure 2.21

Julle het dus nou ses sye vir die brosjure.
Dit moet só lyk wanneer dit oopgevou word:

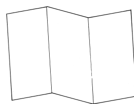

Figure 2.22

Die volgende moet op elke sy wees:

a) 'n Skets van Tafelberg of 'n gedeelte van Tafelberg en die titel: TAFELBERG. Dit is die belangrikste bladsy van die brosjure, want dit is die voorblad!
b) 'n Skets van 'n plant of blom wat op Tafelberg aangetref word. Skryf drie sinne wat meer inligting gee oor hierdie plant of blom, en natuurlik die naam van die plant of blom. (Voorbeelde wat julle kan gebruik, is die protea, rooi disa, renosterbos, silwerblaarboom.)
c) 'n Skets van 'n dier of voël wat op Tafelberg aangetref word, sy naam en drie sinne wat meer inligting gee. (Voorbeelde wat julle kan gebruik, is die dassie, tarentaal, muishond, eekhorinkie, skilpad of, natuurlik, die bobbejaan.)
d) 'n Skets van 'n boom en die titel: Kirstenbosch Botaniese Tuin. Skryf drie sinne oor Kirstenbosch. Sien no. 1 in hierdie module.
e) 'n Skets van Tafelberg met 'n wit wolk wat bo-oor die berg hang, en die titel *Die Tafeldoek*. Skryf twee of drie sinne daaroor. Sien no. 4 in die vorige module.
f) 'n Skets van 'n man, vrou of kind wat stap en lyk soos 'n stapper of bergklimmer en die titel *Bergklimroetes*. Skryf drie sinne gebaseer op die volgende inligting: Daar is 350 verskillende roetes om die kruin van Tafelberg te bereik. Daar is maklike en moeilike roetes. Elke roete neem sowat drie uur om

te voltooi. Stappers moet nooit van die roetes afdwaal nie. Mense moenie bergklim wanneer dit reën of mistig is nie!

2.4.6 Assessering

LU 3

LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.2 die boodskap van die storie (waar gepas);

3.3 lees vir inligting:

3.3.2 lees en volg tekste wat prosedures betrek;

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste taal- en leesvlak

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.1 gebruik ‘n woordeboek.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.2 skryf ‘n reeks instruksies;

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing;

4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en –gebruik:

4.6.1 verstaan en begin verskillende skryfstyle gebruik (bv. gesproke of informele styl en skriftelike of formele styl).

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: jaar/jare; pen/penne);

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om skriftelik te kommunikeer:

6.2.3 die verskillende tydsvorme (soos: Sy lees ‘n boek; Hy het die werk gedoen; Ons sal die wedstryd wen);

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleiningsvorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.14 hoofsaaklik die aktiewe vorm, maar kan die passiewe vorm begin gebruik (soos: Baie tale word in SA gepraat; Die tale word in SA gepraat; Die telefoon is in die 20ste eeu uitgevind).

2.4.7 Memorandum

1. botaniese (tuin): waar daar ’n studie van plante gemaak word.

inheemse (plante): hierdie plante groei van nature in hierdie land.

2. Laventel Roosmaryn

Tiemie Kruisement

Basielkruid Pietersielie

3.

(a) Een van die bekendste botaniese tuine in die wêreld is Kirstenbosch.
(b) Ons kry 'n lewende museum van Suid-Afrikaanse plante in die tuin.
(c) In 1913 is die tuin deur ene Pearson gestig.
(d) Bordjies wat inligting gee oor die plante, is oral in die tuin.
(e) In die tuin word slegs inheemse flora gekweek en bewaar.

2.5 Diere en hul voeding[5]

2.5.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.5.2 Graad 5

2.5.3 DIE DIER MET DIE ONTDEKKINGSGIER

2.5.4 Module 9

2.5.5 DIERE EN HUL VOEDING

1. Kan jy die verskille tussen die diere op die twee prente hieronder raaksien? Trek ‘n sirkel om die verskille in prent B.

A

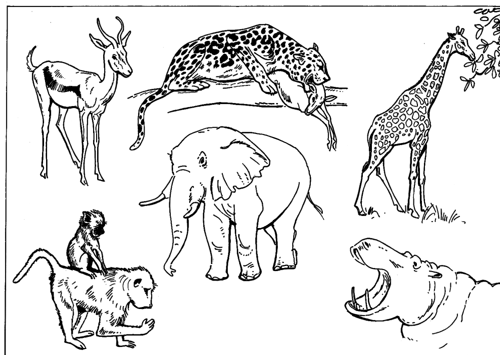

Figure 2.23

B

[5]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26185/1.1/>.

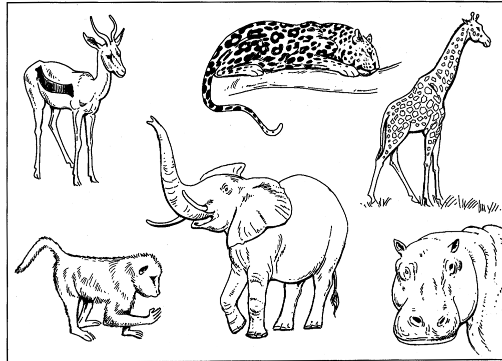

Figure 2.24

Ken jy die Afrikaanse name van die diere in die prente? Moontlik ken jy hulle, of ‘n paar van hulle, of glad nie.

Slaan die onderstaande Engelse name van die diere in ‘n tweetalige
woordeboek na en skryf die Afrikaanse name neer:
leopard:
springbok:
elephant:
giraffe:
baboon:
hippopotamus:
[LU 6.3.5]

1. **Skryf nou die verskille tussen die prente neer. Jy en jou maat mag mekaar help. Nommer die verskille (a) tot (f).**
2. Hier volg ‘n paar woorde wat julle sal kan help:

slurp blare maag in die lug oop
prooi tak hang kou toe
stert bek sonder met klou
[LU 5.2.5]

1. Die diere in die prente is almal wilde diere. Gesels in die klas of in julle groepe oor die volgende:

Wanneer is ‘n dier ‘n wilde dier?
Aan watter wilde diere kan julle dink?
Waar in Suid-Afrika tref ons oral wilde diere aan?
Is hulle almal gevaarlik?
Hoekom is hulle gevaarlik?
Wanneer is ‘n wilde dier ‘n roofdier? ensovoorts. [LU 3.1.4]

1. Woordsoek:

Soek die volgende woorde wat in die raaisel in die blok weggesteek is. Omkring hulle met kleurpotlode.
olifant prooi jag skuil leeu ivoor
koedoe tand seekoei horing rooibok sebra
springbok ore pels slang renoster kameelperd
woestyn gemsbok wildebees watergat spoor

S	K	A	M	E	E	L	P	E	R	D	A	M	S	A
L	P	G	O	Z	L	U	A	B	J	R	C	N	P	D
A	R	P	R	O	O	I	C	P	S	P	O	O	R	H
N	T	I	E	B	N	P	E	F	K	E	E	P	I	M
G	V	K	N	D	L	E	E	U	U	L	T	A	N	D
P	X	M	O	F	P	R	G	H	I	S	G	R	G	Q
H	O	R	I	N	G	D	I	S	L	T	J	T	B	T
B	Z	E	Q	H	W	A	T	E	R	G	A	T	O	T
D	O	N	S	J	T	K	M	B	L	V	G	V	K	W
F	R	O	O	I	B	O	K	R	N	X	I	Y	L	O
H	E	S	U	V	T	P	O	A	K	O	E	D	O	E
J	A	T	W	O	V	W	I	L	D	E	B	E	E	S
L	C	E	H	O	R	I	N	G	P	Z	K	C	G	T
N	E	R	Y	R	X	S	O	L	I	F	A	N	T	Y
S	E	E	K	O	E	I	G	E	M	S	B	O	K	N

Table 2.13

[LU 3.6.4]
Hier is sekerlik weer 'n paar woorde wat jy nie voorheen geken het nie!
Skryf die nuwe woorde wat jy geleer het neer. (Jy kan die Engelse woorde langs hulle neerskryf).

1. Rangskik in alfabetiese volgorde:

Die leidrade vir die woordsoek verskyn weer hieronder. Rangskik al hierdie woorde in alfabetiese volgorde langs nommers 1 tot 23.
olifant prooi jag skuil leeu ivoor
koedoe tand seekoei horing rooibok sebra
springbok ore pels slang renoster kameelperd
woestyn gemsbok wildebees watergat spoor
SPEL: Leer hoe om al die DIERSOORTE korrek te spel!

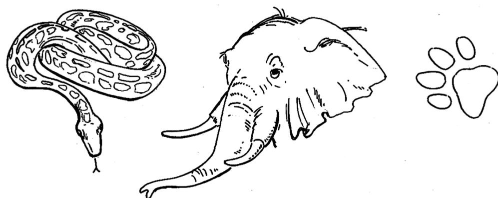

Figure 2.25

7. Al die diere in paragraaf 1 is soogdiere. Kan jy nog onthou wat ‘n soogdier is? Gesels daaroor en skryf die definisie neer. Julle kan dit ook in die verklarende woordeboek naslaan. Daar kry julle ’n verduideliking in Afrikaans. Die klas kan saam besluit wat julle gaan skryf en julle opvoeder sal julle help.

[LU 5.2.10]

8. Stillees

Lees die onderstaande self deur nadat julle opvoeder dit vir julle voorgelees het. (Lees dit minstens twee maal stil deur). Beantwoord dan die vrae wat daarop volg.

‘n Soogdier se tande is die hardste van al die bene in sy liggaam. Alle soogdiere, én mense, want ons is ook soogdiere, het ons tande baie nodig! Die tande byt, sny, kou en hou die kos vas.

Soogdiere gebruik die voortande om die kos mee af te byt. Die tong stoot die kos na die agterste tande waar dit fyngemaal word. Die kos word ook met speeksel gemeng sodat dit sagter gemaak en makliker gesluk kan word.

Soogdiere wat vleiseters is, het skerp tande wat oogtande genoem word. Hulle gebruik die oogtande om die vleis mee te skeur.

Soogdiere wat planteters is, het snytande om gras of blare mee af te byt. Die agterste tande is die maaltande om die kos mee fyn te maal.

Diere wat vleis en gras eet, het oogtande, snytande en maaltande. Hierdie diere word omnivore genoem. Die meeste mense is omnivore.

Beantwoord die vrae deur slegs W(waar), O(onwaar), of OB(onvoldoende bewyse) te skryf.

(a) ‘n Soogdier se tande is die hardste bene in sy liggaam.
(b) Mense is ook soogdiere.
(c) Die voortande maal die kos fyn.
(d) Speeksel help om die kos makliker te kou.
(e) Vleiseters het skerp tande.
(f) Planteters byt die gras of blare af met oogtande.
(g) Alle soogdiere het maaltande.
(h) Die meeste mense is omnivore.
(i) Jou opvoeder is ‘n omnivoor.
(j) ‘n Leeu is ‘n vleiseter.

Selfassessering onder leiding van die opvoeder.

[LU 3.7.2]

Punte behaal uit ‘n totaal van 10:

Wat noem ons ‘n persoon wat nie vleis eet nie?

9. Mondeling

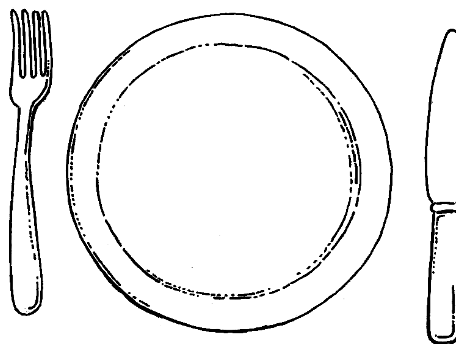

Figure 2.26

Is jy ‘n omnivoor of ‘n vegetariër? Ek is ‘n _ .

Teken nou jou gunsteling maaltyd op ’n bord soos die een hierbo.

Teken weer ’n bord, maar hierdie keer met wat jou ma sê jy moet vir aandete eet.

Verdeel nou in groepe van twee. Een van julle is die ma en die ander een die kind. Rollees die onderstaande dialoog:

Kind: “Wat eet ons vanaand, Ma?”

Ma: “’n Baie gesonde maaltyd.”

Kind: “Ag Ma, gesonde kos is nie altyd lekker nie!”

Ma: “Onsin, natuurlik is dit lekker.”

Kind: “Ek dink regtig nie **brokkoli** en **spinasie** is lekker nie.” (Jy kan ander kossoorte hier noem).

Ma: “Al hou jy nie daarvan nie, moet jy dit eet. Dit is propvol vitamiene en minerale en jou liggaam het dit nodig om te groei en gesond te wees.”

Kind: “Ek dink _ _ _ help my ook om te groei en gesond te wees.”(Skryf jou gunstelingkossoorte neer.)

Ma: “Dit mag wel lekker wees, maar dit bevat bykans geen gesonde voedingstowwe nie. Dit gaarmaakmetode is ook baie ongesond.”

Kind: “Wel, daar is tog ‘n paar kossoorte waarvan ek hou én dis gesond.”

Ma: “Dis baie goeie nuus. Noem gerus vir my ‘n paar voorbeelde.”

Kind: “Ek hou baie van _” (Noem ‘n paar gesonde kossoorte in waarvan jy hou.)

Ma: “Ek het ‘n voorstel. Hoekom beplan ons twee nie môre-aand se maaltyd saam nie. Jy kan ‘n paar voorstelle maak van die kos wat jy graag wil eet en ons kan ‘n gesonde én lekker maaltyd beplan.”

Kind: “Dis ‘n baie slim plan! Kom ons doen dit sommer nou. Ma sal sien dat ek al my kos sal opeet sonder om te kla.”

Ma: “Ek sal _ as vleis gaarmaak.” (Kies self ‘n vleissoort.)

Kind: “Dit klink lekker. Ek dink groentesoorte soos _ sal ’n goeie idee
wees.” (Skryf self die groentesoorte neer.)

Ma: “Wat verkies jy daarby, spaghetti of rys?”

Kind: “Ek eet eerder _ .” (Besluit self en skryf neer.)

Ma: “Wat van nagereg? Enige voorstelle?”

Kind: “O ja, _ sal die maaltyd perfek afrond!” (Vul self in.)

Verdeel nou in groepe van 6 tot 8 lede en assesseer die groeplede terwyl hulle rollees. Gebruik die onderstaande assesseringsruit. Laat jou groeplede jou assessering hieronder invul.

2.5.6 Assessering

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel(soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?);

3.3 lees vir inligting:

3.3.1 lees eenvoudige kaarte en planne;

3.3.2 lees en volg tekste wat prosedures betrek (soos instruksies vir 'n wetenskapeksperiment);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;

3.6.4 los woordraaisels op;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in 'n ander leerarea gebruik, behoort hulle op 3 500 woorde te mik.

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.5 identifiseer ooreenkomste en verskille.

5.2.10 skryf eenvoudige definisies en gee voorbeelde;

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.3 die verskillende tydsvorme (soos: Sy lees 'n boek; Hy het die werk gedoen; Ons sal die wedstryd wen);

6.2.7 eenvoudige verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme;

6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:

6.3.5 gebruik eie woordeboek;

6.3.6 verstaan ongeveer 3 000 tot 4 500 alledaagse gesproke woorde binne konteks teen die einde van graad 5. Indien leerders die addisionele taal vir leer in ander leerareas gebruik, behoort hulle op 4 500 woorde te mik.

2.5.7 Memorandum

1. luiperd; springbok; olifant; kameelperd; bobbejaan; seekoei

2.

(a) Die springbok in blok B het nie 'n stert nie.

(b) Die luiperd in blok B vreet nie aan die prooi nie.

(c) Die kameelperd in blok B vreet nie aan blare nie.

(d) Die bobbejaan in blok B het nie 'n klein bobbejaantjie op die rug nie.

(e) Die olifant in blok B se slurp is in die lug.

(f) Die seekoei in blok B se bek is nie oopgesper nie.
6.
1. gemsbok 14. sebra
2. horing 15. seekoei
3. ivoor 16. skuil
4. jag 17. slang
5. kameelperd 18. spoor
6. koedoe 19 springbok
7. leeu 20 tand
8. olifant 21 watergat
9. ore 22 wildebees
10. pels 23 woestyn
11. prooi
12. renoster
13. rooibok
7. 'n Soogdier is 'n dier wat haar kleintjies soog en hulle lewendig in die wêreld bring.
8.
(a) waar
(b) onwaar
(c) onwaar
(d) waar
(e) waar
(f) onwaar
(g) waar
(h) waar
(i) onvoldoende bewyse
(j) waar
vegetariër

2.6 Huberta die seekoei[6]

2.6.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.6.2 Graad 5

2.6.3 DIE DIER MET DIE ONTDEKKINGSGIER

2.6.4 Module 10

2.6.5 HUBERTA DIE SEEKOEI

1. Hieronder is die spore van verskillende groot soogdiere.

[6] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26210/1.1/>.

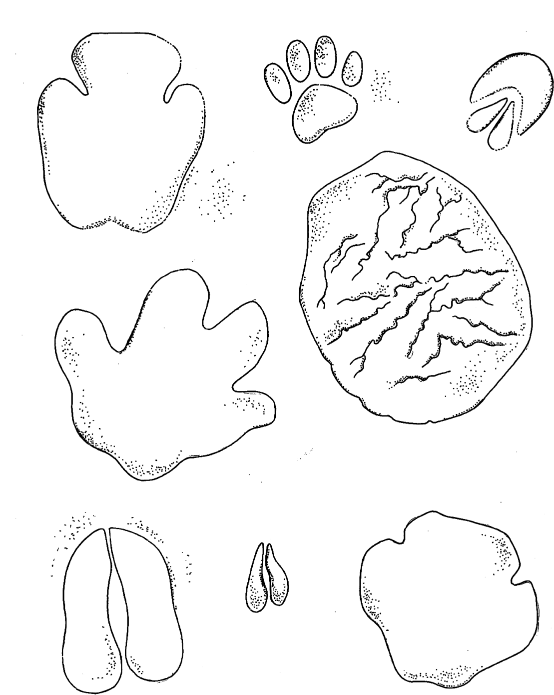

Figure 2.27

Verbeel jou jy gaan stap in die veld. Jy sien baie verskillende spore van soogdiere. Gebruik die sketse van die spore en kyk of jy die diere kan uitken. Sommige diere se spore is uitgelaat. Teken hulle spore in die spasies.

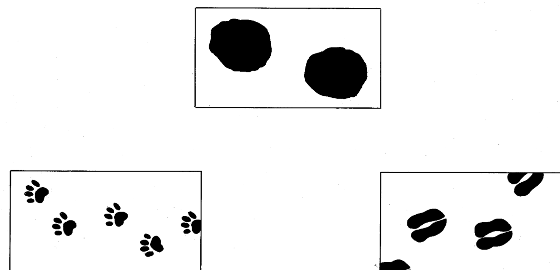

Figure 2.28

---

h.b. a.
e. d. f. c. g.

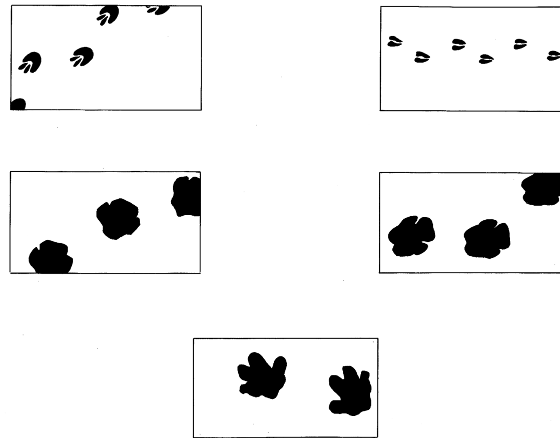

Figure 2.29

2.

Beantwoord nou die volgende vrae in julle groepe. Die antwoorde het almal betrekking op die diere hierbo.

- Watter dier se spoor is die **grootste**?
- Watter dier se spoor is die **kleinste**?
- Watter dier se spoor bestaan uit die **meeste dele**?
- Watter dier se nek is die **langste**?
- Vir watter dier is julle die **bangste**?
- Watter dier dink julle is die **gevaarlikste**?

Ons sien ook die kameelperd se spoor is **groter** as die gemsbok s'n, maar **kleiner** as die witrenoster s'n. Die kameelperd se spoor is ook **langer** as die sebra s'n, maar **korter** as die olifant s'n.

(a) Leer die volgende:

	-er	-ste
klein	kleiner (as)	kleinste
mooi	mooier (as)	mooiste
gevaarlik	gevaarliker (as)	gevaarlikste

Table 2.14

een klinkereen konsonant	-mm-; -bb-; -kk-; -nn-; -ss-; -tt-; ens.	-ste
slim	slimmer	slimste
mak	makker	makste
dun	dunner	dunste

Table 2.15

dubbelklinker (dieselfde)een konsonant	aa; ee; oo; uu	-ste
groot	groter (as)	grootste
skaam	skamer (as)	skaamste
geel	geler (as)	geelste

Table 2.16

woorde wat op –s eindig	-er	-ste
fluks	flukser (as)	fluksste
los	losser (as)	losste
vars	varser (as)	varsste

Table 2.17

-oud	Der	-ste
oud	ouer (as)	oudste
koud	kouer (as)	koudste

Table 2.18

woorde wat op –nk eindig:	-nk ng	-ngste
jonk	jonger (as)	jongste
lank	langer (as)	langste

Table 2.19

woorde wat op –r eindig:	-der	-ste
maer	maerder (as)	maerste
swaar	swaarder (as)	swaarste

Table 2.20

Hierdie woorde verander:		
goed	Beter	beste
baie	Meer	meeste

Table 2.21

-oo	-oër	-ste
hoog	Hoër	hoogste
droog	Droër	droogste

Table 2.22

Gee die regte vorm van die woorde tussen hakies:

- Sy is bang vir die donker, maar (bang) vir ‘n slang.
- ‘n Leeu is een van die (gevaarlik) diere.
- ‘n Kameelperd se nek is baie (lang) as ander diere s’n.
- ‘n Troeteldier is baie (mak) as ‘n wilde dier.
- Almal sê ‘n mier is die (fluks) van alle diere.
- Word ‘n olifant (oud) as ‘n leeu?
- Is die witrenoster (groot) as ‘n seekoei?
- ‘n Olifant is (swaar) as ‘n sebra.
- Die (goed) plek om wilde diere te sien, is die wildtuin.
- ‘n Kameelperd kan by (hoog) takke bykom as ‘n gemsbok.

[LU 6.2.7]

10

Selfassessering onder leiding van opvoeder.

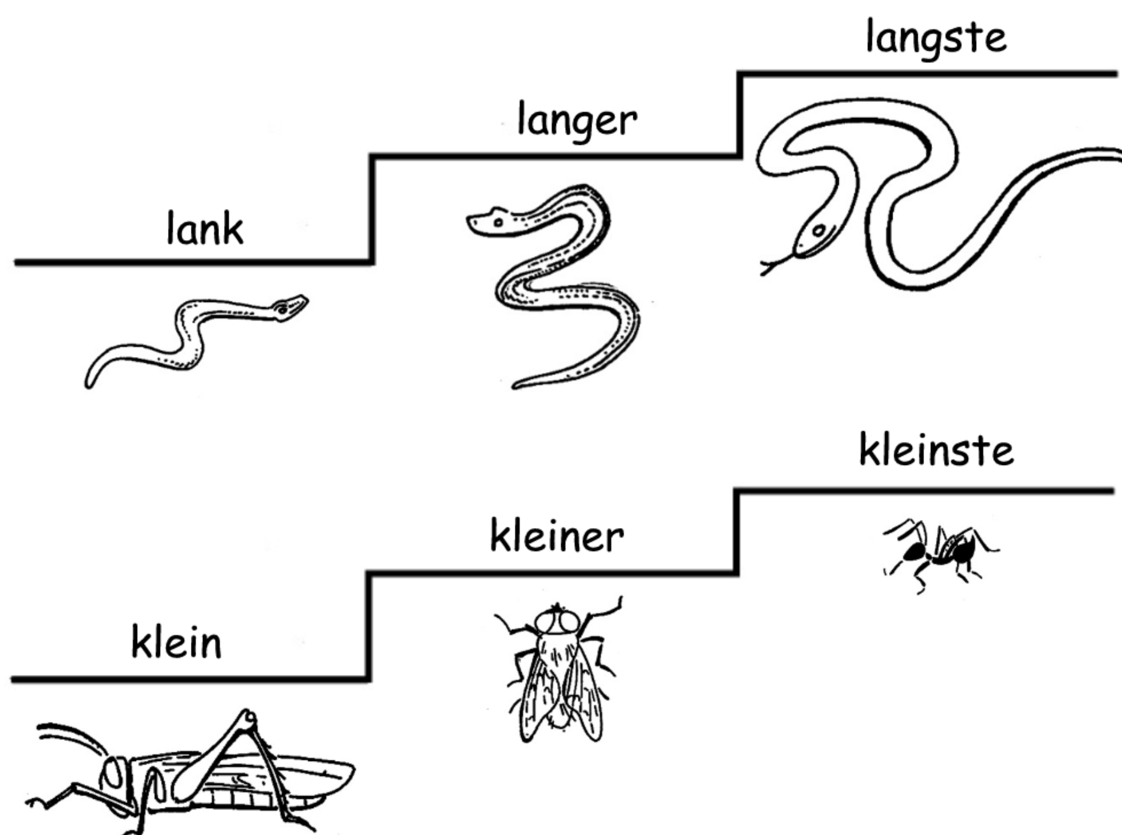

Figure 2.30

---

3. ‘n Begripstoets

Ek wonder of een van julle die storie van Huberta, die seekoei, ken. Dis ‘n ware verhaal en gaan oor ‘n dapper en avontuurlustige seekoei wat lank gelede geleef het.

2.6.5.1 NUWE WOORDE

reis	journey		vroulik	female
staptog	hike		herdoop	re-name
nuuskierig	curious		ontdek	discover
kuslyn	coastline		beroemd	famous
rede	reason		berig	report
geheim	secret		avonture	adventures
roete	route		afgedwaal	strayed
binneland	up-country		versprei	spread
suidwaarts	southward /southbound		manlik	male

Table 2.23

1. Luister terwyl julle opvoeder die leesstuk hardop vir julle voorlees. Jy en jou maat kan daarna beurte maak om dit vir mekaar voor te lees.

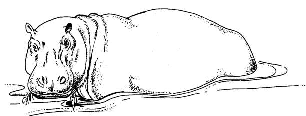

Figure 2.31

Lank gelede is ‘n seekoeikalfie naby St. Luciabaai in Kwazulu-Natal gebore. Sy was nog baie jonk toe sy eendag begin het met ‘n staptog van byna 2 000 kilometer.

Haar reis het in 1928 begin en in 1931 geëindig. Niemand weet hoekom sy so ver geloop het nie. Party mense sê sy het ‘n maat gaan soek, terwyl ander beweer dat sy net baie nuuskierig was en net meer van die wêreld wou sien.

Die seekoei het al met die kuslyn suidwaarts geloop, wat ookal die rede! Dit was haar geheim. Soms het sy ‘n bietjie van die roete afgedwaal die binneland in, maar sy het altyd weer teruggekom na die kuslyn en suidwaarts beweeg.

Die nuus van die seekoei wat op reis gegaan het, het gou versprei. Selfs in Engeland en Amerika het mense van hierdie seekoei gehoor.

Die mense het eers gedink sy is manlik en het haar “Billy” genoem. Later is sy herdoop na “Hubert” en toe die mense ontdek het dat sy vroulik is, is haar naam verander na Huberta. Huberta het baie beroemd geword en koerante oor die hele wêreld het gereeld berig oor haar avonture.

Beantwoord nou die volgende vrae:

Skryf slegs die antwoorde neer:

(a) In watter provinsie is St. Luciabaai?

(b) Hoe ver het Huberta geloop?
(c) In watter jaar het haar reis begin? (3)

Voltooi die volgende sin deur die ontbrekende woorde te verskaf:

(a) Party mense sê sy was op soek na 'n _ , terwyl ander dink dat sy baie _ was. (2)

Kies die regte antwoord tussen hakies en onderstreep dit:

(a) Die seekoei het (suidwaarts; ooswaarts; noordwaarts) geloop.
(b) Selfs in (Japan; Engeland; Australië) het mense van haar gehoor. (2)

Die volgende stelling is onwaar. Skryf dit oor sodat dit waar sal wees.
(g) Die mense het gedink sy is vroulik en het haar Bella genoem. (2)
(h) Voorsien die leesstuk van 'n opskrif. (1)
Totaal: (10)
[LU 3.6.1]
ontdekkingsreise – explorations
ontdekkingsreisiger - explorer

5. Ons sou kon sê dat Huberta 'n ontdekkingsreisiger was wat 'n ontdekkingsreis onderneem het.

Ken jy enige beroemde ontdekkingsreisigers? Kom ons toets jou kennis. Verbind die ontdekkingsreisiger met sy ontdekking. Julle mag saamwerk in julle groepe.

1.	Bartolome*ü*s Diaz	Ontdek Amerika.
2.	Vasco da Gama	Ontdek Nieu-Seeland.
3.	Christopher Columbus	Bereik die toppunt van Everest.
4.	James Cook	Eerste man op die maan.
5.	David Livingstone	Vaar om die suidpunt van Afrika.
6.	Edmund Hillary	Eerste persoon om oor breedte van Afrika te reis.
7.	Neil Armstrong	Ontdek seeroete na Indië.

Table 2.24

[[[LU 5.1.2]

1. Mondeling

Kyk mooi na die volgende strokiesprente. Die prente is almal voorstellings van insidente wat plaasgevind het terwyl Huberta op haar ontdekkingsreis was.

Kies een van die reekse strokiesprente en kom vertel wat jy dink daar gebeur het.
a) b) c)

Figure 2.32

d) e) f)

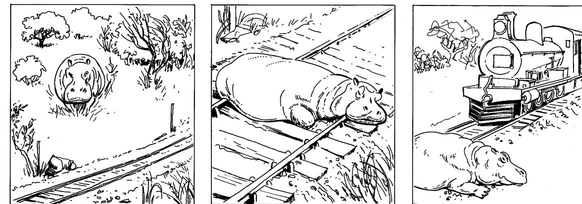

Figure 2.33

a) b)

Figure 2.34

c) d)

Figure 2.35

Julle opvoeder gaan nou vir julle voorlees wat regtig in die strokiesprente gebeur het. Kies nou die leerders wie se weergawes die naaste aan die waarheid was. Hulle verdien ‘n sjokolade!

1. Kom ons skryf:

Huberta se ontdekkingsreis het op ‘n einde gekom toe sy dood is. Maar hoe is sy dood?

Skryf ‘n paragraaf oor hoe jy dink Huberta dood is.

2.6.6 Assessering

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.5 gesels oor ‘n alledaagse onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is (soos: My sportheld).

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel(soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?);

3.3 lees vir inligting:

3.3.1 lees eenvoudige kaarte en planne;

3.3.2 lees en volg tekste wat prosedures betrek (soos instruksies vir ‘n wetenskapeksperiment);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.6.4 los woordraaisels op;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle op 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.2 skryf vir sosiale doel:

4.2.1 skryf ‘n kort boodskap (bv. ‘n brief);

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie.

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.5 identifiseer ooreenkomste en verskille.

5.2.10 skryf eenvoudige definisies en gee voorbeelde;

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.3 die verskillende tydsvorme (soos: Sy lees ‘n boek; Hy het die werk gedoen; Ons sal die wedstryd wen);

6.2.7 eenvoudige verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme;

6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:

6.3.5 gebruik eie woordeboek;

6.3.6 verstaan ongeveer 3 000 tot 4 500 alledaagse gesproke woorde binne konteks teen die einde van graad 5. Indien leerders die addisionele taal vir leer in ander leerareas gebruik, behoort hulle op 4 500 woorde te mik.

2.6.7 Memorandum

1.

(a) olifant
(b) kameelperd
(c)
(d) witrenoster
(e) seekoei
(f)
(g) sebra
(h)

2. (a)
(i) olifant
(ii) gemsbok
(iii) leeu
(iv) kameelperd

(v)
(vi)
(c)
(i) banger
(ii) gevaarlikste
(iii) langer
(iv) makker
(v) fluksste
(vi) ouer
(vii) groter
(viii) swaarder
(ix) beste
(x) hoër
4.
(a) KwaZulu-Natal
(b) Byna 2 000 kilometer
(c) In 1928
(d) maat
(e) suidwaarts
(f) Engeland
(g) Die mense het gedink sy is manlik en het haar "Billy" genoem.
(h)
5.

- Bartolomeus Diaz Vaar om die suidpunt van Afrika
- Vasco da Gama Ontdek seeroete na Indië
- Christopher Columbus Ontdek Amerika
- James Cook Ontdek Nieu-Seeland
- David Livingstone Eerste persoon om oor breedte van Afrika te reis
- Edmund Hillary Bereik die toppunt van Everest
- Neil Armstrong Eerste man op die maan

'n Verduideliking van ware gebeure by strokiesprente

1e reeks strokiesprente:

Huberta het haar self aan suikerriet gehelp in 'n suikerrietplantasie. Die Indiër-arbeiders het hulle boeglam geskrik en gevlug. Die mense van 'n nabygeleë dorp het van die seekoei te hore gekom en dadelik kom kyk, aangesien seekoeie nie in daardie omgewing voorgekom het nie. Hulle het om haar saamgedrom. Twee persone het kameras gehad en toe hulle begin foto's neem, het Huberta baie bang geword.

2e reeks strokiesprente:

Huberta het geslaap waar sy wou. Sy het eendag, terwyl sy gestap het, besluit dat sy moeg was en gedink die spoorlyn sal 'n lekker slaapplek wees. Sy het haarself toe tuisgemaak – haar kop op een spoorstaaf en haar agterlyf op die ander een. So het sy aan die slaap geraak. Intussen was daar 'n trein op pad. Gelukkig het die drywer reeds van ver af gesien dat daar iets op die spoorlyn lê en dadelik stadiger gery. Toe hy naby genoeg was om te sien wat dit is, het hy Huberta herken. Sy was teen daardie tyd al baie beroemd. Hy het die trein se fluit geblaas, maar Huberta het nie wakker geword nie. Die drywer het die trein baie stadig laat beweeg totdat hy Huberta geraak het. Sy het wakker geword en lui-lui opgestaan en weggeloop.

Strokiesprent nommer 3:

'n Orkes het een aand voor 'n gehoor gespeel. Die mense het rustig sit en luister. Huberta was in die omgewing en het haar nie aan die musiek gesteur nie, maar toe sy nader kom, het sy tog begin luister. Sy moes besluit het een van die instrumente was die gebulk van 'n seekoei en het baie hard gebulk om te antwoord. Die mense binne die gebou het hulle boeglam geskrik en dadelik uit die gebou gehardloop. Huberta het besluit om die seekoei wat haar geroep het te gaan soek, maar het net een van die orkeslede

aangetref. Die arme vrou het so groot geskrik toe sy vir Huberta gewaar dat sy ‘n instrument na haar geslinger het - gelukkig mis! Huberta het teleurgesteld weggestap van die toneel.

2.7 Huberta se roete[7]

2.7.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.7.2 Graad 5

2.7.3 DIE DIER MET DIE ONTDEKKINGSGIER

2.7.4 Module 11

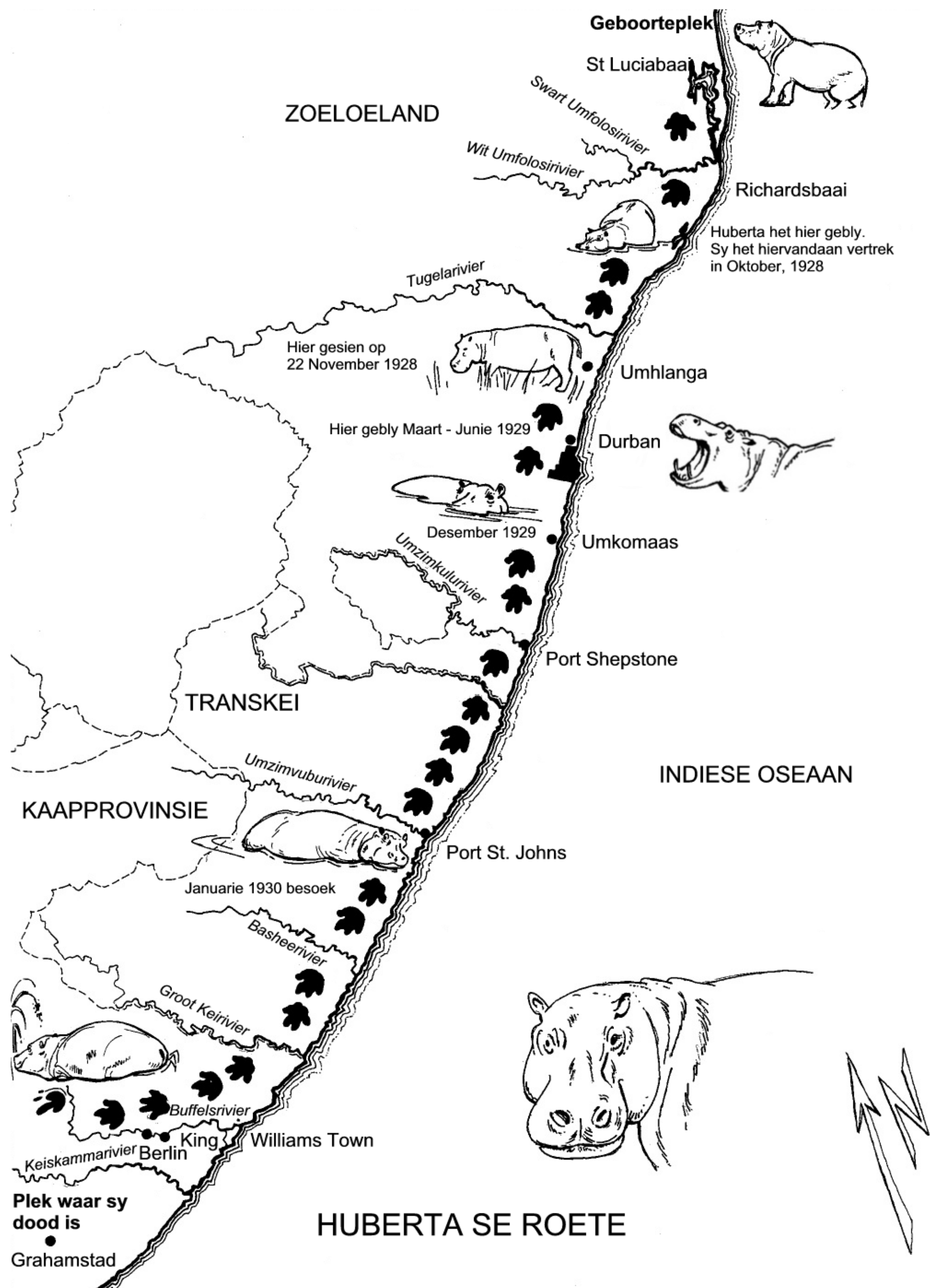
2.7.5 HUBERTA SE ROETE

Hierdie is ‘n kaart van die roete wat Huberta gevolg het. Sommige van die name van die plekke is nie meer dieselfde nie, maar dis soos wat dit bekend gestaan het toe Huberta op haar ontdekkingstog gegaan het.

1. Soeklees

Gebruik die kaart om die vrae te beantwoord.

[7]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26220/1.1/>.

Geboorteplek
St Luciabaai
ZOELOELAND
Swart Umfolosirivier
Wit Umfolosirivier
Richardsbaai
Huberta het hier gebly.
Sy het hiervandaan vertrek
in Oktober, 1928
Tugelarivier
Hier gesien op
22 November 1928
Umhlanga
Hier gebly Maart - Junie 1929
Durban
Desember 1929
Umkomaas
Umzimkulurivier
Port Shepstone
TRANSKEI
INDIESE OSEAAN
Umzimvuburivier
KAAPPROVINSIE
Port St. Johns
Januarie 1930 besoek
Basheerivier
Groot Keirivier
Buffelsrivier
King
Williams Town
Keiskammarivier
Berlin
Plek waar sy
dood is
Grahamstad
HUBERTA SE ROETE

Figure 2.36

(a) Wanneer het Huberta se reis begin?
(b) Waar is sy op 22 November 1928 gesien?
(c) Watter oseaan is langs die kus?
(d) Huberta het in Maart by Umhlanga aangekom. Gedurende watter maand is sy weer daar weg?
(e) Waar was sy in Desember 1929?
(f) Wanneer was sy by Port St. Johns?
(g) By watter rivier het Huberta se reis geëindig?
(h) Wanneer het haar reis geëindig?

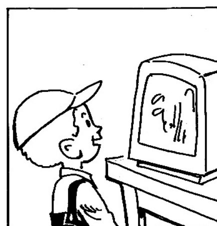
[LU 3.3.1]

1. Werkwoorde

Werkwoorde soos **loop, sit, kyk, skryf** en **lees** sê wat ons doen.

Kyk na die prentjies en skryf wat hulle doen.

....

....

....

....

....

....

Figure 2.37

Ons kan werkwoorde op drie maniere gebruik.
Om te sê wat ons gedoen het (verlede tyd).
Om te sê wat ons doen (teenwoordige tyd).
Om te sê wat ons sal doen (toekomende tyd).
VOORBEELD:

	Huberta het geswem.	Verlede tyd
	Huberta swem.	Teenwoordige tyd
	Huberta sal swem.	Toekomende tyd

Table 2.25

Voltooi die tabel met die tye.

Verlede tyd.Voeg **hetge-** by.	Teenwoordige Tyd	Toekomende TydVoeg **sal** by.
Huberta **het** baie ver **geloop**.Baie mense Die koerant ‘n Man Hulle Sy Sy Seekoeie	Huberta **loop** baie ver.Baie mense **sien** haar.Die koerante **skryf** oor haar.‘n Man neem ‘n foto.Hulle **praat** van haar.Sy **bly** in water.Sy **vlug** soms.Seekoeie **lê** graag in die son.	Huberta **sal** baie ver loop.Baie mense Die koerant ‘n Man HulleSy Sy Seekoeie

Table 2.26

Selfassessering onder leiding van die opvoeder.
[LU 6.2.3]
‘n Hartseer storie
3. Luister nou terwyl jou opvoeder lees hoe arme Huberta dood is.

(a) Skryf slegs JA of NEE op die volgende vrae (a) tot (h) wat julle opvoeder nou gaan vra.

[LU 1.1.1]
4. Die nuus van Huberta se dood het gou bekend geword. Die mense was woedend. Almal het gewonder wie vir Huberta geskiet het en hoekom. Die polisie het dadelik na die skuldiges begin soek. Op 21 April 1931 is Huberta dood en op 21 Mei het die skuldiges polisie toe gegaan en erken dat hulle Huberta geskiet het.
‘n Tienjarige seun, Johan Butler, het ‘n brief aan die koerant geskryf om te sê hoe hy voel. Lees sy brief.
Roosstraat 5
Ferndale
1700
5 Mei 1931
Beste Meneer
Ek was baie jammer om te hoor dat Huberta, die seekoei, doodgeskiet is. Die mense was baie wreed. Ek hoop die polisie vang hulle gou. Hulle moet sommer swaar gestraf word.
Groete
Johan Butler
Jy gaan nou ook ‘n kort briefie skryf om te sê hoe jy daaroor voel dat Huberta doodgeskiet is. Kyk mooi na Johan Butler se briefie. Skryf jou adres en vandag se datum op dieselfde plek.

1. Gesels nou in julle groepe oor watter tipe straf die skuldiges moet kry. Elke groep kies ‘n leier wat aan die res van die klas sê wat julle besluit het.

[LU 2.1.3]
6. Mondeling
Elke groep gaan nou rolspeel hoe die polisie die skuldiges ondervra. Verdeel in groepe van ses. Die karakters is as volg:

(a) Die boer : Nico Marx

Seun no.1 : Piet Marx
Seun no. 2 : Jaco Marx
Buurman : Johan Hattingh
Polisieman/vrou no.1 : Sersant Roos
Polisieman/vrou no. 2 : Konstabel Jones
Sersant: "Konstabel, skryf die beskuldigdes se name neer."
Konstabel: "Reg, Sersant." (Vra dan vir elkeen en maak asof hy skryf)
"Wat is jou naam en van?"
Boer: "My naam en van is Nico Marx."
Seun 1: "My naam en van is Piet Marx."
Seun 2: "My naam en van is Jaco Marx."
Buurman: "My naam en van is Johan Hattingh."
Sersant: "Nico Marx, wat is jou plaas se naam?"
Boer: "My plaas se naam is Die Hoop."
Konstabel: "Piet Marx, wie het die seekoei op julle plaas gesien?"
Seun 1: "My broer Jaco het haar gesien."
Sersant: "Waar het jy haar gesien, Jaco?"
Seun 2: "Sy was in ons groenteland en was besig om al ons koolkoppe op te vreet."
Konstabel: "En wat het jy toe gedoen?"
Seun 2: "Ek het dadelik my pa en broer gaan roep."
Sersant: "Het julle toe julle besluit sy moet geskiet word?"
Boer: "Ons het besluit ons moet haar doodskiet voordat sy al ons groente opvreet."
Konstabel: "Johan, het jy ook so besluit?"
Buurman: "Nee, Konstabel, ek het toe nog glad nie geweet van die seekoei op my buurman se plaas nie."
Seun 1: "Dit was net ek, my pa en broer wat ons gewere gevat het en die seekoei wou gaan skiet."
Sersant: "Jaco, vertel vir my wat gebeur het."
Seun 2: "Ons het haar spoor gevolg tot by die rivier. Ons het haar gesien en al drie op haar geskiet."
Konstabel: "Het julle haar doodgeskiet?"
Boer: "Nee, sy het in die water verdwyn en was net gewond."
Seun 1: "Ons het haar nie weer gesien nie en besluit om die volgende dag weer na haar te gaan soek."
Seun 2: "Die volgende oggend het ons haar bloedspoor tot op Johan se plaas gevolg."
Sersant: "Johan, het jy toe saam met hulle die spoor gevolg?"
Buurman: "Ja, sersant, ek het my geweer gevat en saam met my buurman en sy seuns na die seekoei gaan soek."
Konstabel: "Het julle haar gou gekry?"
Boer: "Ja, ons het 'n gesnork gehoor."
Seun 1: "Ons het haar in die rivier gesien."
Seun 2: "Johan het eerste na haar geskiet."
Sersant: "Het jy haar raak geskiet, Johan?"
Buurman: "Ja, maar sy het weer in die water verdwyn."
Konstabel: "Hoe is sy doodgeskiet?"
Boer: "Sy het weer bo die water uitgekom."
Buurman: "Ek het haar die finale doodskoot gegee."
Boer: "Ons het nie geweet dit was onwettig om die dier te skiet nie."
Sersant: "Julle sal in die hof moet verskyn. Die magistraat sal besluit hoe julle gestraf moet word."

Figure 2.38

[LU 2.2.1]

2.7.6 Assessering

LU 1

LUISTER

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne ‘n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):

1.1.1 beantwoord letterlike vrae;

1.3 verstaan mondelinge beskrywings:

1.3.3 teken relevante inligting op (soos in ‘n tabel).

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.1 vertel ‘n reeks gebeurtenisse oor deur verbindingswoorde te gebruik;

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.3 speel speletjies wat taal betrek.

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel (soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?)

3.2 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:

3.2.1 woorde wat rym (soos: koning, toring);

3.3 lees vir inligtng:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos ‘n vloeidiagram);

3.3.5 maak, met ondersteuning, ‘n opsomming van ‘n paragraaf (rangskik byvoorbeeld gegewe sinne om ‘n opsomming te vorm);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.1.6 druk mening skriftelik uit en gee ‘n rede daarvoor (soos waarom ‘n boek interessant of vervelig is);

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.3 gebruik hoofletters en skryftekens (kappie, deelteken, koppelteken) in alledaagse woorde;

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.9 determineerders en telwoorde om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

2.7.7 Memorandum

1.

(a) In Oktober 1928.
(b) Tugelarivier
(c) Indiese Oseaan
(d) In Junie.
(e) Umkomaas
(f) In Januarie 1930.
(g) Keiskammarivier
(h) Grahamstad

2.

- Praat Kyk Lees
- Plant Teken Dink

- Baie mense het haar gesien. Baie mense sal haar sien.
- Die koerant het oor haar geskryf. Die koerant sal oor haar skryf.
- ’n Man het ’n foto geneem. ’n Man sal ’n foto neem.
- Hulle het van haar gepraat. Hulle sal van haar praat.
- Sy het in water gebly. Sy sal in water bly.
- Sy het soms gevlug. Sy sal soms vlug.
- Seekoeie het graag in die son gelê. Seekoeie sal graag in die son lê.

LUISTERLEES – NO. 3

Die vrae word eerste voorgelees sodat leerders weet wat gevra gaan word. Daarna word die leesstuk voorgelees. Die vrae word dan weer hardop voorgelees sodat leerders dit kan beantwoord.

Vrae:

(a) Het Huberta op ‘n plaas aangekom?
(b) Was die plaas se naam “Die Hoop”?
(c) Het Huberta mielies gevreet?
(d) Het die boer en sy seuns haar spore gevolg?
(e) Was die rivier se naam Bergrivier?
(f) Het hulle op haar geskiet?
(g) Was Huberta gewond?
(h) Is Huberta dieselfde dag dood?

Leesstuk:

Huberta het op ‘n plaas aangekom. Die plaas se naam was “Die Hoop” en het aan ‘n boer en sy twee seuns behoort. Huberta was honger en het van die groente in die groenteland gevreet. Die boer en sy seuns het haar spore gekry en hulle gewere gaan haal. Hulle het haar spore tot by die Keiskammarivier gevolg. Toe hulle haar sien, het hulle begin skiet. Huberta is gewond, maar het in die water verdwyn. Die volgende dag het hulle haar bloedspore tot op die buurman se plaas gevolg en hy het hulle help soek na Huberta. Hulle het haar gesnork gehoor en op haar geskiet. Na die derde skoot is sy dood.

3. Antwoorde:

(a) Ja
(b) Ja
(c) Nee
(d) Ja
(e) Nee
(f) Ja
(g) Ja
(h) Nee

2.8 Huberta se lot[8]

2.8.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.8.2 Graad 5

2.8.3 DIE DIER MET DIE ONTDEKKINGSGIER

2.8.4 Module 12

2.8.5 HUBERTA SE LOT

1. Berei die volgende gedig voor vir hardoplees:

[8] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26221/1.1/>.

Huberta
Het Huberta die seekoei op ‘n dag begin dink,
daar buite is ‘n wêreld vol avontuur wat wink?
Want so het sy eendag op reis gegaan,
haar weg deur suikerrietlande en riviere gebaan.
Gebore by St. Lucia in die ou Zoeloeland,
was sy orals bekend, selfs tot in Engeland.
Sy het 2 000 kilometers gereis, so alleen,
Net sy het geweet waarom en waarheen.
Die doel van haar reis bly haar geheim;
haar roete was suidwaarts, al langs die kuslyn.
Byna drie jaar lank het haar tog geduur –
het ’n heimee na maats haar dalk aangevuur?
Huberta die seekoei is tragies dood,
haar logge liggaam deurboor met lood.
Die moordenaars het aan die pen gery
en uiteindelik wel hul straf gekry.
Vandag nog word sy beskou as heldin,
hierdie dapper seekoei, haar soort is min!
Nou staan sy opgestop in ‘n museum,
toonstuk vir besoekers oor die wêreld heen.
[LU 3.6.1]
NUWE WOORDE

geheim	secret	logge	clumsy
aan die pen ry	get punished	roete	route
moordenaars	killers	aangevuur	inspired
deurboor	riddle	straf	punishment
koeëls	bullets	heldin	heroine
lood	lead	opgestop	stuffed

Table 2.27

2. Hoewel Huberta se lewe tragies geëindig het, is dit nie die einde van haar verhaal nie. Haar vel en skedel is na Engeland gestuur om opgestop te word.

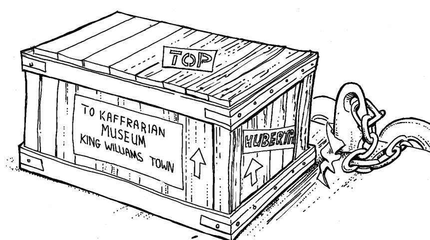

Figure 2.39

Op 4 Desember 1931 het Huberta weer na Suid-Afrika toe vertrek aan boord van ‘n skip.

‘n Persoon wat diere opstop, word ‘n taksidermis genoem.

Wat noem ons die volgende persone?

Kies die korrekte antwoord uit die onderstaande beroepe:

dokter; boer; kok; predikant; taxibestuurder; verpleegster; tandarts; tuinier; haarkapper; verwer.

(a) ‘n _ is iemand wat ‘n plaas besit en bewerk.

(b) ‘n _ is iemand wat ‘n taxi bestuur.

(c) ‘n _ is iemand wat die mure van ‘n huis of gebou verf.

(d) ‘n _ is iemand wat mense se tande versorg.

(e) ‘n _ is iemand wat kos kook.

(f) ‘n _ is iemand wat siek mense gesond maak.

(g) ‘n _ is iemand wat in die tuin werk.

(h) ‘n _ is iemand wat siek mense in die hospitaal versorg.

(i) ‘n _ is iemand wat mense se hare versorg.

[LU 6.3.6]

3. Dieremaniere: Mondeling en Skryfwerk

Verdeel in groepe. Elke groep gaan saamwerk aan ‘n projek. Julle moet ‘n bietjie inligting insamel. Die projek moet geïllustreer word met prentjies wat julle by die inligting plak. Julle kan natuurlik self teken ook!

Elke groeplid sal een van die afdelings mondelings voordra.

[LU 2.3.5]

Kies een van die volgende diere:

Die seekoei

Die leeu

Die olifant

Die jagluiperd

Die kameelperd

Die witrenoster

Die sebra

In die projek moet julle die volgende bespreek:

(a) Woonplek of habitat

(b) Grootte

(c) Gewig

(d) Leeftyd

(e) Eetgewoontes of jaggewoontes (afhangende van dier)

(f) Hoeveelheid kleintjies en hulle versorging.

Die projek kan in boekvorm wees, of op ‘n plakkaat gedoen word.

Julle opvoeder sal vir julle sê wanneer die projek moet klaar wees.

[LU 4.3.1]

2.8.6 Assessering

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.1 vertel 'n reeks gebeurtenisse oor deur verbindingswoorde te gebruik;

2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:

2.4.3 speel speletjies wat taal betrek.

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.4 let op na die rol wat prente in die skep van betekenis speel (soos: Hoe word ou en jong mense in prente uitgebeeld?)

3.2 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:

3.2.1 woorde wat rym (soos: koning, toring);

3.3 lees vir inligtng:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos 'n vloeidiagram);

3.3.5 maak, met ondersteuning, 'n opsomming van 'n paragraaf (rangskik byvoorbeeld gegewe sinne om 'n opsomming te vorm);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in 'n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.3 beskryf gebeurtenisse skriftelik;

4.1.6 druk mening skriftelik uit en gee 'n rede daarvoor (soos waarom 'n boek interessant of vervelig is);

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp 'n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.3 gebruik hoofletters en skryftekens (kappie, deelteken, koppelteken) in alledaagse woorde;

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleinings-vorm en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: jaar/jare; kind/kinders; hondjie; boompie; oom/tante; mannetjie/wyfie);

6.2.9 determineerders en telwoorde om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

2.8.7 Memorandum

2.

(a) boer

(b) taxibestuurder

(c) verwer
(d) tandarts
(e) kok
(f) dokter
(g) tuinier
(h) verpleegster
(i) haarkapper
(j) predikant

Chapter 3

Kwartaal 3

3.1 Ons verklaar oorlog teen rommel[1]

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

Graad 5

HOU DIE AARDE SKOON

Module 13

ONS VERKLAAR OORLOG TEEN ROMMEL

LEESSTUK

Luister baie aandagtig terwyl julle opvoeder die volgende leesstuk hardop voorlees. Daarna kan jy en jou maat dit ook vir mekaar voorlees. Help mekaar met die korrekte uitspraak van die woorde.

KEN JY DIE WOORDE WAT IN DIE LEESSTUK VOORKOM?					
Inligtingsoffisier	:	information officer	Ruimteskip	:	spaceship
Roete en vlugplan	:	route and flight plan	Voorspellings	:	projections
Rommel rondstrooi	:	litter	Rampspoedige	:	disastrous
Eindbestemming	:	destination	Besoedel	:	pollute

Table 3.1

Welkom aan Boord.........

“Dames en here, ek is julle inligtingsoffisier en ek praat nou met julle vanaf die inligtingsentrum van julle ruimteskip, Planeet Aarde. Soos julle weet, is hier geen passasiers aan boord nie. Ons is mos almal vlieëniers.

Ons lewer elkeen ‘n bydrae tot die roete en vlugplan van hierdie ruimsteskip. Ongelukkig lyk dit of julle maar swak vaar. Ek sou julle graag ‘n aangename vlug wou toewens, maar volgens die rekenaar se voorspellings gedra julle julle net so swak soos julle ouers en hulle ouers vóór hulle. Hierdie ruimteskip, Planeet Aarde, is nou al baie jare lank besig om die verkeerde roete en vlugplan te volg. Indien dit nie verander nie, sal ons ruimteskip op ‘n rampspoedige einde afstuur!

Dit hoef egter nie te gebeur nie! As julle besluit om ‘n paar dinge te verander en dit dadelik doen, gaan ons ‘n veilige eindbestemming hê. Julle moet almal begin om die aarde beter op te pas en om op te hou om rommel te strooi en die aarde te besoedel. Kies asseblief liewer hiérdie roete en vlugplan. Baie dankie.”

[LU 1.5.2]

[1] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26223/1.1/>.

Verdeel nou in groepe van vyf. Gesels oor die volgende vrae en kies iemand in die groep om terugvoering te gee oor julle antwoorde.

Watter afval of rommel gooi julle elke dag by julle huis weg?

Waarin gooi julle hierdie afval of rommel?

Is julle skoolgrond skoon?

Dink julle ‘n mens kan rommel sommer enige plek gooi? Hoekom sê julle so?

Kan ‘n mens van hierdie rommel wat weggegooi word, weer gebruik? Gee ‘n paar voorbeelde.

[LU 1.1.4; 2.1.2]

WAARIN? WAARMEE? WAAROP?

ONTHOU

Ons sê nie: Dit is die vullisdrom in wat ons die rommel gooi nie, maarDit is die vullisdrom waarin ons die rommel gooi.

Dit is die afval met wat ons die aarde besoedel nie, maarDit is die afval waarmee ons die aarde besoedel.

Dit is ons omgewing op wat ons trots is nie, maarDit is ons omgewing waarop ons trots is.

Verander nou die sinne soos in die voorbeeld:

Dit is die aarde. Ons woon op die aarde (waarop)Dit is die aarde waarop ons woon.

Dit is ons skoolgrond. Ons speel op die skoolgrond.(waarop)

Dit is die rommel. Ons bemors die aarde met die rommel.(waarmee)

Die aarde is soos ‘n ruimteskip. Ons reis in die ruimteskip.(waarin)

Oefen nog sulke voorbeelde.

MONDELING

Nuwe planne met ou rommel.

Julle moet elkeen een item skool toe bring. Hierdie item moet rommel wees wat eintlik weggegooi is, maar dalk nog gebruik kan word. Voorbeelde: ‘n leë blikkie; ‘n leë koeldrankbottel; ‘n ou koerant; ‘n plastieksak; ‘n ou hanger; ‘n leë melkkarton (of sapkarton); ‘n stuk tou; ‘n ou tandeborsel; ‘n leë glasfles, ens.

Figure 3.1

Almal sit hulle items voor in die klas neer. Die opvoeder gaan vir julle elkeen een van die items gee. Julle kry so ‘n paar minute om oor die item te dink. Jy moet aan jou groep of aan die klas beskryf hoe jou item lyk, waarvan dit gemaak is en waarvoor dit gebruik is voordat dit rommel geword het. Jy moet ook aan interessante dinge dink wat ‘n mens tog daarmee kan doen. Kyk hoeveel idees jy kan uitdink!

[LU 2.3.4]

‘N ROMMELOPNAME IN DIE BUURT

Hieronder is ‘n vorm wat julle kan gebruik vir die opname.

Kyk watter soort rommel sien jy:

op die speelgrond en om die skool

in die straat en in die woonbuurt waar jy bly

in en om julle naaste winkel of winkelsentrum.

	SKOOL		WOONBUURT		WINKEL-SENTRUM	
	BAIE	MIN	BAIE	MIN	BAIE	MIN
PAPIER (enige vorm van papier)						
LE KAR-TON-HOUERS (bv. melk en sap)						
PLASTIEKSAKKE (winkel-sakke)						
GLASBOTTELS						
LEË BLIKKE						
PLASTIEKBOTTELS						
POLISTIREENGOED						
METAAL (bv. yster)						
ANDER PLAS-TIEK-SAKKIES (nie winkel-sakke nie)						
ANDER:						

Table 3.2

[LU 4.1.1]

Verdeel in groepe van ses en gesels ‘n bietjie oor julle opnames. Watter soort rommel of vullis is die grootste probleem?

Waar sien ‘n mens die meeste rommel?

Stel julle opname in die onderstaande grafiek voor wat die leerkrag aan julle uitdeel.

Gebruik ‘n skaal van 1 tot 10.

1 is die minste, en 10 die meeste. Kleur die blokkies in.

Afleidings: Bespreek in julle groepe en skryf die antwoorde neer.

Watter soort rommel kom die meeste voor en hoekom?

Hoekom dink julle lê metaal soos yster al hoe minder rond?

Watter soort rommel word minder rondgestrooi: plastiekbottels of glasbottels? Wat is die rede vir jou antwoord?

[LU 5.4.3]

SKRIFTELIKE WERK

Lees die volgende paragraaf wat ‘n dogtertjie geskryf het. Haar naam is Regina Mwansa en sy woon in Zambië. Kyk in die atlas of op ‘n kaart waar Zambië is. Zambië is nie baie ver noord van Suid-Afrika nie.

Stede is Vullisfabrieke

Vullis is oral: in huise, strate, skole, parke en winkels. Die kinders speel daarop, honde snuffel daarin rond en honger mense soek vir iets om te eet. Die vullis word nooit behoorlik verwyder nie. Dit help nie ons kla nie, want die regering sê hulle het nie geld om die stad skoon te maak nie. Iets moet daaraan gedoen word! Daar moet meer vullisblikke op die strate wees en mense moet verbied word om vullis enige plek neer te gooi. Ons stad gaan een van die dae net 'n vullishoop wees!

Figure 3.2

Hoe lyk julle stad of dorp en hoe voel julle oor julle stad of dorp? Is dit ook 'n vullisfabriek? Skryf 'n paragraaf oor al die gemors en vullis, of, indien dit moontlik is, oor hoe min vullis of rommel daar is. Wat veroorsaak dit? Kan daar iets gedoen word om dit te verbeter? As julle stad of dorp skoon is, watter raad het julle vir vuil stede of dorpe?

OF

Stel 'n brosjure of pamflet saam om besoedeling en rommelstrooi te verhoed. Waarsku die publiek teen die gevare en gee 'n paar idees van hoe om hul dorp of stad skoon en netjies te hou. Jou opvoeder sal jou help met die vou van 'n brosjure.

[LU 4.4.1; 5.2.7; 5.2.8]

STILLEES

Lees die volgende gedig 'n paar maal aandagtig deur en beantwoord die daaropvolgende vrae:

Die Vullisdrom op die Speelgrond

Ai, sug die drom op die speelgrond,
Almal hardloop so ver om my rond.
Ek wonder of daar iets in my magie sal val.
Ek kan net so goed skuif tot daarbo teen die wal!
Niemand sien my raak vir wat ek moet wees nie.
Niemand wil die woorde op my magie lees nie.
"Gooi jou rommel hierin," staan groot geskryf,
maar kyk, ek staan leeg met my groot, swarte lyf.
Leë bottels en blikkies en lekkerpapiere,
(ek eet en drink alles, want dis goeie maniere).
Leë sakkies en pakkies en stukke plastiek,
om te sien hoe dit rondlê, maak my so siek."
Asseblief nou my maats, moenie so mors nie,
Julle wil nie die naam dra van morsjorse nie.
Gooi wat leeg en gebruik is, altyd in die drom,
want dit is mos waar die gemorsgoed moet kom!"

Figure 3.3

Beantwoord die volgende vrae deur ‘n merkie in die toepaslike kolom te maak.
W is Waar, O is Onwaar en OB is Onvoldoende Bewyse.

	W	O	OB
Die vullisdrom staan op ‘n skool se speelgrond.			
Hierdie vullisdrom voel baie gelukkig.			
Die drom dink dit sal beter wees om te skuif na ’n ander plek.			
Niemand sien die drom raak nie.			
Daar is woorde op die drom geskryf.			
Die drom se kleur is groen.			
Die kinders in die skool koop net lekkergoed.			
Daar lê baie vullis op die speelgrond rond.			
‘n Morsjors is iemand wat altyd sy gemors weggooi			
Gemors moet in ‘n vullisdrom gegooi word.			

Table 3.3

[LU 3.1.2]
HARDOPLEES
Kies die leesstuk by no. 1 of die gedig by no. 6 en berei dit voor vir hardop lees.
[LU 3.6.1]
Assessering
LU 1
LUISTER
Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne ‘n wye verskeidenheid situasies te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):
1.1.4 bespreek etiese, sosiale en kritieke kwessies, soos of die les van die storie onder alle omstandighede reg is (wissel tussen huis- en addisionele taal, indien nodig);
1.5 respekteer ander leerders:
1.5.2 luister na ander en moedig hul pogings aan om hul addisionele taal te praat.
LU 2
PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.4 beskryf die funksie van iets (soos waarvoor ‘n alledaagse stuk gereedskap gebruik word);

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.2 die boodskap van die storie (waar gepas);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.1 teken en skryf byskrifte by eenvoudige kaarte:

4.1.5 gee ‘n kort, skriftelike beskrywing van ‘n persoon, voorwerp of eenvoudige proses;

4.2 skryf vir ‘n sosiale doel:

4.2.1 skryf ‘n kort boodskap;

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie;

4.3.2 gebruik sekere tegnieke om kreatief te skryf: woorde vir ‘n bekende wysie skryf;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 5

DINK EN REDENEERDie leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.1 verduidelik sekere konsepte wat in ander leerareas gebruik word (bv. besoedeling in Natuurwetenskap);

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.1.3 verstaan en skryf tekste wat in ander leerareas gebruik word (bv. oor besoedeling in Natuurwetenskap);

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.4 klassifiseer dinge volgens bepaalde kriteria (bv. rommel teenoor nie-rommel);

5.2.7 beskryf oorsaak en gevolg;

5.2.8 gee menings en redes daarvoor;
5.4 dra inligting van een modus na 'n ander oor:
5.4.1 luister na 'n praatjie en teken inligting in 'n tabel op of skryf byskrifte by 'n diagram;
5.4.3 gebruik inligting uit 'n grafiek, tabel of diagram om 'n teks te skryf.
Memorandum
2.
(a) Dit is ons skoolgrond waarop ons speel.
(b) Dit is die rommel waarmee ons die aarde bemors.
(c) Die aarde is soos 'n ruimteskip waarin ons reis.
6.
1. waar
2. onwaar
3. waar
4. waar
5. waar
6. onwaar
7. onwaar
8. waar
9. waar
10. waar

3.2 Beveg vernieling en besoedeling[2]

3.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

3.2.2 Graad 5

3.2.3 HOU DIE AARDE SKOON

3.2.4 Module 14

3.2.5 BEVEG VERNIELING EN BESOEDELING

3.2.6 MONDELING

Rollees of "rolpraat" die volgende dialoog saam met 'n maat. Probeer om die dialoog sover moontlik te memoriseer. Dit is 'n dialoog tussen twee seeskilpaaie.

A. (*Bang en uitasem*) Kom, Tammy, swem so vinnig as wat jy kan. Die boot kom al hoe nader!
B. Ek probeer, Charlie. Ek hoor hoe die boot al harder dreun. Ek is al so moeg!
A. Nog net 'n klein entjie, dan is ons by die koraalrif.
B. Ja, daar sal ons veiliger wees en sal die mense ons nie kan raakskiet nie.
A. Nog vinniger, Tammy, kom nou. Ons is amper daar.
B. Ek kan nie meer nie, my vinpote is te lam.
A. Jy moet net. Ek sien die koraalrif daar voor. Gebruik jou laaste bietjie krag.
B. (*Asof sy huil*) Ek gaan nie betyds daar kom nie. Ek gee oor, Charlie. Ek is eenvoudig net te moeg.
A. Ons is hier, Tammy, ons is hier! Dankie tog. Ons is nou veilig.
B. Kom ons rus 'n bietjie asseblief. Ek wil net my asem terugkry.
A. Agge nee! Kyk net hoe lyk ons pragtige koraalrif. Dis verskriklik. Ek wil dit nie glo nie.
B. Kyk net hoe lê die gebreekte korale hier rond. En al die leë koeldrankblikkies en ander gemors wat oral rondgestrooi lê! Wie sal so mors?

[2] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26225/1.1/>.

A. Wie anders as mense sal dit doen? Mense het mos geen respek vir die omgewing nie! Hulle mors en verwoes en breek af oral waar hulle kom.

B. Kom ons swem liewer tot by die strand. Dit breek my hart om hierdie eens pragtige koraalrif so verwoes te sien.

A. Ja, dis tyd dat ons by die strand kom. Het jy genoeg gerus?

B. Ek voel nou beter en sien kans om verder te swem. Moet net nie vir my wegswem nie.

A. Natuurlik sal ek by jou bly. Ek sal jou nooit alleen los nie.

B. Hier is ons nou by die strand. Kom ons loop ‘n bietjie hoër op om ‘n geskikte plek te soek waar ek my eiers kan lê.

A. Tammy, wat is verkeerd? Jy los ‘n bloedspoor sover as wat jy loop!

B. Eina, my regterkantse vinpote brand altwee baie erg! Kan jy sien wat verkeerd is? Ek sal my voorste vinpoot oplig.

A. Ai tog, jou vinpote is gesny. Kyk, daar lê stukke glas in die sand – dis stukkende bottels. Seker weer mense wat gemors het.

B. Ek dink hierdie is ‘n geskikte plek om eiers te lê.

A. So ja, nou moet jy net die eiers met sand bedek. Dis tyd om terug te gaan see toe.

B. Wat dink jy is die toekoms vir ons kinders in hierdie besoedelde wêreld en see?

A. Ons kan maar net hoop ons spesie sal bly voortbestaan.

B. Dis altyd so lekker om weer die koel water in te stap.

A. Tammy, wat gaan aan? Ek kan nie asemhaal nie. Help, Help!

B. Daar is ‘n plastieksak oor jou kop. Jy sal nie kan asemhaal nie. Kom ek help jou om dit af te haal.

A. Hoor jy ook ‘n geraas, Tammy? Dit kom van die strand af!

B. (*Kyk om*) Ek sien wat so raas. Dis ‘n vierwielaangedrewe voertuig wat daar jaag – presies oor die plek waar ek my eiers gelê het!

A. Ek begin al hoe meer wonder of ons spesie sal kan bly voortbestaan. As dit van die mensdom afhang, twyfel ek baie sterk!

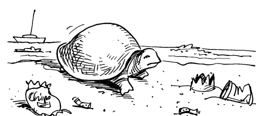

Figure 3.4

[LU 2.2.1]

Dit is dus nie net ons dorpe en stede wat besoedel word nie, maar ook die see, strande, riviere, waterstrome, ensovoorts.

Dink ‘n bietjie hieroor:

As jy ‘n bottel met ‘n vloeistof gehad het waarvan jou lewe afhang en waarsonder jy sou doodgaan, sou jy hierdie vloeistof besoedel met rioolvullis, afval en giftige stowwe? Dit is wat die mensdom met ons watervoorraad doen oor die hele wêreld heen.

3.2.7 BYVOEGLIKE NAAMWOORDE

Byvoeglike naamwoorde is woorde wat mense, dinge en plekke beskryf.

(a) Maak sinne: Slaan die betekenis van ‘besoedel’ en ‘besmet’ na in die woordeboek.

Die	waterstratestrande	is	besmet.vuil.besoedel.	Die	besmettevuilbesoedelde	water.strate.strande.

Table 3.4

Skryf ses sinne neer deur die beskrywende woord wat die beste pas by die naamwoord te gebruik. Nommer jou sinne (i) tot (vi).

Partykeer verander dié woorde as hulle voor die naamwoorde staan.

- Die stad is **lelik**. Dis ‘n **lelike** stad.
- Die woonbuurt is **netjies**. Dis ‘n **netjiese** woonbuurt.
- Die vullisdrom is **lig**. Dis ‘n **ligte** vullisdrom.
- Die gras is **lank**. Dis **lang** gras.
- Die riviere is **droog**. Dis **droë** riviere
- Die sakkie is **leeg**. Dis ‘n **leë** sakkie.
- Die gebou is **oud**. Dis ‘n **ou** gebou.
- Die diens is **goed**. Dis **goeie** diens.
- Skryf die sinne in kolom 2 oor, maar gebruik die regte vorm van die woord indien dit verander.
- Die stad is **skoon**. Dis ‘n _ stad.
- Die woonbuurt is **slordig**. Dis ‘n _ woonbuurt.
- Die water is **sleg**. Dis _ water.
- Die morsjors is **jonk**. Dis ‘n _ morsjors.
- Die vullishoop is **hoog**. Dis ‘n _ vullishoop.
- Die blikkie is **leeg**. Dis ‘n _ blikkie.
- Die wind is **koud**. Dis ‘n _ wind.
- Die werk is **goed**. Dis _ werk.

Assessering onder leiding van die opvoeder.

Kontrolelys vir verboë vorms van die byvoeglike naamwoorde	
Reëls	Hoe hetek onthou?
Woord + e bv. netjies**e**	
woord eindig op –g + te bv. lig**te**	
woord eindig op –nk; verander na –ng bv. la**ng**	
woord eindig op –ig of – ik + e (geen verdubbeling) bv. billik**e**	
deelteken (ë) bv. dro**ë**, le**ë**	
woord verander bv. oud - ou	

Table 3.5

[LU 6.2.7]

3.2.8 KETTINGWOORD

Bou woorde!

Verdeel in groepe van ses.

Leerder 1 kyk na die eerste woord in die ketting, byvoorbeeld **skoon**. Op watter letter eindig die woord? Op ‘n **n**. Hy/sy dink aan ‘n woord wat met **n** begin, byvoorbeeld **neus**.

Leerder 2 bou nou weer ‘n woord wat met die laaste letter, ‘n **s**, begin, byvoorbeeld **sag**.

Leerder 3 bou ‘n woord wat met ‘n **g** begin, ens.

Bou sulke kettings.

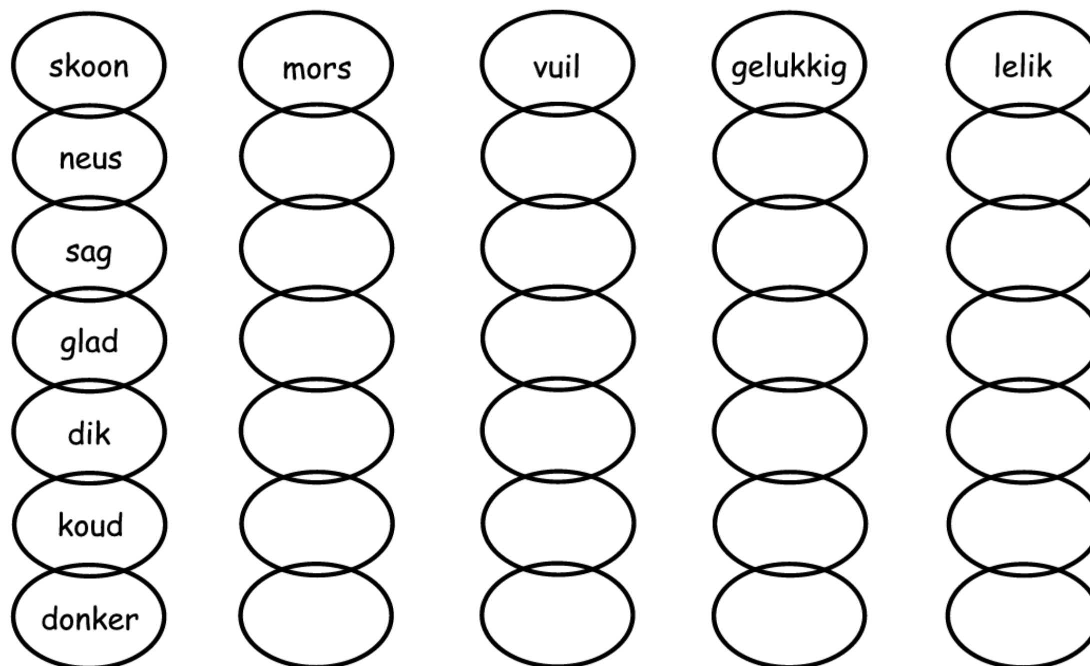

Figure 3.5

3.2.9 [LU 6.1.2]

3.2.10 4. BEGRIPSTOETS

Luister terwyl die opvoeder die volgende leesstuk hardop voorlees. Lees dit dan hardop vir jou maat en luister terwyl hy/sy dit voorlees. Help mekaar met die korrekte uitspraak van die woorde.

NUWE WOORDE		
myne	:	mines
fabrieke	:	factories
rioolvullis	:	sewerage
chemikalieë	:	chemicals
noodsaaklik		essential
plaagdoders		pesticides
industriële afval	:	industrial waste
stort	:	dump
seewier en seegras	:	algae and seaweed
koraalrif	:	coral reef

Table 3.6

Waterbesoedeling

Vuil, besoedelde water maak jaarliks 1,2 biljoen mense in die wêreld siek en veroorsaak dat 15 miljoen kinders doodgaan. In Asië het een uit elke drie mense nie eers skoon water om te drink nie!

Myne en fabrieke besoedel riviere met chemikalieë en die gifstowwe en plaagdoders wat boere gebruik, beland ook in riviere.

In baie dele van die wêreld gebruik mense riviere om in te bad, wasgoed te was, om hulle vullis in te gooi en selfs as toilette.

Baie dorpe en stede wat by die see lê, gebruik die see ook om rioolvullis en industriële afval in te stort. Al hierdie afval veroorsaak dat seewier en seegras vreeslik vinnig versprei. Hierdie seeplante gebruik al die suurstof wat die visse en seediere nodig het.

Koraalriwwe is soos die reënwoude van die see en hou baie visse aan die lewe. Ongelukkig is 60% van die koraalriwwe besig om dood te gaan, en dit as gevolg van besoedeling wat deur mense veroorsaak word. Dooie koraalriwwe beteken ook dooie vis!

Die see is noodsaaklik vir die mens, die klimaat, die reënval en as bron van voedsel. Tog hou mense aan om dit te besoedel en te vernietig!

Figure 3.6

1. Beantwoord nou die volgende vrae. Skryf slegs die antwoorde neer:

(a) Hoeveel kinders gaan elke jaar dood omdat hulle vuil water drink?
(b) In watter wêrelddeel het een uit elke drie mense nie skoon drinkwater nie? (2)
(c) Vul die ontbrekende woorde in:

(a) Myne en _ besoedel riviere met chemikalieë.
(b) _ gebruik gifstowwe en plaagdoders wat ook in riviere beland.

(2)

1. **Kies die korrekte woord tussen hakies en skryf dit neer.**

(a) Baie dorpe en stede stort hulle (rioolvullis; rooikoper; rookwolke) in die see.
(b) Hierdie afval veroorsaak dat seewier en seegras baie vinnig (doodgaan; verwelk; versprei).
(c) Die seewier en seegras gebruik die (waterstof; suurstof; koolsuurgas) wat vir visse en seediere nodig is. (3)
(d) Die volgende stellings is onwaar. Skryf hulle oor sodat hulle waar sal wees.

(a) Seewier is soos die reënwoude van die see.
(b) Dooie koraalriwwe laat die visse lewe. (2)
(c) **Noem twee dinge redes waarom die see noodsaaklik is vir die mens.** $(\frac{1}{2} + \frac{1}{2})$ (1)

Totaal 10
[LU 4.3.1]

3.2.11 Assessering

LU 2
PRAAT
Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:
2.1.2 neem deel aan 'n gesprek oor 'n bekende onderwerp;
2.1.3 lug mening en gee 'n rede daarvoor;
2.1.4 druk gevoelens uit;
2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:
2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

- 2.3.4 beskryf die funksie van iets (soos waarvoor 'n alledaagse stuk gereedskap gebruik word);2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 4
SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting oor te dra:
4.1.1 teken en skryf byskrifte by eenvoudige kaarte:
4.1.5 gee 'n kort, skriftelike beskrywing van 'n persoon, voorwerp of eenvoudige proses;
4.2 skryf vir 'n sosiale doel:
4.2.1 skryf 'n kort boodskap;
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 skryf 'n eenvoudige storie;
4.3.2 gebruik sekere tegnieke om kreatief te skryf: woorde vir 'n bekende wysie skryf;
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp 'n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: jaar/jare; pen; penne);

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.7 eenvoudige verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme;

6.2.8 persoonlike, besitlike en vraende voornaamwoorde;

6.2.10 alledaagse voorsetsels, byvoorbeeld om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

3.2.12 Memorandum

2. (a)

(i) Die water is besmet.

(ii) Die strate is vuil.

(iii) Die strande is besoedel.

(iv) Dis besmette water.

(v) Dis vuil strate.

(vi) Dis besoedelde strande.

2 (c)

(i) Dis ‘n skoon stad.

(ii) Dis ‘n slordige woonbuurt.

(iii) Dis slegte water.

(iv) Dis ‘n jong morsjors.

(v) Dis ‘n hoë vullishoop.

(vi) Dis ‘n leë blikkie.

(vii) Dis ‘n koue wind.

(viii) Dis goeie werk.

4.

1. (a) 15 miljoen

(b) Asië

2. (a) fabrieke

(b) Boere

3. (a) rioolvullis

(b) versprei

(c) suurstof

4. (a) Seewier is nie soos die reënwoude van die see nie.

(b) Dooie koraalriwwe laat nie die visse lewe nie.

1. reënval, en as ‘n voedselbron

3.3 Spelling en ander oefeninge[3]

3.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

3.3.2 Graad 5

3.3.3 HOU DIE AARDE SKOON

3.3.4 Module 15

3.3.5 SPELLING EN ANDER OEFENINGE

3.3.6 Spelling

Lees die volgende sin hardop saam:

Dis ‘n goeie gewoonte om vullis weg te gooi.

Sê die twee klanke na mekaar: **oeiooi**

Kan julle die verskil hoor?

Trek die woorde dood wat nie by die klanke pas nie:

oei	boei	goeie	soek	koei	roep	roei	feit	moet
ooi	dooie	gooi	mooi	boot	nooit	rooi	groot	tooi

Table 3.7

Skryf nou die woorde onder die klanke neer en slaan die Engelse woord vir elke woord in die woordeboek na. Leer die woorde en hulle betekenisse:

oei ooi

(a) (a)

(b) (b)

(c) (c)

(d) (d)

[LU 6.1.2]

3.3.7

3.3.8 MONDELING

Julle gaan nou in groepe van vier verdeel.

Elke groep moet inligting oor ‘n gegewe onderwerp insamel. Gebruik naslaanbronne of die rekenaar om die inligting te versamel. Indien julle skool rekenaars het en julle toegang tot die Internet het, sal dit ook ‘n groot hulp wees.

Die onderwerpe is:

1. Watter gasse veroorsaak lugbesoedeling en waardeur word hierdie gasse afgegee?
2. Wat is die osoonlaag en hoe word dit vernietig?
3. Wat is aardverwarming en wat veroorsaak dit?
4. Wat is rookmis en wat is die gevolge daarvan?

[3]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26230/1.1/>.

Figure 3.7

Maak nou ‘n kort dokumentêre program vir die TV. Een van julle is ‘n verslaggewer wat die ander lede van die groep ondervra oor die onderwerp.

As julle wil of kan, mag julle ‘n video-opname maak. Dit moet baie kort en eenvoudig wees. Elke groeplid moet slegs twee vrae beantwoord. Julle opvoeder sal julle help.

[LU 5.1.1; 5.1.2; 5.1.3]

3.3.9 Voorsetsels

Voorsetsels is klein woordjies soos *in*, *op*, *onder*, en *aan* wat sê waar dinge is.

Kyk na die prent. Kies die regte voorsetsel/s en skryf die voltooide sinne oor.

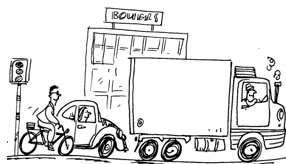

Figure 3.8

agter	voor	langs	op	met	in

Table 3.8

(a) Die vragmotor ry _ die motor.
(b) Die fiets en die motor ry _ mekaar.
(c) Die fiets en die motor ry _ die vragmotor.
(d) Die man sit _ die fiets.
(e) Die vrou sit _ die motor.
(f) Baie mense ry _ motors.

Skryf nou ook die volgende sinne met die regte voorsetsels neer:

by	na	aan	om	van	vir	oor	in

Table 3.9

(a) Die rookmis hang _ die stad.
(b) Hy ly _ asma omdat die lug so vuil is.
(c) Ek is kwaad _ almal wat ons stad besoedel.
(d) Wanneer ek _ die skool is, gooi ek my rommel _ die drom.
(e) Ons hou almal _ 'n skoon stad.
(f) Die kinders luister _ die skoolhoof en gooi hulle rommel weg.
(g) Baie mense loop liewer _ rommel as om dit op te tel en in 'n drom te gooi.

[LU 6.2.10]

3.3.10 Assessering

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan 'n gesprek oor 'n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee 'n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.4 beskryf die funksie van iets (soos waarvoor 'n alledaagse stuk gereedskap gebruik word);

2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:

2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.1 teken en skryf byskrifte by eenvoudige kaarte:

4.1.5 gee 'n kort, skriftelike beskrywing van 'n persoon, voorwerp of eenvoudige proses;

4.2 skryf vir 'n sosiale doel:

4.2.1 skryf 'n kort boodskap;

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf 'n eenvoudige storie;

4.3.2 gebruik sekere tegnieke om kreatief te skryf: woorde vir 'n bekende wysie skryf;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp 'n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.1 verduidelik sekere konsepte wat in ander leerareas gebruik word (bv. *besoedeling* in Natuurwetenskap);

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.1.3 verstaan en skryf tekste wat in ander leerareas gebruik word (bv. oor *besoedeling* in Natuurwetenskap);

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.4 klassifiseer dinge volgens bepaalde kriteria (bv. rommel teenoor nie-rommel);
5.2.7 beskryf oorsaak en gevolg;
5.2.8 gee menings en redes daarvoor;
5.4 dra inligting van een modus na ‘n ander oor:
5.4.1 luister na ‘n praatjie en teken inligting in ‘n tabel op of skryf byskrifte by ‘n diagram;
5.4.3 gebruik inligting uit ‘n grafiek, tabel of diagram om ‘n teks te skryf.
LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: jaar/jare; pen; penne);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.7 eenvoudige verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme;
6.2.8 persoonlike, besitlike en vraende voornaamwoorde;
6.2.10 alledaagse voorsetsels, byvoorbeeld om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

3.3.11 Memorandum

	oei	ooi
(a)	boei	dooie
(b)	goeie	gooi
(c)	koei	mooi
(d)	roei	nooit
(e)		rooi
(f)		tooi

Table 3.10

1.
2.
(a) ja
(b) nee
(c) nee
(d) ja
(e) ja
(f) nee
(g) ja
(h) ja
(i) ja
(j) nee
4.
(a) voor
(b) langs
(c) agter
(d) op
(e) in
(f) met

(a) oor
(b) aan
(c) vir
(d) by
(e) van
(f) na
(g) om

3.4 Herwinning, graffiti en taal[4]

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

Graad 5

HOU DIE AARDE SKOON

Module 16

HERWINNING, GRAFFITI EN TAAL

recycling : herwinning

Hoe “groen” is jy? Dit beteken: hoeveel gee jy om vir die omgewing?

VRAELYS

Beantwoord die volgende vraelys om vas te stel hoe “groen” jy is.

HET JY AL OOIT:

	ANTWOORD		TELLING
papier, blikkies en glas ingesamel vir herwinning?			
gehelp om ‘n park, rivier, strand, jou skoolgrond skoon te maak?			
jou hond toegelaat om die sypaadjie, die park of ander openbare plek as toilet vir ontlasting te gebruik?			
ligte in jou huis aangeskakel gelaat al is jy nie in die vertrek nie?			

continued on next page

[4]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26234/1.1/>.

jou ouers oorreed om lae-energie gloeilampies te koop?			
met jou fiets gery of gestap as dit moontlik is, in plaas daarvan om met ‘n motor vervoer te word?			
bome, blomme of ander plante geplant?			
enige papiere of blikke wat rondlê opgetel en weggegooi al is dit nie joune nie?			
iemand wat rommel strooi gevra om dit liewer in ‘n drom te gaan gooi?			
jou gemors op die grond gegooi en net daar gelos wanneer jy in ‘n fliek was of ‘n sportbyeenkoms bygewoon het?			
	TOTAAL		

Table 3.11

Antwoord die bostaande vrae as volg: a = altyd; b = dikwels; c = soms; d = selde; e = nooit. In die regterkantste kolom skryf jy die telling vir elke vraag as volg:

vir vrae 1, 2, 5, 6, 7, 8 en 9

a = 5; b = 4; c = 3; d = 2; e = 0

vir vrae 3, 4 en 10

a = 0; b = 2; c = 3; d = 4; e = 5

UITSLAG

40 – 50: Jy is baie groen; baie geluk. Jy leef soos wat almal behoort te leef en gee baie om vir die omgewing!

29 – 39: Nie sleg nie! Daar is ruimte vir verbetering en nog meer wat jy vir jou omgewing kan doen en beteken.

19 – 28: Jy is maar lui. Dis tyd om jou hande vuil te maak. Skakel die televisie af, staan op van die bank af en DOEN IETS!

10 – 18: Jy is gevaarlik naby daaraan om in ‘n probleem te ontaard vir die planeet en jou gemeenskap. Die omgewing is glad nie belangrik vir jou nie. DINK aan die gevolge as jy so aangaan!

0 – 9: Jy is ‘n gevaarlike planeetvandaal! Dra groen klere en begin om iets te doen! Jy behoort drie dade weekliks te doen om jou omgewing te bewaar en skoon te hou.

[LU 5.4.1]

MONDELING

Jy kry nou 1 tot 2 minute tyd om aan die klas te kom verduidelik hoe “groen” jy is:

Wat doen jy aan besoedeling?

Hoe bestry jy besoedeling in jou omgewing of skool?

Hoe oortuig jy ander kinders (of selfs volwassenes) dat hulle nie moet mors nie?
Waarheen is jou ruimtetuig op pad? (Sien die leesstuk by no. 1.)
Óf
Verduidelik aan die klas hoekom jy nie "groen" is nie en wat jy gaan doen om "groen" te word!
Hoe besoedel jy die omgewing?
Hoekom wil jy verander?
Hoe gaan jy verander?
In watter tipe ruimtetuig gaan jy nou reis? (Sien leesstuk by no. 1.)
[LU 2.1.4]
STILLEES

Julle het in die vorige leereenhede van verskillende soorte besoedeling gelees, bv. omgewingsbesoedeling, lugbesoedeling en waterbesoedeling. Daar is nog baie ander soorte besoedeling, byvoorbeeld geraasbesoedeling en "muur"-besoedeling. 'n Ander naam daarvoor is graffiti.

Lees die volgende leesstuk oor graffiti en beantwoord die daaropvolgende vrae deur slegs W (waar), O (onwaar) of OB (onvoldoende besonderhede) te skryf.

Graffiti

Vandat die mens kan "skryf", het hy op mure geskryf. Daar is geen ander vorm van skryfkuns en tekenkuns wat so oud en bekend is soos graffiti nie. Die oudste vorm is die rotstekeninge wat in grotte ontdek is.

In die tyd van die Romeine het die stadsvaders afbeeldings van gode op toiletmure aangebring, omdat die Romeine so graag op die mure geskryf en geteken het.

In die jare sestig van die vorige eeu het graffiti veral in Amerika gewild begin word en in die jare sewentig wêreldwyd kop uitgesteek.

Die gewildste metodes is om met viltpenne te skryf en met spuitverfkannetjies te spuit. Net in Amerika kos dit jaarliks R77 miljard om graffiti-mure skoon te maak.

	ANTWOORDE
Die mens skryf al duisende jare op mure.	
Die oudste vorm van graffiti is rotstekeninge.	
Rotstekeninge word slegs in grotte gekry.	
Die Romeinse stadsvaders het gode op toiletmure geverf.	
Romeine het slegs op toiletmure geskryf en geteken.	
Graffiti het in die jare sestig in Amerika gewild begin word.	
Graffiti word net in Amerika gesien.	
Mense gebruik graag viltpenne en spuitverfkannetjies vir graffiti.	
Dit kos verskriklik baie geld om graffiti skoon te maak.	
Daar is graffiti in ons eie stad of dorp.	

Table 3.12

Selfassessering onder leiding van opvoeder.	Totaal uit	10

Table 3.13

[LU 3.7.2]
Hier is ‘n paar voorbeelde van “graffiti”

Figure 3.9

Een van die gewildste plekke vir graffiti is skoolbanke, óf, as daar nie banke is nie, tafels. Ander gewilde plekke by die skool is die kleedkamermure of die fietshokke. Kyk na die volgende voorbeeld:

Daar was te min belangstelling. Dus is die dag van môre gekanselleer!Roovetsretga is agterstevoor geskryf.

Moet liefs nie probeer om ander se voorbeeld te volg nie. Mense wat

Moet liefs nie probeer om ander se voorbeeld te volg nie. Mense wat omgee, skryf nie op mure of hokkies by bushaltes nie! Skryf liewers jou eie graffiti op ‘n A4-vel papier. Jy kan saam met ‘n maat werk, of alleen. Jy kan graffiti óf skryf óf teken. Dit moet verkieslik met die skoollewe te doen hê.

Wat dink jou maat(s) van jou graffiti?

My graffiti is geassesseer deur: _

Die volgende woorde/frases kan vir assessering gebruik word:

Puik

Baie goed

Goed

Redelik (ruimte vir verbetering)

Swak (moet verbeter)

Leesbaarheid: (is dit duidelik genoeg?)

Spelling van woorde:

Hoe treffend is dit?

Wat is die algemene indruk?

[LU 4.2.1]

VOORNAAMWOORDE

ONTHOU!

‘n Mens sê ek wanneer jy van jouself praat.

Jonathan sê: “Ek is jammer.”

‘n Mens sê jy wanneer jy met iemand anders praat:

Margaret praat met Jonathan en sê: “Waarom gooi jy nie die papier weg nie?”

‘n Mens sê hy wanneer jy van ‘n seun praat:

Thando praat van William en sê: “Hy tel nooit papiere op nie.”

‘n Mens sê sy wanneer jy van ‘n meisie praat:

Doreen praat van Lucy en sê: “Sy gooi altyd haar leë blikkies weg.”

‘n Mens sê ons in plaas van ek en ander mense:

Sandra sê vir haar maats: “Ons gaan hulle ’n les leer.”

‘n Mens sê “Julle in plaas van jy en ander mense:

Sizwe sê vir sy maats: “Julle het my baie gehelp.”

‘n Mens sê hulle in plaas van hy of sy en ander mense:

Nomsa sê vir haar ma: “Hulle het my gehelp om al die rommel op te tel.”
Kies die korrekte woorde in die raampie om die sinne te voltooi:

Ek	Jy	Hulle	Hy	Sy	Ons	Julle

Table 3.14

My naam is Anna. _ is nie ‘n morsjors nie.
Sy naam is Ben. _ is nie ‘n morsjors nie.
Ek en my maats maak die speelgrond skoon. _ is nie morsjorse nie.
“Hallo John. Ek sien jy tel jou papiere op. _ is nie ‘n morsjors nie.”
Haar naam is Marie. _ is nie ‘n morsjors nie.
Jy en jou maats moet skoonmaak. _ is nie morsjorse nie.
Hy en sy maats maak die speelgrond skoon. _ is nie morsjorse nie.
ONTHOU OOK:

Ek gooi my papiere in die vullisdrom.
Jy gooi jou papiere in die vullisdrom.
Hy gooi sy papiere in die vullisdrom.
Sy gooi haar papiere in die vullisdrom.
Hulle gooi hulle papiere in die vullisdrom.
Julle gooi julle papiere in die vullisdrom.

Table 3.15

Skryf die sinne korrek neer deur die gepaste voornaamwoorde in te vul:

EkJySyHyOnsJulleHulle	gooi	_ _ _ _ _ _ _ _	papiereskilleblikkiesbottels houersleë sakke	in die verskillende vullisdromme.

Table 3.16

ONTHOU ook:

ek	my	myne
jou	jou	joune
hy	sy	syne
sy	haar	hare
ons	ons	ons s’n
julle	julle	julle s’n
hulle	hulle	hulle s’n

Table 3.17

Vul die regte woorde in:
Dit is my leë blikkie. Die leë blikkie is _ .
Dit is jou piesangskil. Die piesangskil is _ .
Dit is haar leë boksie. Die leë boksie is _ .
Dit is sy leë bottel. Die leë bottel is _ .
Dit is ons ou koerante. Die ou koerante is _ _.
Dit is julle ou sakke. Die ou sakke is _ _.
Dit is hulle papiere. Die papiere is _ _.
[LU 6.2.8]
KLASPROJEK: Gebruik rommel en maak iets.

Verdeel in vyf groepe. Elke groep moet iets van rommel maak. Bring al die ou rommel klas toe, bv. enige leë blikke, bottels, boksies, sakkies, stukke tou, ou wol, ens.

Kyk na die voorbeelde en besluit wat julle groep gaan maak.

As ‘n groep moet julle instruksies saamstel om aan die ander groepe mondelings te gee.

Hoe goed het ons groep gevaar?	
Name van groeplede:	Waaroor het die projek gehandel?
Hoe goed het ons die opdrag gedeel?	Hoeveel het ons by mekaar geleer?
Hoe goed het ons mekaar gehelp?	Hoe goed was ons eindresultaat?
Hoe duidelik was ons instruksies?	

Table 3.18

Wanneer julle ‘n entrepreneursdag of verkoping by die skool het, kan julle hierdie items verkoop!
‘n Liedjie
Hierdie is ‘n baie bekende Afrikaanse volkswysie. Probeer die liedjie as ‘n klas saamsing.

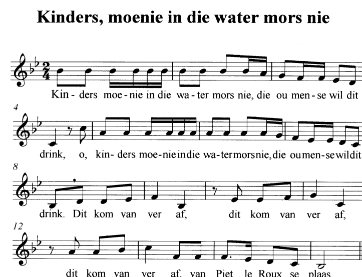

Figure 3.10

Werk nou in groepe en skryf woorde vir enige bekende wysie. Die woorde moet ‘n boodskap oordra aan ander maats in die skool om hul omgewing netjies en skoon te hou. Julle kan byklanke en instrumente gebruik as julle die “liedjies” vir die ander groepe sing. Dalk het jy ‘n musiekinstrument van rommel gemaak.

[LU 2.4.2; 4.3.2]

Assessering

LU 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.1.4 druk gevoelens uit;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:

2.3.4 beskryf die funksie van iets (soos waarvoor ‘n alledaagse stuk gereedskap gebruik word);

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.2 die boodskap van die storie (waar gepas);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.1 skryf om inligting oor te dra:

4.1.1 teken en skryf byskrifte by eenvoudige kaarte:

4.1.5 gee ‘n kort, skriftelike beskrywing van ‘n persoon, voorwerp of eenvoudige proses;

4.2 skryf vir ‘n sosiale doel:

4.2.1 skryf ‘n kort boodskap;

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie;

4.3.2 gebruik sekere tegnieke om kreatief te skryf: woorde vir ‘n bekende wysie skryf;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing.

LU 5

DINK EN REDENEERDie leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.1 verduidelik sekere konsepte wat in ander leerareas gebruik word (bv. besoedeling in Natuurwetenskap);

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.1.3 verstaan en skryf tekste wat in ander leerareas gebruik word (bv. oor besoedeling in Natuurwetenskap);

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.4 klassifiseer dinge volgens bepaalde kriteria (bv. rommel teenoor nie-rommel);

5.2.7 beskryf oorsaak en gevolg;

5.2.8 gee menings en redes daarvoor;

5.4 dra inligting van een modus na ‘n ander oor:

5.4.1 luister na ‘n praatjie en teken inligting in ‘n tabel op of skryf byskrifte by ‘n diagram;

5.4.3 gebruik inligting uit ‘n grafiek, tabel of diagram om ‘n teks te skryf.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIKDie leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.1 spel bekende woorde korrek:

6.1.2 alledaagse woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: jaar/jare; pen; penne);

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.7 eenvoudige verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme;

6.2.8 persoonlike, besitlike en vraende voornaamwoorde;

6.2.10 alledaagse voorsetsels, byvoorbeeld om plek en tyd aan te dui (soos: in, onder, voor, na).

Memorandum

3.

(a) waar

(b) waar

(c) onvoldoende besonderhede

(d) waar

(e) onwaar

(f) waar

(g) onwaar

(h) onwaar

(i) waar

(j) waar

5 B

(i) Ek

(ii) Hy

(iii) Ons
(iv) Hy
(v) Sy
(vi) Julle
(vii) Hulle
5 F.
(i) myne
(ii) joune
(iii) hare
(iv) syne
(v) ons s'n
(vi) julle s'n
(vii) hulle s'n

Chapter 4

Kwartaal 4

4.1 Feeste en feesdae[1]

4.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.1.2 Graad 5

4.1.3 KOM ONS VIER FEES

4.1.4 Module 17

4.1.5 FEESTE EN FEESDAE

Ons kan baie spesiale tye saam met ons gesin of vriende deurbring! Verdeel in julle groepe en gesels oor die volgende:

4.1.6 FEESTE (FESTIVALS OR FEASTS)

- Besluit watter woorde by watter prentjies op die vorige bladsy pas en skryf die korrekte byskrifte onder elke prentjie neer.
- Wat doen julle as gesin, familie of vriende saam wat ook baie lekker of spesiaal is?
- Vier julle enige godsdienstige feeste?
- Hoe vier julle hierdie feeste?
- Maak ‘n lys van al die spesiale tye, dae of feeste wat in julle groep bespreek is:

Daar is byna elke dag ‘n spesiale viering (celebration) of fees wat êrens in die wêreld gevier word. In ons eie land, Suid-Afrika, is daar ook baie spesiale dae of feeste wat gevier word. Daar bly so baie verskillende mense in ons land dat sommige mense, byvoorbeeld verskillende godsdienstige groepe, nie al die dae of feeste vier nie.

[LU 2.1.2; 2.2.3]

4.1.7 FEESDAE EN FEESTE IN SUID-AFRIKA

Hier volg ‘n lys van sommige van die feeste en spesiale dae of feesdae wat ons in ons land vier. Die dae en feeste word genoem in die seisoene waarin hulle voorkom. Bestudeer dit baie goed en beantwoord dan die vrae wat volg deur W(Waar), O(Onwaar) of OB(Onvoldoende besonderhede) neer te skryf. Die Engelse name van sommige van die dae word ook genoem.

STILLEESTOETS

Lente

Figure 4.2

Walvisfees in Hermanus (Hermanus Whale Festival)

Erfenisdag (Heritage Day): Op hierdie dag vier ons al die mooi en goeie dinge wat ons as Suid-Afrikaners geërf het, bv. ons kuns, musiek en verhale of stories.

Diwaldo: ‘n Fees wat deur mense van die Hindoegeloof gevier word.

Somer

Figure 4.3

Versoeningsdag (Day of Reconciliation): Op hierdie dag vier ons die manier waarop al die verskillende mense in ons land mekaar aanvaar, verstaan en saamleef.

Kersfees (Christmas)

Nuwejaar (New Year)

Figure 4.4

Goeie Vrydag; Paassondag en Gesinsdag (Good Friday, Easter Sunday and Family Day): Goeie Vrydag en Paassondag word deur Christene herdenk.

Joodse Paasfees (Passover): ‘n Fees wat deur mense gevier word wat aan die Joodse geloof behoort.

Ramadaan: Die mense wat aan die Moslemgeloof behoort, vier hierdie fees.

Figure 4.5

Jeugdag (Youth Day)

Nasionale Vrouedag (National Women’s Day)

Skryf nou slegs W, O of OB langs elke stelling neer.

(a) Die Walvisfees word in die lente gevier.	
(a) Erfenisdag word in Hermanus gevier.	
(a) Diwali: word deur die mense van die Hindoegeloof gevier.	
(a) Op Versoeningsdag is ons bly oor al die mooi en goeie dinge wat ons geërf het.	

continued on next page

(a) Kersfees en Nuwejaar word in die somer gevier.	
(a) Goeie Vrydag word deur Christene herdenk.	
(a) Die Joodse Paasfees word deur die Joodse geloof gevier.	
(a) Ramadaan is ‘n spesiale fees vir die Moslemgeloof.	
(a) Jeugdag en Nasionale Vrouedag word slegs deur die jeug en vroue gevier.	
(a) Die spesiale dae en feeste soos hierbo genoem, is ál die geleenthede wat ons in Suid-Afrika vier.	

Table 4.1

Totaal: 10
[LU 3.3.3]

4.1.8 ONS LEEF ALMAL SAAM

Wat vier ons nou weer op Versoeningsdag? (Raadpleeg weer die Stilleesstuk by no. 2.)
Dit beteken ook dat ons maats of mense van ‘n ander geloof of kultuur moet aanvaar en respekteer.

(a) MONDELING

Gesels met iemand van ‘n ander geloof of kultuur as joune oor ‘n belangrike fees wat hulle vier. Dink byvoorbeeld aan iemand
in jou klas
in jou skool
wat naby jou woon
As jy nie so iemand ken nie, raadpleeg die biblioteek of gebruik die Internet.
Vra die volgende vrae en skryf die inligting neer, want jy moet dit aan jou klasmaats kom oorvertel.
Wat is die naam van die persoon met wie jy gesels het?
Hoe oud is hierdie persoon?
Wat is die naam van die fees?
Wie vier hierdie fees?

Wanneer vier hulle dit?
Hoe vier hulle dit?
Wat doen hulle? Gaan hulle na 'n spesiale plek toe?
Watter klere dra hulle?
Eet hulle spesiale kos? Wat eet hulle?
Gee hulle vir mekaar geskenke? Watter soort geskenke?
Wat sê hul vir mekaar op die dag van die fees?
Vra ook vir hierdie maat of hulle 'n foto of prent het wat jy kan leen om vir jou klasmaats te wys.
Het jy enige iets geleer wat jy nie voorheen geweet het nie of wat vir jou baie interessant is?

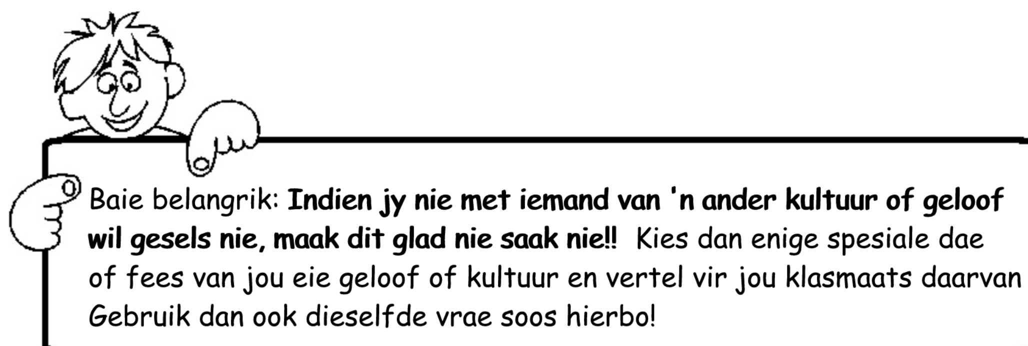

Figure 4.6

[LU 2.2.2]

4.1.9 DIE WALVISFEES

Onthou julle die **Walvisfees** wat in die lente plaasvind? Gedurende die lente swem die walvisse baie naby aan die kus, want dan word hulle kalfies gebore. Suid-Afrika het 'n walvisroete waar mense hulle walviskyklus kan bevredig! Hierdie roete strek oor 2 000 km.

Hierdie kaart dui die walvisroete aan. Die kolletjies dui die kusdorpe aan waarheen 'n mens kan gaan om die walvisse te sien.

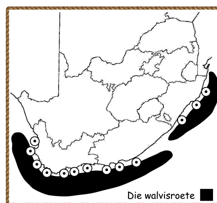

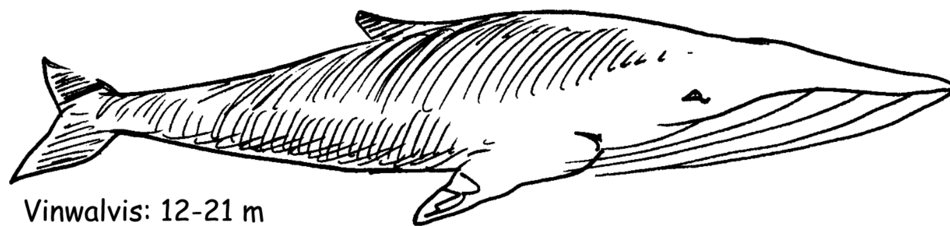
Figure 4.7

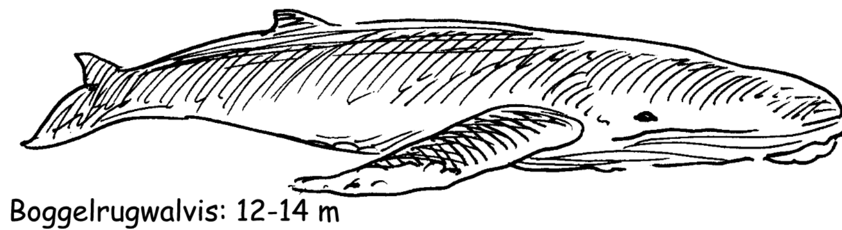
Die dorpe, van links na regs is:
Velddrif Pearly Beach Richardsbaai

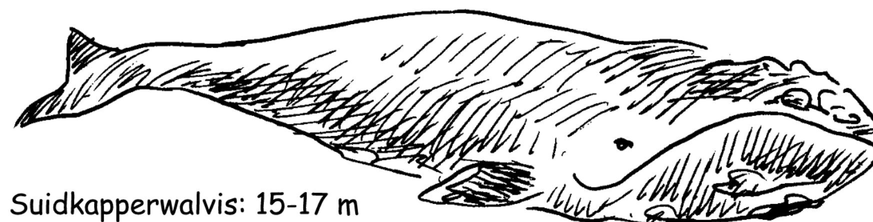
Waterfront Mosselbaai
Simonstad Knysna
Gordonsbaai Plettenbergbaai
Hermanus Shelly Beach
Gansbaai St. Lucia
Vul nou die volgende plekname op die kaart in:

(a) Velddrif
(b) Hermanus
(c) Mosselbaai
(d) Richardsbaai

[LU 5.3.2]
Wat is alles op die roete te sien?
Ten minste 37 verskillende walvisspesies en dolfynsoorte word aangetref. Die mees algemene walvisse wat gesien kan word, is suidkappers en boggelrugwalvisse.

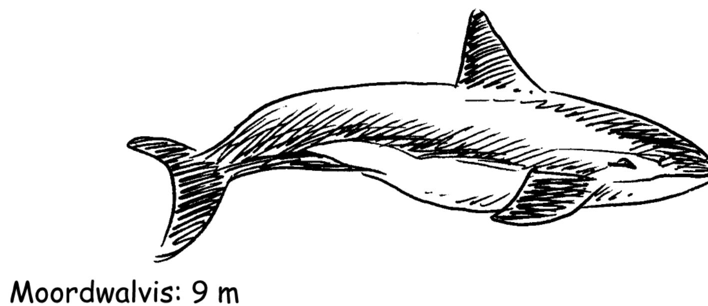

Figure 4.8

Walvisse is jare lank doodgemaak omdat die mens soveel van die arme dier kon gebruik om geld mee te maak. Hier is ‘n paar voorbeelde:

die vleis vir dierekos;

die olie vir die maak van seep, margarien en kerse;

die been vir die maak van knope;

die vel vir die maak van handsakke.

Daar was in ‘n stadium slegs 100 suidkappers oor in die see! Gelukkig is die walvis nou ‘n bedreigde spesie (endangered animal) en mag hulle nie meer gejag word nie. Daar is nou weer meer as 1 000 suidkappers in

die see.

Hermanus (kyk weer na die kaart) hou elke jaar ‘n Walvisfees gedurende Septembermaand. Hermanus het ‘n Walvisroeper wat op ‘n lang horing blaas om aan te kondig wanneer daar walvisse is om te sien. (Die horing is eintlik ‘n stuk seebamboes waarop hy blaas).

Gebruik nou al die inligting oor die walvis en maak ‘n plakkaat wat die walvisroeper kan dra. Gebruik slagspreuke soos: RED DIE WALVIS of BEWAAR DIE WALVIS, ens.

Op hierdie plakkaat moet jy die feesgangers bewus maak van die feit dat die walvis ‘n bedreigde spesie is en hoekom hy eers doodgemaak is. Jy kan natuurlik ook sketse op jou plakkaat maak. Jy kan ook ‘n boodskap skryf om die walvisse te verwelkom. Gebruik ‘n A4-grootte vel papier vir jou plakkaat.

[LU 4.4.1]

4.1.10 VOEGWOORDE

Partykeer wil ons sinne langer maak en dan verbind ons twee sinne met woorde soos **en**, **want**, **maar**, **omdat**. Kyk hoe lyk hierdie sinne as ons hulle verbind:

Walvisse is groot. Hulle is swaar. (en)

Walvisse is groot **en** hulle is swaar.

Walvisse is seediere. Hulle is soogdiere. (maar)

Walvisse is seediere , **maar** hulle is soogdiere.

[Daar is ‘n komma , voor **maar**.]

Walvisse het longe. Hulle is soogdiere. (want)

Walvisse het longe , **want** hulle is soogdiere.

[Daar is ‘n komma , voor **want**.]

óf

Walvisse het longe. Hulle is soogdiere. (omdat)

Walvisse het longe, **omdat** hulle soogdiere is.

[Na **omdat** gaan die werkwoord na die **einde** van die sin.]

Verbind nou die volgende sinne met die voegwoorde tussen hakies. Skryf die volle nuwe sin neer.

(a) Walvisse is baie groot. Dolfyne is kleiner. (en)
(b) Walvisse is baie groot. Dolfyne is kleiner, (maar)
(c) Walvisse lê nie eiers nie. Hulle is soogdiere. (want)
(d) Walvisse lê nie eiers nie. Hulle is soogdiere. (omdat)
(e) Die blouwalvis is die grootste. Die moordwalvis is die kleinste. (en)
(f) Die blouwalvis is die grootste. Die moordwalvis is die kleinste. (maar)
(g) Walvisse is gejag. Mense kon geld maak. (want)
(h) Walvisse is gejag. Mense kon geld maak. (omdat)

[LU 6.2.13]

4.1.11 RAAISELS

Verdeel in jul groepe.

Vra vir mekaar die volgende raaisels:

Voorbeeld: Dit is ‘n baie klein diertjie met ses pote.

Dit rym met **vier**.

Antwoord: mier

(a) Dit is warm en dit brand. Dit rym met **muur**.
(b) ‘n Mens kan daarmee koop. Dit rym met **held**.
(c) Dit is ‘n dier wat seil. Dit rym met **bang**.

(d) ‘n Mens kan dit skryf en pos. Dit rym met **lief**.
(e) Dit is ‘n dier wat muise vang. Dit rym met **mat**.
(f) ‘n Mens kan dit eet. Dit rym met **groot**.
(g) Dit is’ n dier wat blaf. Dit rym met **mond**.
(h) Dit is ‘n kleur. Dit rym met **skoen**.
(i) ‘n Mens kan dit drink. Dit rym met **hap**.
(j) ‘n Mens kan daarmee loop. Dit rym met **moet**.

[LU 4.6.2]

4.1.12 Assessering

LU 2

PRAATDie leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.1 stel en beantwoord vrae;

2.1.2 neem deel aan ‘n gesprek oor ‘n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee ‘n rede daarvoor;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.2.2 toon toenemende bewustheid van sosiale en kulturele verskille (soos verstaan die verskillend maniere waarop hoflikheid in die huis- en addisionele taal uitgedruk word);

2.2.3 skakel van een taal na ‘n ander oor, waar gepas (soos om iemand wat nie jou taal praat nie, by ‘n groep in te sluit);

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 3

LEESDie leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.3 let op hoe karakters en intrige aangebied word om ‘n spesifieke wêreldbeskouing uit te beeld (soos: Word ou en jong mense stereotipies voorgestel, of word die verskille realisties uitgebeeld?)

3.3 lees vir inligting:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos ‘n vloeidiagram);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;

3.6.4 los woordraaisels op;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.1 gebruik ‘n woordeboek;

3.7.2 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende feitelike en verbeeldingryke tekste vir verskeie doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.2 skryf vir ‘n sosiale doel;

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing

4.5 hanteer skryf as ‘n proses:

4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk);

4.5.2 lees dit krities deur;

4.5.3 kry terugvoering van die onderwyser en maats;

4.5.4 herskryf die stuk na terugvoering;

4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:

4.6.2 spel bekende woorde korrek.

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, te verwerk en te gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.1.3 verstaan en skryf tekste wat in ander leerareas gebruik word (soos ‘n beskrywing van ‘n eenvoudige proses in Tegnologie);

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.3 rangskik dinge volgens bepaalde kriteria (soos die stappe in ‘n proses);

5.3 versamel inligting en teken dit op verskillende maniere op:

5.3.2 ontwerp, teken en skryf byskrifte by kaarte, tabelle, grafieke en diagramme;

5.4 dra inligting van een modus na ‘n ander oor:

5.4.3 gebruik inligting uit ‘n grafiek, tabel of diagram om ‘n teks te skryf.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennende vorm (soos: Ek speel nie; Ons het dit nie gedoen nie);

6.2.13 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy slaap, omdat sy moeg is; Hy borsel sy tande nadat hy geëet het);

6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:

6.3.4 vorm eenvoudige samestellings (soos: piesang + skil = piesangskil);

6.3.5 gebruik eie woordeboek.

4.1.13 Memorandum

2.

(a) waar

(b) onwaar

(c) waar

(d) onwaar

(e) waar

(f) waar

(g) waar

(h) waar

(i) onwaar

(j) onvoldoende besonderhede

3. Op hierdie dag vier ons die manier waarop al die verskillende mense in ons land mekaar aanvaar, verstaan en saamleef.

5.

(a) Walvisse is baie groot en dolfyne is kleiner.

(b) Walvisse is baie groot, maar dolfyne is kleiner.
(c) Walvisse lê nie eiers nie, want hulle is soogdiere.
(d) Walvisse lê nie eiers nie, omdat hulle soogdiere is.
(e) Die blouwalvis is die grootste en die moordwalvis is die kleinste.
(f) Die blouwalvis is die grootste, maar die moordwalvis is die kleinste.
(g) Walvisse is gejag, want mense kon geld maak.
(h) Walvisse is gejag, omdat mense geld kon maak.
6.
(a) vuur
(b) geld
(c) slang
(d) brief
(e) kat
(f) brood
(g) hond
(h) groen, maroen
(i) sap
(j) voet

4.2 Verjaarsdae[2]

4.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.2.2 Graad 5

4.2.3 KOM ONS VIER FEES

4.2.4 Module 18

4.2.5 VERJAARSDAE

4.2.6 KOM ONS VIER VERJAARSDAGFEES!

Een fees wat die meeste kinders dwarsoor die wêreld vier, is hulle verjaarsdae.

Julle opvoeder gaan nou een van die klasgroepe vra om in die klas rond te beweeg. Elke lid van hierdie groep fluister die naam van die maand waarin hy of sy verjaar in die ander klasmaats se ore. Wanneer hy of sy 'n maat vind wat in dieselfde maand verjaar, vorm hulle 'n groep en soek dan verder.

Wanneer die eerste groep klaar deur die klas beweeg het, kry 'n volgende groep 'n beurt om maats te soek totdat die hele klas uiteindelik volgens verjaarsdagmaande gegroepeer is. Julle opvoeder skryf nou al die maande van die jaar op die bord neer, en ook die name van maats onder die naam van die maand waarin hy of sy verjaar.

Voltooi nou die kolomgrafiek en gebruik die inligting op die bord om vas te stel hoeveel maats in elke maand verjaar.

[2] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26236/1.1/>.

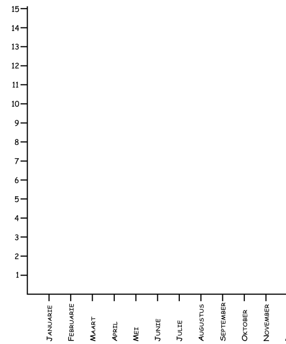

Figure 4.9

Beantwoord nou die volgende vrae:

(a) Gedurende watter maand verjaar die meeste maats?
(b) Gedurende watter maand verjaar die minste maats?
(c) Is daar ‘n maand waarin geen maats verjaar nie? Skryf die maand(e) neer.
(d) Hoeveel maats verjaar in die somer?
(e) Hoeveel maats verjaar in die winter?

Selfassessering onder leiding van opvoeder.
[LU 5.3.2; 5.4.3]

4.2.7 Verdeel nou in groepe van vier. Kyk saam na die prentjies van die kinders hieronder. Hierdie kinders woon al vier in ander lande. Elke groeplid kry ‘n beurt om die inligting van een van die kinders hardop voor te lees aan die res van die groep.

Figure 4.10

Man Po woon in Hong Kong. Sy is tien jaar oud en verjaar op 18 November. Sy vier haar verjaarsdag saam met haar familie. Hulle eet Chinese lekkernye, onder andere, ryskoekies.

Figure 4.11

M'sangombe woon in Zambië. Hy dink hy is tien jaar oud, maar weet nie wanneer hy gebore is nie. Hy vier dus nie sy verjaarsdag nie. Hy wens hy kan ook sy verjaarsdag vier.

Figure 4.12

Sophie woon in Amerika. Sy is elf jaar oud en verjaar op 22 Januarie. Sy het haar maats uitgenooi om saam met haar te gaan kegelbal speel toe sy verjaar het. Haar ma het vir haar 'n heerlike sjokoladekoek gebak.

Figure 4.13

Ilkay woon in Turkye. Hy is 11 jaar oud en verjaar op 19 Julie. Op sy verjaarsdag het hy 'n paar vriende na sy huis toe genooi. Hulle het allerhande lekkernye geëet. Ilkay hou die meeste van "profiteroles", 'n soort koekie.

Ons kan nie almal sulke lekker partytjies soos Sophie hê nie. Daar is baie kinders soos M'sangombe wat nie eers weet wanneer hulle verjaar nie. Dan is daar ook kinders wat wel weet wanneer hulle verjaar, maar wat nog nooit 'n verjaarsdagpartytjie gehad het nie.

[LU 3.1.3]

4.2.8 LUISTERLEES

VIR DIE OPVOEDER:

Die aktiwiteit oor die leesstuk en vrae/stellings wat hieronder verskyn kan vooraf gelees word. Daarna moet die leesstuk minstens twee maal voorgelees word. Leerders skryf slegs "Ja" of "Nee" as antwoorde.:

"My naam is Maria. My verjaarsdag is altyd die lekkerste dag van elke jaar. Met my elfde verjaarsdag het ek baie vroeg wakker geword. My bed kraak baie hard en ek het om en om gedraai sodat die geraas my twee boeties kon wakker maak. Uiteindelik het ek gehoor dat my ma opstaan en kombuis toe gaan. My twee boeties het wakker geword en ook kombuis toe gegaan. Ek het gemaak asof ek nog slaap."

VRAE:

. (a) Die dogter se naam is Maria.

(a) Haar verjaarsdag is vir haar die lekkerste dag van die jaar.
(b) Sy vertel van haar tiende verjaarsdag.
(c) Op haar verjaarsdag het sy baie laat wakker geword.
(d) Haar bed kraak baie hard.
(e) Sy het twee boeties.
(f) Haar pa het eerste opgestaan.
(g) Haar ma het badkamer toe gegaan.
(h) Daarna het haar twee boeties kombuis toe gegaan.
(i) Sy het gemaak asof sy slaap.

Luister terwyl julle opvoeder vir julle 'n baie kort storietjie voorlees waarin 'n dogter van haar verjaarsdag vertel. Beantwoord dan die vrae wat die opvoeder oor die storie vra. Julle opvoeder sal die storie minstens twee maal voorlees.

Beantwoord die vrae (a) tot (j) deur slegs Ja of Nee te skryf.

MONDELING

4.2.9 TELEFOONGESPREK

Jou ma sê jy mag vir jou elfde verjaarsdag 'n paar maats na julle huis toe nooi vir 'n partytjie. Die tyd is 'n bietjie min, aangesien jy oor drie dae verjaar. Dis beter om die maats te bel en telefonies uit te nooi.

Rolspeel die telefoongesprek saam met 'n maat. Julle kan dit neerskryf as julle wil.

Een maat is A en die ander maat is B.

Hier volg 'n paar leidrade vir julle gesprek.

Figure 4.14

Begin só:
A: Hallo, mag ek asseblief met _ praat?
B: Ja, dit is _ wat praat.
A: Dis _ hier. Ek bel net om te hoor wat jy Saterdag doen.
B: Watter Saterdag? Saterdag 1 Oktober of Saterdag 8 Oktober?
A: Ek praat van eerskomende Saterdag, 1 Oktober.
B: Hoekom vra jy? _
(Voltooi nou self verder)

4.2.10 Jou ma wil vir jou ‘n verjaarsdagkoek bak, maar die resep se stappe het deurmekaar geraak. Skryf nou die resep oor met die stappe in die regte volgorde!

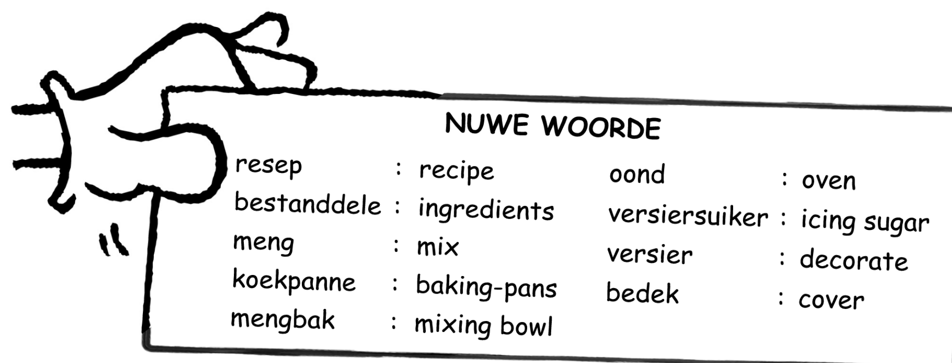

Figure 4.15

(a) Gooi die mengsel in die koekpanne.
(b) Sit die bestanddele bymekaar.
(c) Lees die resep.
(d) Meng die bestanddele in ‘n mengbak.
(e) Skakel die oond aan, en verhit tot 180 °C
(f) Versier die koek soos verkies.
(g) Sit die koekpanne in die oond en bak vir 30 minute.
(h) Bedek die koek met versiersuiker

[LU 5.2.3]

4.2.11 6. SAMESTELLINGS

Wat kom jy agter van woorde soos verjaarsdagkoek, koekpan en mengbak?

Hulle is eintlik uit twee woorde saamgestel.
verjaarsdag + koek : verjaarsdagkoek
koek + pan : koekpan
meng + bak : mengbak
Ons noem sulke woorde **samestellings**.

Kyk na die ballonne. Die woorde in elke ballon kan saamgevoeg word om samestellings te vorm. Skryf hierdie nuwe woorde neer van (a) tot (j).

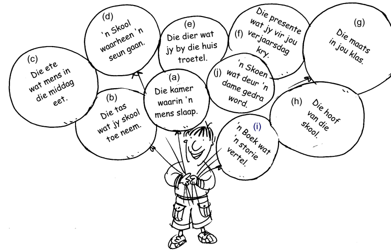

Figure 4.16

Skyf nou die woorde en hulle samestellings in volsinne soos volg neer.

(a) ‘n Kamer waarin ‘n mens slaap, is ‘n _ .

Doen dieselfde met die orige samestellings en nommer hulle van (l) tot (t).
[LU 6.3.4]

1. VERJAARSDAGKAARTJIE

Ontwerp ‘n verjaarsdagkaartjie vir iemand vir wie jy lief is en wat jy goed ken. Hierdie verjaarsdagkaartjie moet natuurlik voorop ‘n boodskappie van gelukwense bevat. Die volgende boodskappies sal geskik wees en jy mag enige van hulle gebruik as jy wil:

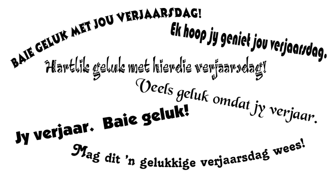

Figure 4.17

Binne-in die kaartjie moet jy ‘n spesiale boodskap skryf om hierdie persoon geluk te wens. Hierdie boodskap moet beskryf hoekom hierdie persoon spesiaal is vir jou of wat hom of haar spesiaal maak.

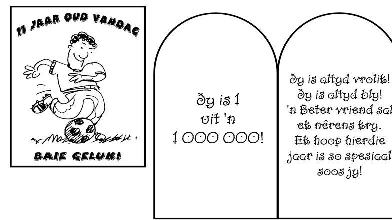

Figure 4.18

Jy kan ‘n A4-grootte vel papier vou en gebruik om jou kaartjie te ontwerp.
[LU 4.2]

4.2.12 PINATA

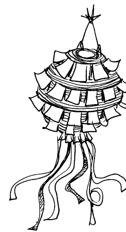

Figure 4.19

Is daar dalk ‘n klasmaat wat binnekort verjaar? Hoekom vier julle nie sy of haar verjaaarsdag op die Mexikaanse manier nie?

Maak ‘n pinata!

Wat is ‘n pinata? Dit is ‘n groot papiermaché bal of dier wat opgehang word nadat dit gevul is met lekkers en klein speelgoedjies. Die diere wat gemaak word in Mexiko, is donkies, varke, voëls, ens. Die bal is egter die maklikste.

NB! Maak die pinata ‘n week voor die verjaarsdag.

Benodigdhede: ‘n ballon (ronde fatsoen)
koerant
$\frac{1}{2}$ koppie water-en-meelpasta
papierlinte (streamers)
gom
wit plakkaatverf
klein lekkers en speelgoed

Blaas die ballon op. Skeur die koerantpapier in 5 cm breë stroke.

Doop die stroke een vir een in die meel-en-waterpasta en druk dit vas op die ballon. Herhaal hierdie proses totdat die ballon met twee lae koerantpapier bedek is. Laat dit heeltemal droog word.

Herhaal hierdie proses twee maal. Dis belangrik dat die lae elke keer baie goed droog word.

Prik die ballon met 'n speld sodat dit bars. Trek die afgeblaasde ballon uit die "bal" met 'n tang nadat jy 'n gat aan die bokant gemaak het. Maak die gat groter, en ook mooi rond. Verf die "bal" met die plakkaatverf. Plak die papierlinte op die bal vas of versier soos verkies. Vul die pinata met lekkers en klein speelgoed en hang dit op aan 'n stuk tou.

Die verjaarsdagmaat word geblinddoek en kry 'n stok in die hand. Hy word gelei tot onder die pinata en die ander kinders staan om hom. Die kinders draai hom in die rondte en sê vir hom hy moet probeer om die pinata met die stok raak te slaan. Na 'n paar houe breek die pinata en die lekkers en speelgoed reën op almal neer. Elke kind kan ook van die lekkers kry.

Figure 4.20

[LU 5.1.2; 5.1.3]

4.2.13 Assessering

LU 1

LUISTERDie leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees);

1.1.1 beantwoord letterlike vrae.

LU 3

LEESDie leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.3 let op hoe karakters en intrige aangebied word om 'n spesifieke wêreldbeskouing uit te beeld (soos: Word ou en jong mense stereotipies voorgestel, of word die verskille realisties uitgebeeld?)

3.3 lees vir inligting:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos 'n vloeidiagram);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;

3.6.4 los woordraaisels op;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.1 gebruik 'n woordeboek;

3.7.2 demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in 'n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende feitelike en verbeeldingryke tekste vir verskeie doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.2 skryf vir ‘n sosiale doel;

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing

4.5 hanteer skryf as ‘n proses:

4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk);

4.5.2 lees dit krities deur;

4.5.3 kry terugvoering van die onderwyser en maats;

4.5.4 herskryf die stuk na terugvoering;

4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:

4.6.2 spel bekende woorde korrek.

LU 5

DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, te verwerk en te gebruik.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:

5.1.2 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik;

5.1.3 verstaan en skryf tekste wat in ander leerareas gebruik word (soos ‘n beskrywing van ‘n eenvoudige proses in Tegnologie);

5.2 gebruik taal om te dink:

5.2.3 rangskik dinge volgens bepaalde kriteria (soos die stappe in ‘n proses);

5.3 versamel inligting en teken dit op verskillende maniere op:

5.3.2 ontwerp, teken en skryf byskrifte by kaarte, tabelle, grafieke en diagramme;

5.4 dra inligting van een modus na ‘n ander oor:

5.4.3 gebruik inligting uit ‘n grafiek, tabel of diagram om ‘n teks te skryf.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennende vorm (soos: Ek speel nie; Ons het dit nie gedoen nie);

6.2.13 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy slaap, omdat sy moeg is; Hy borsel sy tande nadat hy geëet het);

6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:

6.3.4 vorm eenvoudige samestellings (soos: piesang + skil = piesangskil);

6.3.5 gebruik eie woordeboek.

4.2.14 Memorandum

3.

(a) ja
(b) ja
(c) nee
(d) nee
(e) ja
(f) ja
(g) nee

(h) nee
(i) ja
(j) ja
5.
(a) Lees die resep.
(b) Skakel die oond aan en verhit tot 180 °C.
(c) Sit die bestanddele bymekaar.
(d) Meng die bestanddele in ‘n mengbak.
(e) Gooi die mengsel in die koekpanne.
(f) Sit die koekpanne in die oond en bak vir 30 min.
(g) Bedek die koek met versiersuiker.
(h) Versier die koek soos verkies.
6.
(a) slaapkamer
(b) skooltas
(c) middagete
(d) seunskool
(e) troeteldier
(f) verjaarsdagpresente
(g) klasmaats
(h) skoolhoof
(i) storieboek
(j) dameskoen
(k) ‘n Kamer waarin ‘n mens slaap, is ‘n slaapkamer.
(l) Die tas wat jy skool toe neem, is ‘n skooltas.
(m) Die ete wat ‘n mens in die middag eet, is ‘n middagete.
(n) ‘n Skool waarheen ‘n seun gaan, is ‘n seunskool.
(o) Die dier wat jy by die huis troetel, is ‘n troeteldier.
(p) Die presente wat jy vir jou verjaarsdag kry, is verjaarsdagpresente.
(q) Die maats in jou klas is jou klasmaats.
(r) Die hoof van die skool is ‘n skoolhoof.
(s) ‘n Boek wat ‘n storie vertel, is ‘n storieboek.
(t) ‘n Skoen wat deur ‘n dame gedra word, is ‘n dameskoen.

4.3 Nuwejaar[3]

4.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.3.2 Graad 5

4.3.3 KOM ONS VIER FEES

4.3.4 Module 19

4.3.5 NUWEJAAR

4.3.6 NUWEJAAR

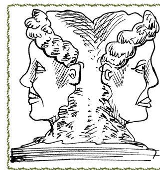

Figure 4.21

Janus

Die eerste maand van die jaar, Januarie, se naam kom van die Romeine. Janus was die Romeinse god van die begin en die einde. Standbeelde van hom het twee gesigte. Een kyk agtertoe na die verlede. Die ander een kyk vorentoe na die toekoms.

Luister terwyl julle opvoeder die volgende leesstuk vir julle voorlees. Jy en die maat wat die naaste aan jou sit, kan dit daarna ook hardop vir mekaar voorlees. Help mekaar met die korrekte uitspraak van die woorde.

[3]This content is available online at <http://cnx.org/content/m26237/1.1/>.

Figure 4.22

Nuwejaar in die Kaap

Nuwejaar word in die meeste lande van die wêreld gevier. Gewoonlik begin die feesvieringe al op Oujaarsaand. Die mense hou partytjie en sing en dans. Om middernag word daar gewoonlik ook vuurwerk afgeskiet.

Nuwejaar in Kaapstad is baie spesiaal. Dit is die tyd wanneer die Kaapse Klopse in 'n optog deur die strate marsjeer. Hiérdie karnaval begin reeds op Oujaarsaand en hou aan tot die 2de Januarie.

Elke karnavalgroep word 'n Klopse troep genoem. Hierdie troepe marsjeer, dans en sing vrolike liedjies. Daar word op instrumente gespeel soos die trompet, saksofoon, trekklavier en tamboeryn. Dan is daar ook die ghoema – 'n soort trom.

Die Klopse dra kleurvolle kostuums wat spesiaal deur kleremakers gemaak word. Elke jaar word daar nuwe kostuums gemaak. Die kostuums bestaan uit 'n langbroek en 'n baadjie. Daarby dra hulle kenmerkende hoedjies en die meeste lede van die Klopse hou ook 'n helderkleurige sambreel in die hand. Sommige van die troepe grimeer hul gesigte met wit en swart gesigverf. Ander maak hulle gesigte kleurvol en gebruik selfs blinkertjies.

Beantwoord nou die volgende vrae:

Vul die ontbrekende woorde in en skryf die sinne oor:

(a) Die feesvieringe begin gewoonlik op _ .
(b) _ word om middernag afgeskiet. (2)

Skryf die antwoorde in volsinne op die volgende vrae neer:

(a) Wie marsjeer deur Kaapstad se strate?
(b) Tot wanneer hou hierdie karnaval aan? (2)

Kies die regte antwoord en skryf die hele sin neer:

(a) Die Kaapse Klopse marsjeer in (groepe; troepe; kore).
(b) Die (ghoema; trompet; trekklavier) is 'n soort trom. (2)

Die volgende stellings is **onwaar**. Skryf hulle oor sodat hulle **waar** sal wees.

(a) Die Klopse se kostuums word deur winkels gemaak.

(b) Elke jaar dra hulle dieselfde kostuums. (2)

Beantwoord die volgende vrae in volsinne:

(a) Waaruit bestaan hulle kostuums?
(b) Wat dra hulle by hierdie kostuums? (2)

TOTAAL: 10
Assessering deur opvoeder.
[LU 1.1.1]

Figure 4.23

4.3.7 WAAR KOOP ONS WAT?

Ons het gelees dat die Kaapse Klopse hulle kostuums by ‘n kleremaker laat maak. Hulle kan nie by ‘n winkel instap en dit gaan koop nie. Weet julle waar ons die volgende koop? Voltooi die sinne en skryf volledig neer. Julle mag mekaar met die antwoorde help.

(a) Ons koop seëls by die _
(b) Ons koop medisyne by die _
(c) Ons koop kruideniersware by die _
(d) Ons koop vleis by die _
(e) Ons koop brood en koek by die _
(f) Ons koop plante, sade, ens. by die _

Weet julle waar ons die volgende doen?

(a) Ons leen boeke by die _
(b) Ons haal die trein by die _

Selfassessering onder leiding van die opvoeder.

4.3.8 SKRIFTELIKE WERK

Weet jy wat Nuwejaarsvoornemens is? (In Engels praat ons van “New Year’s resolutions”.) Soms het ‘n mens gewoontes (habits) wat jy wil afleer, of doen jy dinge wat jy liewers wil verander. Dit kan ook wees dat jy nuwe en goeie gewoontes wil aanleer. Die nuwe jaar is dan die ideale tyd om al hierdie dinge te doen. Op Oujaarsaand gesels mense gewoonlik oor hulle Nuwejaarsvoornemens en besluit dan ook wat hulle

voornemens is. Lees 'n bietjie wat Melvyn Abrahams, 'n elfjarige seun, se nuwejaarsvoornemens verlede jaar was:

Figure 4.24

Verdeel in julle groepe en gesels oor Melvyn se voornemens.

- Dink julle dis almal goeie voornemens?
- Met watter stem julle saam?
- Watter voornemens is nie goed nie? Hoekom nie?
- Watter voornemens sal jy kies?
- Watter voornemens sal jy byvoeg?

[LU 2.1.3]

Verbeel jou dit is nou Oujaarsaand. Maak nou 'n lys van jou eie voornemens vir die nuwe jaar. Skryf 8 tot 10 voornemens neer. (Gebruik volsinne.)

Verander julle voornemens indien daar foute is en lees hulle hardop voor vir mekaar.
(Julle opvoeder kan kommentaar lewer nadat elke maat gelees het.)
[LU 4.5.1; 4.5.2; 4.5.3; 4.5.4]

4.3.9 ONTKENNING

Kyk weer na Melvyn se voornemens by 3(a) en 3(b). Skryf die twee sinne neer en onderstreep die woordjie **nie**. Skryf neer hoeveel keer die woordjie **nie** in elke sin voor kom.

Waar staan **nie** in elke sin?

Ons gebruik in Afrikaans 'n dubbele ontkenning (negative) wanneer ons wil sê dat iets **nie** so is **nie**.

bv.

Melvyn hou **nie** daarvan om groente te eet **nie**.

Melvyn hou **nie** daarvan om te lees **nie**.

Wanneer iemand 'n vraag vra en jou antwoord is ontkennend, sal jy jou antwoord so begin: Nee, ek . . .

Beantwoord die volgende vrae **ontkennend**.

Begin elke antwoord met: **Nee**, . . .

(a) Is Nuwejaarsdag in Desember?
(b) Gaan slaap jy vroeg op Oujaarsaand?
(c) Het jy baie Nuwejaarsvoornemens?
(d) Marsjeer die Kaapse Klopse in Durban?
(e) Dra hulle donker klere?

[LU 6.3.5]

4.3.10 DAAR KOM DIE ALABAMA

Een van die liedjies wat die Kaapse Klopse gewoonlik sing, is "Daar kom die Alabama."

Die Alabama was 'n Amerikaanse skip wat Kaapstad in 1863 besoek het. Hierdie liedjie is toe geskryf.

Julle kan die liedjie gerus aanleer en sing!

4.3.11 Assessering

LU 1

LUISTERDie leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees);

1.1.1 beantwoord letterlike vrae.

LU 2

PRAATDie leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.1 stel en beantwoord vrae;

2.1.2 neem deel aan 'n gesprek oor 'n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee 'n rede daarvoor;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.2.2 toon toenemende bewustheid van sosiale en kulturele verskille (soos verstaan die verskillend maniere waarop hoflikheid in die huis- en addisionele taal uitgedruk word);

2.2.3 skakel van een taal na ‘n ander oor, waar gepas (soos om iemand wat nie jou taal praat nie, by ‘n groep in te sluit);

2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:

2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende feitelike en verbeeldingryke tekste vir verskeie doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.2 skryf vir ‘n sosiale doel;

4.3 skryf kreatief:

4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie;

4.4 ontwerp mediatekste:

4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing

4.5 hanteer skryf as ‘n proses:

4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk);

4.5.2 lees dit krities deur;

4.5.3 kry terugvoering van die onderwyser en maats;

4.5.4 herskryf die stuk na terugvoering;

4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:

4.6.2 spel bekende woorde korrek.

LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennende vorm (soos: Ek speel nie; Ons het dit nie gedoen nie);

6.2.13 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy slaap, omdat sy moeg is; Hy borsel sy tande nadat hy geëet het);

6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:

6.3.4 vorm eenvoudige samestellings (soos: piesang + skil = piesangskil);

6.3.5 gebruik eie woordeboek.

4.3.12 Memorandum

1.

(a) Oujaarsaand
(b) Vuurwerke
(c) Kaapse Klopse
(d) 2 Januarie
(e) troepe
(f) ghoema
(g) Die Klopse se kostuums word deur kleremakers gemaak.
(h) Elke jaar dra hulle nuwe kostuums.
(i) Hul kostuums bestaan uit ‘n langbroek en ‘n baadjie.
(j) Hulle dra elkeen ‘n hoed en ‘n sambreel.

2.

(a) poskantoor
(b) apteek
(c) kruidenierswinkel
(d) slaghuis
(e) bakkery

(f) kwekery
(g) biblioteek
(h) stasie
4. twee keer
Aan die einde van die sin.
(a) Nuwejaarsdag is nie in Desember nie.
(b) Ek gaan slaap nie vroeg op Oujaarsaand nie.
(c) Ek het nie baie Nuwejaarsvoornemens nie.
(d) Die Kaapse Klopse marsjeer nie in Durban nie.
(e) Hulle dra nie donker klere nie.

4.4 Kersfees[4]

4.4.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.4.2 Graad 5

4.4.3 KOM ONS VIER FEES

4.4.4 Module 20

4.4.5 KERSFEES

4.4.6 KERSFEES

Verdeel in julle groepe en gesels oor die volgende:
Waaraan dink julle as julle die woord “Kersfees” hoor?
Hoekom vier mense Kersfees?
Wat doen julle wanneer dit Kersfees is?
Hoe lyk die winkels vanaf so ‘n maand voor Kersfees?
Hoe lyk die hoofstrate van die stede gedurende die Kerstyd? (Liggies en versierings?)
[LU 2.1.2]
Lees nou hierdie volgende 3 paragrawe oor Kersfees. Elke groeplid kan twee sinne op ‘n slag lees.

Die woord “Kersfees” laat mense aan allerhande lekker en goeie dinge dink. Dinge soos liggies wat blink. Dinge soos om presente te koop en die geritsel van geskenkpapier. Party mense dink aan al die lekker kos wat mense graag eet en al die mooi versierings. Party mense vier Kersfees op Oukersaand, terwyl ander dit op Kersdag vier.

In baie dele van die wêreld is Kersdag ‘n openbare vakansiedag en ‘n spesiale tyd vir mense, al is hulle nie Christene nie. Vir Christene is dit ‘n baie belangrike fees. Hulle glo dat God se Seun, Jesus, na die aarde toe gekom het as ‘n baba en in ‘n stal gebore is, meer as 2 000 jaar gelede. Dit is waarom hulle Kersfees vier. Baie Christene gaan kerk toe om die geboorte van Jesus te vier.

Daar is baie verskillende tradisies gedurende Kersfees en hierdie fees word op baie verskillende maniere gevier. Almal glo egter dat Kersfees ‘n tyd is vir vrede en welwillendheid.

Onderstreep al die nuwe en onbekende woorde wat julle in hierdie leesstuk teëgekom het. Maak ‘n lys van hierdie woorde en slaan dan die Engelse woord na. Skryf hulle langs die Afrikaanse woord neer.
[LU 3.7.1; 3.7.2]

4.4.7 HARDOPLEES

Berei die volgende storie voor vir hardoplees. Julle gaan mekaar assesseer terwyl julle lees.

[4] This content is available online at <http://cnx.org/content/m26238/1.1/>.

Hierdie storie speel af in Duitsland. Soos julle seker al weet, is Duitsland in die Noordelike Halfrond en is Kersfees dus in die middel van die winter.

Die Kersfeesappels

Dit is Oukersdag en dit is baie koud. Die grond is bedek met sneeu, en 'n verflenterde en 'n baie maer man kom deur die sneeu aangesukkel. Onder sy linkerarm dra hy 'n klein denneboompie en onder sy regterarm dra hy 'n paar klimoptakkies en takkies met rooi bessies. Terwyl hy so aansukkel, loop hy 'n ander ou man raak.

"Wat maak jy hier, my vriend?" vra die ou man.

"O Meneer," sê die man, "ek soek 'n paar appels. Dit is Oukersdag vandag en môre is dit Kersfees. Ek is 'n wewenaar met sewe klein kindertjies en wil Kersfees so graag spesiaal maak vir hulle. Ek het hierdie klein denneboompie gaan uitgrawe en gaan dit met hierdie klimop en takkies met bessies versier. Maar ek het nie geld om speelgoed of mooi versierings te koop nie. Ek het gehoop ek kan 'n paar appels kry om aan die boom op te hang. Dit sal die boom mooier laat lyk en hulle kan die appels later eet. Ek weet net nie waar ek nou appels gaan kry nie."

"Ek weet waar daar 'n appelboom is én die boom dra nou appels," sê die ou man. "Kom!" Hy neem die maer man na 'n woud toe. In die middel van die woud staan daar 'n klein appelboompie. Die boom het geen blare nie, maar dra wel 'n paar klein appeltjies.

Die maer man is baie bly, sit sy boompie en takkies neer, maak sy broeksakke vol appeltjies en tel sy bondeltjies weer op.

"Totsiens, en baie dankie Meneer," sê hy.

"Totsiens," sê die ou man. "'n Geseënde Kersfees vir jou!"

"Dieselfde vir u Meneer!" Die maer man draai om om huis toe te gaan.

"Gee my liefde vir jou kinders!"

"Wie sal ek sê stuur die liefde?"

"Ag, sê maar net 'n vrolike, ou man," en hy lag.

Die maer man kom uiteindelik by die huis. Nadat sy kinders bed toe is, maak hy 'n ou kartondoos vol grond en plant die boompie daarin. Hy sit 'n kers heelbo in die boompie, en versier die takkies met die klimop en takkies met bessies. Daarna maak hy 'n stukkie tou vas aan elke appeltjie se stingeltjie en hang hulle ook aan die boompie.

Op Kersoggend is die kinders vreeslik opgewonde toe hulle die boom sien. Hulle dans om die boom en klap hulle hande. Hulle sê die volgende terwyl hulle om die boom dans:

"O, hoe pragtig! O, hoe pragtig!

Ons het 'n boom,

'n Mooier boom kry jy nêrens nie,

O, ons het ook 'n boom"!

"Ons moenie die ou man vergeet wat die appeltjies gekry het nie. Hy het sy liefde ook vir julle gestuur."

"Wie is dit, Pappa?" vra die kinders.

"Ag , sommer net 'n vrolike ou man," sê hy.

"Dankie, vrolike ou man!" skree die kinders.

Dit is 'n vrolike dag, al het hulle net koolsop en brood om te eet en geen presente nie.

"Wanneer kan ons die appeltjies eet?" vra die kinders.

"Kom ons wag 'n paar dae," sê hulle pa.

Daardie aand, voordat hy gaan slaap, kyk die man weer na die appeltjies. Hulle lyk vir hom tog groter. Elke aand, voordat hy gaan slaap, kyk hy na die appeltjies, en elke aand is hulle groter. 'n Paar dae later is die appels só groot dat die denneboompie se takke amper breek van die gewig.

"Kinders, vandag gaan ons hierdie appels eet. Hulle is nou só groot dat hulle nie meer langer kan hang nie. Ons kan vandag elkeen 'n halwe appel eet."

"Nee, nee, 'n hele appel!" skree die kinders, "asseblief Pappa."

"Wel, kom ons begin met 'n halwe appel elk," sê hulle pa.

Die man vat 'n mes en begin om een van die appels middeldeur te sny. Die mes sny deur die sappige appel en die kinders gil van opgewondenheid. Skielik sny die mes nie verder nie, want daar is iets baie hard

in die appel – dit keer die mes. Die man draai die appel om en probeer van die ander kant af sny, maar dieselfde gebeur. Wat kan dit wees?

"Wat is verkeerd Pappa?"

"Ek weet nie, hier is 'n harde ding binne-in die appel."

Die man sit die mes neer en breek die appel sommer verder met sy hande oop.

"Oe, haai, wat is dit?"

Daar heers doodse stilte, want in die middel van hierdie appel is daar . . . .

[LU 3.6.1]

4.4.8 SKRIFTELIKE WERK

Hoe het hierdie storie geëindig? Glad nie bevredigend nie, nè! Julle moet nou self die laaste twee paragrawe (of meer) skryf om te sê hoe hierdie storie geëindig het. Skryf minstens twee, maar nie meer as vier, paragrawe nie en vertel hoe jy dink hierdie storie geëindig het.

Begin só:

In die middel van die appel is daar _ _

[LU 4.3.1]

4.4.9 MONDELING

Verdeel nou weer in groepe. Elke groeplid lees nou sy weergawe van die storie se slot voor. Die groep besluit nou saam wie se slot die beste is.

Dramatiseer nou die storie. Dramatiseer dit saam as 'n groep. Julle moet dus die dialoog vir die karakters skryf. Die karakters is as volg:

Verteller

Pa

Vrolike, ou man

Kinders

Julle hoef nie die hele storie oor te skryf nie. Nadat die groep besluit het wie watter karakter gaan wees, kan elke groeplid net sy eie dialoog neerskryf. Die verteller kan die storie lees.

Die slot moet natuurlik deel van die storie wees!

Hierdie is 'n groepaktiwiteit.

Selfassessering:

Hoe goed het ons groep gevaar?

Namevan groeplede:

Hierdie aktiwiteit het gehandel oor:

Hoe goed het ons die opdrag gedeel?

Hoe goed het ons mekaar gehelp?

Hoe goed was ons eindresultaat?

Elke groep gaan nou hulle storie kom opvoer. Julle mag definitief hulpmiddels gebruik en ook aantrek soos die karakters as julle wil en as die tyd dit toelaat. Dalk kan die klas die beste storie vir die ander Gr. 5-klasse of selfs die skool opvoer!

[LU 2.4.2]

4.4.10 ONTKENNING (vervolg)

Kyk na die vraag en antwoord:

Figure 4.25

Verdeel in pare en voer dieselfde gesprek.
Vra jou maat:
of hy al ooit in Duitsland was;
of hy al ooit in 'n vliegtuig gery het;
of hy al ooit in 'n woud gestap het;
of hy al ooit honger was.
Doen dieselfde met die volgende:

Figure 4.26

Vra jou maat:
of hy iets sien;
of hy iets ruik;
of hy iets drink;
of hy iets eet.
Doen dieselfde met:

Figure 4.27

Vra vir 'n maat:
of hy êrens sneeu sien;
of hy êrens 'n Kersboom sien;
of hy êrens 'n ou man sien;
of hy êrens bessies sien.
[LU 6.2.5]

4.4.11 VERGELYKINGS

Ons het in die storie gelees dat die man maer was en baie koud gekry het.
Ons kan ook sê: Hy is so maer soos 'n kraai.
Dit is so koud soos ys.
Leer ook:
So **vinnig** soos **blits**.
So **glad** soos **seep**.
So **siek** soos 'n **hond**.
So **blind** soos 'n **mol**.
So **giftig** soos 'n **slang**.
So **oud** soos die **berge**.
So **lig** soos 'n **veer**.
So **regop** soos 'n **kers**.
So **stil** soos 'n **muis**.
So **bleek** soos 'n **laken**.

4.4.12 WATTER PRESENT VIR WIE?

Alex wil vir 'n klomp mense presente gee vir Kersfees. Dit is wat hy van elke persoon weet:
Tannie Katy hou van soetgoed.
Oom Albert hou van tuinwerk.
Ouma Susan hou van koekbak.
Oupa Henry nies baie.

Brenda hou van klere.
David hou van lees.
Mamma hou van seep.
Andy hou van sokker.
Kyk nou na die volgende prent en besluit wat hy vir wie gaan gee.

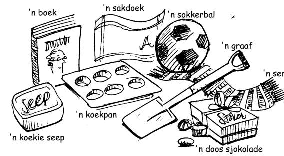

Figure 4.28

Voltooi nou die sinne en skryf oor.

(a) Hy gee vir tannie Katy 'n _
(b) Hy gee vir oom Albert 'n _
(c) Hy gee vir Ouma Susan 'n _
(d) Hy gee vir Oupa Henry 'n _
(e) Hy gee vir Brenda 'n _
(f) Hy gee vir David 'n _
(g) Hy gee vir Mamma 'n _
(h) Hy self wil graag 'n _ hê.

[LU 3.6.4]

4.4.13 IETS OM TE MAAK

Adventkalenders

Advent is die laaste 24 dae voor Kersfees. Dit is die tyd wat 'n mens solank voorberei vir Kersfees. In sommige lande is dit die gebruik om 'n kalender te maak. Hierdie kalender het 24 of 25 venstertjies. Elke dag word daar 'n venstertjie oopgemaak en dan sien 'n mens 'n prentjie. Hierdie prentjie moet betrekking hê op Kersfees.

Jy kan natuurlik so kreatief wees soos wat jy wil, maar hier is 'n paar riglyne:

Plaas 2 velle harde papier opmekaar.

Sny die fatsoen uit wat jy verkies, bv. 'n reghoek, ovaal, ens.

Gebruik 'n skerp potlood om 24 of 25 venstertjies te teken op die boonste vel papier.

Verwyder die boonste vel papier en maak seker dat die 24 venstertjies se buitelyne op die onderste vel papier is.

Teken prentjies in elke raampie. Jy kan enige iets teken wat verband hou met Kersfees. As jy 'n Christen is, kan jy die Jesus-verhaal uitbeeld. As jy nie 'n Christen is nie, kan jy ander simbole teken, bv. presente, 'n Kersboom, liggies, vuurwerke, kos, koekies, lekkers, ens.

Gebruik 'n skerp mes en sny die venstertjie op die boonste vel papier uit. NB! Sny slegs 3 sye sodat die venstertjie oopgemaak kan word. (Dis eintlik 'n deurtjie).

Smeer gom reg rondom die buiterand van die onderste vel papier en plak die twee velle versigtig opmekaar. Wanneer jy dus 'n venstertjie oopmaak, sien jy die prentjie wat jy geteken het. Nommer die venstertjies in die volgorde wat hulle oopgemaak moet word.

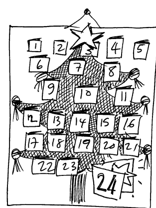

Figure 4.29

4.4.14 Assessering

LU 2

PRAATDie leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:

2.1.1 stel en beantwoord vrae;

2.1.2 neem deel aan 'n gesprek oor 'n bekende onderwerp;

2.1.3 lug mening en gee 'n rede daarvoor;

2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:

2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;

2.2.2 toon toenemende bewustheid van sosiale en kulturele verskille (soos verstaan die verskillend maniere waarop hoflikheid in die huis- en addisionele taal uitgedruk word);

2.2.3 skakel van een taal na 'n ander oor, waar gepas (soos om iemand wat nie jou taal praat nie, by 'n groep in te sluit);

2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:

2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op.

LU 3

LEESDie leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

3.1 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:

3.1.3 let op hoe karakters en intrige aangebied word om 'n spesifieke wêreldbeskouing uit te beeld (soos: Word ou en jong mense stereotipies voorgestel, of word die verskille realisties uitgebeeld?)

3.3 lees vir inligting:

3.3.3 lees diagramme, grafieke en tabelle (soos 'n vloeidiagram);

3.6 lees vir genot en inligting:

3.6.1 lees heelwat fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;

3.6.4 los woordraaisels op;

3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:

3.7.1 gebruik 'n woordeboek;

3.7.2 demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 tot 3 500 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in 'n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 3 500 woorde te mik.

LU 4

SKRYFDie leerder is in staat om verskillende feitelike en verbeeldingryke tekste vir verskeie doeleindes te skryf.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

4.2 skryf vir ‘n sosiale doel;
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 skryf ‘n eenvoudige storie;
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp ‘n eenvoudige plakkaat of kennisgewing
4.5 hanteer skryf as ‘n proses:
4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk);
4.5.2 lees dit krities deur;
4.5.3 kry terugvoering van die onderwyser en maats;
4.5.4 herskryf die stuk na terugvoering;
4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:
4.6.2 spel bekende woorde korrek.
LU 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:

6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennende vorm (soos: Ek speel nie; Ons het dit nie gedoen nie);

6.2.13 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy slaap, omdat sy moeg is; Hy borsel sy tande nadat hy geëet het);

6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:
6.3.4 vorm eenvoudige samestellings (soos: piesang + skil = piesangskil);
6.3.5 gebruik eie woordeboek.

4.4.15 Memorandum

7.

(a) doos sjokolade
(b) graaf
(c) koekpan
(d) sakdoek
(e) serp
(f) boek
(g) koekie seep
(h) sokkerbal

Attributions

Collection: *Afrikaans Eerste Addisionele Taal Graad 5*
Edited by: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/col10990/1.2/
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Sportsoorte"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26160/1.1/
Pages: 1-8
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Groen en Goud"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26167/1.1/
Pages: 8-13
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Meer sportsoorte"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26168/1.1/
Pages: 13-18
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Geweld in sport"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26163/1.1/
Pages: 18-23
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Stede en bedienswaardighede"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26170/1.1/
Pages: 25-36
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Toeriste en hul gidse"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26176/1.1/
Pages: 36-41
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "'n Uitstappie"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26206/1.1/
Pages: 41-47

Module: "Inheemse plante en diere"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26184/1.1/
Pages: 48-53

Module: "Diere en hul voeding"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26185/1.1/
Pages: 53-59

Module: "Huberta die seekoei"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26210/1.1/
Pages: 59-70

Module: "Huberta se roete"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26220/1.1/
Pages: 70-77

Module: "Huberta se lot"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26221/1.1/
Pages: 77-81

Module: "Ons verklaar oorlog teen rommel"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26223/1.1/
Pages: 83-89

Module: "Beveg vernieling en besoedeling"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26225/1.1/
Pages: 89-95

Module: "Spelling en ander oefeninge"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26230/1.1/
Pages: 96-100
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Herwinning, graffiti en taal"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26234/1.1/
Pages: 100-108
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Feeste en feesdae"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26235/1.1/
Pages: 110-120
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Verjaarsdae"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26236/1.1/
Pages: 120-129
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Nuwejaar"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26237/1.1/
Pages: 130-136
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Module: "Kersfees"
By: Siyavula Uploaders
URL: http://cnx.org/content/m26238/1.1/
Pages: 136-143
Copyright: Siyavula Uploaders
License: http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

About Connexions

Since 1999, Connexions has been pioneering a global system where anyone can create course materials and make them fully accessible and easily reusable free of charge. We are a Web-based authoring, teaching and learning environment open to anyone interested in education, including students, teachers, professors and lifelong learners. We connect ideas and facilitate educational communities.

Connexions's modular, interactive courses are in use worldwide by universities, community colleges, K-12 schools, distance learners, and lifelong learners. Connexions materials are in many languages, including English, Spanish, Chinese, Japanese, Italian, Vietnamese, French, Portuguese, and Thai. Connexions is part of an exciting new information distribution system that allows for **Print on Demand Books**. Connexions has partnered with innovative on-demand publisher QOOP to accelerate the delivery of printed course materials and textbooks into classrooms worldwide at lower prices than traditional academic publishers.